

BUDAPESTI NAPLÓ

Szerkesztőség és kiadóhivatal:
József-körut 18.

Főszerkesztő:
VÉSZI JÓZSEF.

Felolós szerkesztő:
BRAUN SÁNDOR.

Kiadja:
A SZERKESZTŐSÉG.

Égész évre 23 k., (14), 1/2 évre 14 k., (7), 1/4 évre
7 k., (3.50), egy hónapra 2 k. 40 fillér, (1.20 frt).
Egyes szám Budapesten 8, vidéken 10 fillér.

Hegedüs Sándor távozása.

Budapest, március 3.

(v.) A kereskedelemügyi tárca gazdát cserél: Hegedüs Sándor megválik miniszteri székétől és három évi kormányzati működés után visszatér abba az előkelő parlamenti pozícióba, amelyet Széll Kálmán kormányrajutásáig elfoglalt. Miniszteri tevékenységéről e pillanatban bajos igazságos ítéletet mondani. Hiszen egyfelől a király még nem mentette fel állásától, s másfelől működése még ezernyi szállal van belekapcsolva az eleven és érdekelt jelenbe, mely ennél fogva e miniszter törekvéseinek s ezek eredményeinek appreciálásánál a tárgyas elfogulatlanság magaslatára alig tud felemelkedni. Annyit még is el lehet már ma mondani felőle, hogy szándékai nemese és dicséretesek voltak s megvalósításuk érdekében nemese ambíciót és hazafias buzgóságot fejtett ki. Sikereit mérlegre vetni, igyekvésének és eredményeinek egyenlegét megvonni ma még nem lehet. De igazságot lehet szolgáltatni faradhatatlan dolgoztetésének, nagy ügyszeretetének, melylyel munkáját végezte.

Megnyílt tehát a Hegedüs Sándor hagyatéka s ezzel együtt az a kérdés, kire szálljon e nehéz időben az örökség. Az ország egész közvéleménye s a szabadelvűpártnak minden egyes tagja egyetlen férfit talál az adott viszonyok közt alkalmasnak az örökség átvételére. Ez a férfi Horánszky Nándor. Őt várja pártkülönbség nélkül az egész nemzet a kereskedelmi minisztérium élére, mert benne látja egyesítve mindazokat a becses tulajdonságokat, amelyeket az idők komolysága Magyarország gazdasági érdekeinek legfőbb intézőjéül az adott helyzetben megkövetel. A kereskedelmi tárca mostantól fogva 1907-ig az ország kormányzatának legnagyobb fajsúlyu ágazatát képviseli. Ez a tárca vezet

az alkudozásokat Ausztriával az új vámszövetség tekintetében s a vámkülfölddel az új kereskedelmi szerződések dolgában. Egy-egy tarifafélt Ausztriával szemben is, a külfölddel szemben is, Magyarországnak egy-egy gazdasági létérdekét testesíti meg. A legkisebb foku engedékenységre az alkudozás tárgyául szolgáló tételek bármelyikénél hazánkunk sulyos, szinte kiszámíthatatlan károsodását okozhatja; s viszont ugyanott a kifelé s esetleg felfelé való erőlyes megállás alig felbecsülhető forrásait nyithatja meg népünk anyagi jólétének. Ne feledjük el, hogy a legközelebbi négy éven belül igen hosszú időre dől el hazánk anyagi fejlődésének sorsa; Széll Kálmán formulája megszerelte a nemzetnek azt, aminek eddig mindig híjján volt, tudniillik a feltétlen és korlátlan szabad kezelt a gazdasági élet egész vonalán. Amit most kivívunk, az nyilván a miénk marad örök időre; s amit e szerencsés konstellációban is elszalasztunk, azt helyreütni talán soha többé nem lehet. E helyzetben a kereskedelmi tárca élére olyan férfit kell, aki mély tudással kipróbált szívósságot és hajthatatlan energiát párosít s aki egyéniségének egész szerkezetével biztosítékot nyújt egy a koronának, mint a parlamentnek, hogy az ország érdekét fel tudja ismerni s hogy amit az ország érdekéül felismert, a mellől semmi szín alatt nem fog tágitani. Hát erre az állásra ma Horánszky Nándort tartja az egész ország predestináltak. Ellenzéki korában a kisebbségnek politikai tenetségeiben leggazdagabb táborba élén ő gyakorolta gazdaság-politikai kérdésekben a vezérő kritikát. Közgazdasági ismereteinek sokoldalúsága és mélyesége már akkor kiderült; s bíralatának olykor kemény és zord szigora mögöl az alkotó működésre teljes megérlelt tetterő csilámlott elő. Szilárd meggyőződése az egész közvéleménynek, hogy ez a nagy jártasság és ez a tökéletes

mértékben megedzett energia mindenki másnál nagyobb hivatottságot kölcsönöz Horánszky-nak e tárca sikeres vezetésére, mely a nemzet legvitalisabb érdekei felett ugyszólván döntő hatalmat biztosít bíralójának. Ezért várja és reméli az ország, hogy Széll Kálmán, akit Horánszky Nándorhoz egyébként i a legmelegebb személyes és politikai barátság kapcsai fűznek, ezt a kiváló államférfiut fogja a kereskedelmi tárca élére meghívni s hogy Horánszky hajlandó lesz e legteresebb, de egyszersmind leghálásabb munkakör elvállalására.

Horánszky-nak a kabinetbe való belépésével egyttal levonatík a Széll Kálmán kormányraléptekor létrejött új pártalakulás utolsó konkveneciája is. Egykori barátságban a volt nemzeti párt fontos és széles teret kap az állami kormányzatban való közvetlen közreműködésre. Jólélelkel mondhatjuk, hogy a régi szabadelvűpártnak minden árnyalata őszinte örömmel és igaz bajtársi szeretettel fogadja ezt a régóta várt megoldást. Horánszky Nándort az ő feltétlen és nehéz időben sikeresen kipróbált szabadelvűségén kívül az a melegség is közkedvelté tette a liberális pártban, amelylyel az új pártalakulás első percétől fogva a többség régi elemeivel a személyes és politikai barátságot ápolta. Az egybeforradás folyamatát az ő nemes és következetes példaadása nagy mértékben mozditotta elő. Ez az egybeforradás az új képviselőház születésének percében már be volt fejezve és meg volt pecsételve. Horánszky Nándor minisztersége immár külső kifejezésre is fogja juttatni a Széll Kálmán zászlója körűl csoportosuló tábornak teljes lelki egységét. Az új helyzet épületébe ime beillesztődik a zárókő. Örömmel és bizalommal üdvözöljük ezt az ünnepélyes pillanatot.

TÁRCA.

Bigyóné.

— A Budapesti Napló eredeti tárcája. —

Írta: Erdős Renée.

Az urfi aznap gyalog jött. A kocsija odaát maradt a halmosi határszélén, a fűzes alatt. Ő maga, hosszú utiköpennyel a vállán, puha kalappal a fején átvágott a réti ösvényen, egyenesen a malom felé. Az asszony már felkészülve várta. Mivelhogy erősen bealkonyodott, kis gyertyaszál mellett rendezgetett egyet-mást a belső-szobában. A holmija, szépen rendbe, kis festett ládába rakva, ami még az ura katonáskodásából maradt. Nem vitt mindent magával, csak ami a legszükségesebb. A többit, ha hazajön a börtönből, ugysis utána küldi majd az ura. Ha utána küldi. Mert nem bizonyos. Abban az emberben se jószág, se tisztesség. Talán meg sem érti, hogyha egyszer az asszonya nem akar vele tovább együtt élni, akkor azt, ami az övé, ki kell neki adni.

— Asszonyanyám, szól ki a konyhába az öregasszony, aki ott kuporog a tűzhely előtt és tejbe főtt rizszsel eteti a gyereket, a kis ebiket, mert a nagyobb már a vasat is megpróbálja, ha adnának neki, — azután vigyázzon ám a gyerekekre nagyon. A nagyobbikra jobban, mert az ide-oda esavarog már. Nehogy közel menjen a vízhez! A tűzhely körül se engedje settenkedni kelmed! Nagyon eleven, még belekap a tűzbe, agyonégeti magát. A kisebbiknek adjon kolmed, ha sir, fehér cukrot. Ne sajnálja, arra igen megcsöndesül. Kelmed is vigyázzon kedves életére. Fát, sokat ne hordjon, se vizet. A Pannit szoro-

san fogja munkára. Mert henye, rossz, legény után néző a haszontalan. Majd úgy ne járjon, mint a nénye, szegény. Csak ezt mondja neki asszonyanyám; ezt igen szívére veszi.

A jószágra, amit hoznak, vigyázzon a János. Senkinek az őrles ellen panaza ne legyen. Vagy hogy kevesebbet vinne vissza, mint amennyit ide hozott. A baromfiakra szeme legyen a Panninak. Kicsi már a köles az utolsó ültetésnek is. Eszik már az apró kukoricát, abból adjanak nekik.

Az uramnak pedig, az iszákos, verekedő parasztnak azt izenem, hogy ha Istent ismer, ezentul jól meggondolja, mikor rántja ki a kését a zsebéből. Meg hogy hova surjra. Bezzeg ha beljebb ment volna csak egy hajszálnival most is, nem jön onnan vissza, vagy husz esztendő előtt. Hanem még azt is, hogy engem az életben többé soha sem lát. Szív szerint követem az urfit, nem rosszasságból. Addig leheti, hogy megölel, míg el nem választ az uramtól a törvény. Olyan nincs. Azután is, míg meg nem esküszünk, nem lesz lakodalom, beszélhet nekem, amit akar. Meg se hallom. Ezt mondja meg neki, a gonosz, nehogy azt gondolja: a rossz vér munkál bennem. Meg hogy a gyerekekhez egy ujjal se nyuljon. Mert azok is az enyéim lesznek a törvény szerint. Kitanultam azt már. Mert részeg, garázda, hirtelen: nem való a keze alá gyereket. Kérem is kelmedet, hogyha boros, zárja be kulcsal az ajtót a gyerekekre.

Ennyit no. De igaz, még egyet.

A kis kertben odahátul a rózsabokor — tudja édesanyám — abból ojtást messenek nekem, a nagy városba utánam küldjék. Majd ha vásárra jön be valaki. Azt akarom, legyen belőle ott is. Fájna nagyon, ha nem látom... Most elhalgat. Az ablakon kinéz.

— Amott jön, amott jön, aki engem megment a sarkány torkából, kivisz az ördög házából. Nagy városba, cifra házba lakat, selyembe, bársonyba járat. Hujh, én leszek csak asszony! Engem többet se kötéllel, se husággal nem ver senki. De nem ám.

A nagy nyugtalanságtól kipirul az arca, amint amaz mind közelebb ér. Gyorsan kapja a virágos selymeskenőt, beköti vele a fejét, jó szorosra, hogy a fényes fekete hajából egy szál se látszik ki.

— No hát isten áldjon szerelmes két gyereket, öreg édesanyám!

Kapkodja ölébe a kicsiket; nagyokat sir; esőkolja az öregasszony könnyes arcát, ráncos kezét.

— Ne feledkeztek meg rólam! Ne ám! Azért csak én vagyok az anyátok! Majd eljöttök hozzám. Urfit neveltek belőletek. Lesz igazi ló, kis kocs, azon jártok iskolába, még sok játék, minden.

— Csak meg ne bándd, lányom, — sirja az öregasszony a kótyéne mögöl.

De nem esik több szó. Az urfi az ajtóközben. Csak néz, mosolygja a nagy jelenetet.

— Hát mehetünk-e már, Boriska asszony? — Mehetünk, mehetünk, — mondja az — csak a Panni jöjjön, hogy hozza a ládát.

— Minek az a láda, — évődik az urfi — kapni a városban mindent, ami kell. Alsót, felsőt selyemből. Maradjon a régi, jó lesz a Panninak. — Már hogy mért ne! — ellenkezik az asszony.

De hogy a férfi nagyon sürgeti, otthagy mindent, csak épp egy melegebb pamutkendőt dob a karjára. Hátha hideg lesz az uton, vagy eső. Nagyon megcsökolja a kis házanépét, aztán ki, sietve.

A kisebb tárcák.

Budapest, március 3.

A t. Ház ma folytatta a kisebb tárcák költségvetésének tárgyalását. A közös aktívák s a néhai központi kormányzat hivatalnokainak kijáró nyugdíjak tételénél az idén is megvoltak a szokásos tiltakozó felszólalások, melyekre Széll Kálmán miniszterelnök röviden válaszolt s aztán a többség a tételeket változatlanul megszavazta. Valamivel élénkebb polémia fejlődött a miniszteri nyugdíjak tételénél, melynél Rakovszky István a törvény eltörlésére nyújtott be határozati javaslatot. Ez magában nem lett volna érdekes, de Rakovszky felhasználta az alkalmat, hogy válaszoljon Vészi Józsefnek az angol analógiáról kifejtett cáfoló szavaira. A néppárt agilis tagja azzal próbálta legalább a látszatot menteni, hogy új területre játszotta át a polémiát. Amit első beszédében állított s amit Vészi József világosan megoáfolt, azt Rakovszky most szépecskén elejtette s új állításokkal tett kísérletet. Vészi József azonban résen volt s a többség helyeslése közben mutatta ki az újabb állítások felületességét, helytelen voltát. Ez a polémia akademikusnak tetszhetett, de aktuális jelentőséget adott neki az a körülmény, hogy midőn az ellenzék annyi passzívól szerez mindíg angol példákra hivatkozni, Vészi József megvilágította ország-világ előtt, hogy mekkora értékük és hitelük van ezeknek az ellenzéki hivatkozásoknak. Rakovszky határozati javaslatát egyvábtként a többség mellőzte.

A szokásos szünet után Széll Kálmán miniszterelnök azzal az indítvánnyal lépett a t. Ház elé, hogy a képviselőház hosszabbítsa meg egy órával tanácskozásainak idejét. Minthogy azonban ellenzéki részről panaszosan hozták fel, hogy kevesen vannak jelen, a miniszterelnök készséggel visszavonta máról indítványát, de egyben jelezte, hogy holnap az ülés elején meg fogja ismételni.

Az indítvány puszta megemlézése mintha nyomban gyorsította volna a tárgyalások tempóját. A hátralevő rövid idő alatt egész sor tételt tárgyalt le a parlament, amivel a köteles ellenőrzésen a legkisebb csorba sem esett...

A képviselőház ülése március 3-án.

— Kezdeté délelőtt 10 órakor. —

Elnök: Gróf Apponyi Albert.

A kormány részéről jelen vannak: Széll Kálmán miniszterelnök, Lukács László, Wlassics Gyula, gróf Széchenyi Gyula, Cseh Ervin.

Először bemutatja Mobery Sándor megbízólevelét. Biró Lajos előadja mérőlése alapján a gazdasági bizottság jelentését a Ház elfogadta.

Ott mennek már, keresztül a réten. Az urfi fogja a szép asszony kezét, szerelmes szavakat susog a fülébe.

— Angyalom, virágom. Az isten áldjon meg, azért hogy velem jössz. De boldoggá teszlek. Tejbe megfürösztlek.

És már ott az uton ölelné magához a délece asszony ringó derekát.

— Ne botránkoztasson, — szól rá komolyan az asszony. Erre még ráértünk — az esküvő után.

Hirtelen eszébe jut a két gyerek. Kifakad a könnye.

— Istenem, ne büntess! A Jancsika még csak egy éves. Három mult a másik. Gyámoltalan kicsi férék! Elmegy az anyátok.

— No ne sirj, Boriska, ne sirj már. Nagynehezen megvigasztalódik, de csak azért, mert az urára gondol, annak a durva két öklére, mely sokszor lecsújtott fehér két vállára.

— Ejh, hajh, hadd érezze, mi az: asszony nélkül. A szomorúság megjavítja talán.

Lassan mennek, kéz a kézben.

A férfi szerelmes pillantása epedve tapad meg a sudár asszonyon.

— Olyan vagy, mint egy urinó, aki tréfából öltözött fel falusi ruhába. Hadd lám a kezéd! Fehérből, puhább ez akármelyik dáma kezénél.

— Nem kenem én semmivel, — dicsékszik az asszony — csak hogy olyan a természete.

— Persze — hagyja helyben a férfi és mennek tovább.

— Nekem kicsiny szobát tessék fogadni, amilyen az otthoni. Ott is magam lakjam. Aztán jöhet hozzám látogatni. Tíz forintért kapni.

— Te bolond — neveti a férfi és közelebb simul hozzá.

Már-már véget ér a réti ösvény, mikor hir-

A költségvetés.

A közösügyek tételénél

Csávolsky Lajos nem fogadja el a közös költségvetés beállítását a költségvetésbe. A közös költségvetés oly zavaros kimutatásban szerepelnek, hogy azokról biztos képet kapni sohasem lehet. Kérdés van a közös aktívákra. Széll mult alkalommal kérdést intézett a magyar állanszámvevősek elnökéhez azok sorsa felől, de ő sem tudott felelősséget adni. Azon aktívák bizonyos hányada Magyarországé. Hozza azt baba a pénzügyminiszter. Határozati javaslatot nyújt be, amely szerint tájékoztatja a kormány a Ház az aktívák sorsáról.

Széll Kálmán miniszterelnök: Ami azt illeti, hogy a közös költségvetés és a közös hadügyminiszter ez idő szerint nem magyar emberek és így a magyar nyelvet nem bírják, arra azt feleli, hogy ők sajnálják legjobban, hogy a magyar nyelvet nem bírják. Az egyik elég jól érti a delegációban történeteket, a másik azonban kevésbé érti. De nagyon nehéz azt a tételt felállítani, hogy annak, aki a közös miniszteriumban hivatalt vállal, öntötenül magyarul is kell tudnia. Voltak ott magyar emberek, de azok nem akkor tanultak meg németül, amikor odajöttek. Nem is áll elő semmi hátránya a szolgálatnak abból és a magyar államnyelvnek Magyarországon való kizárólagos dominanciára sem következik abból a legkisebb kár sem, mert hiszen a levelezések magyarul mennek, a delegáció ügykezelési nyelve magyar, ha ők magyarul nem is tudnak. (Ugy van! jobboldal.)

Ami a közös aktívákra illeti, Magyarországnak épp úgy, mint Ausztriának, abban az arányban, amely Magyarországot illeti, tulajdona a közös aktívák. A közös aktívák olyan követelések és vagyonból származnak, amelyek 1867-ben találtak, de a két állam közt nem osztattak fel. A közös aktívák a két törvényhozás és a két kormány kontrolja alatt vannak és a két kormány mindíg ügyelt arra, hogy a közös miniszteriummal depozitumként kezelt közös vagyon és közös aktívák evidenciáiban tartassanak és annak minden garasáról rendes elszámolás történjék. Nem fordítottan ezen közös aktívákól soha egy fillérnyi sem a magyar törvényhozás tudta nélkül valahova és igen vastag tévedésben van Csávolsky, mikor azt mondja, hogy oda belenyúl a hadügyminiszter, kivessze belőle annyit, amennyit akar.

Csávolsky Lajos: A tények mutatják!

Széll Kálmán miniszterelnök: A tények nem mutatják. A tények az ellenkezőt bizonyítják. Soha egyetlen fillérnyi a közös pénzügyminiszter ki nem ad, ha a két kormány azt ki nem utalványozza. A két kormány pedig nem utalványoz semmit törvény nélkül.

Csávolsky Lajos: Mindig az utólagos jóváhagyás reményében!

Széll Kálmán miniszterelnök: Nem. Itt van a legutolsó törvény, az 1900-iki, melyben egy póthitel megszavazásáról van szó és meg van mondva, hogy ennek fedezésére a közös aktívák használhatók fel és erre adatik a kormánynak felhatalmazás. De nincsenek is ott valami nagy készpénzek. Felkopnák az ála a pénzügyminiszternek. még ha abban turkálhatna is, ha e készletekre rászorulna, mert a közönségi kiadások egy bizonyos része lededtetett azokból, azután boszniai vasuti költségekre és előlegekre fordítottak, úgy, hogy ennek a vagyonnak legnagyobb része teljesen lett már elvesztve és használva. Készpénz, állampapírokban vagy más realizálható és így a készpénznek megfelelő egyenértékben ottan vagyon egyáltalában nincs is. Hanem vannak követelések, amelyek a törvény által megszavazott előlegek olytán Boszniába, a boszniai adminisztrációba lettek bele-

telen csak úgy érzi az asszony, mintha valaki lépegetne a háta mögött.

Igen besötétedett, szinte fél visszapillantani. Megteszi mégis.

Akkor nagyot kiált meglepetésében.

— Nini, a Bigyóné?

— Micsoda?

Lombán cammogó árnyéknak látszik a nagy fekete kutya, amint jön utánuk.

— A Bigyóné velünk jön! — örvendezik az asszony. Ejha, hát te is megkívdant a városi életet? Nem izlik a pacal, ugy-e te, talán kalácsot akarsz? Hát jöhet-e volnók?

— Jöhet, ha te ugy akarod, szívem — mosolyog a férfi. A kocsi mellett megfér.

— Ejha, te Bigyóné, hogy még te is ott hagytad az urad! Mert van ám neki társ! A A Bigyó, az öreg. De nappal láncon van, mert hogy igen dühös. Lehuzza az idegen kaputját. Este elszabadítja. Akkor is első dolga, marakodni. Ilyen a férfi mind.

Ez után a szomorú kis elmefuttatás után veszik észre, hogy még ott járnak a halmosi határnál.

— No Boriska asszony, virágszálam, most nézz vissza utoljára. Ott a kocsim, ni. Azon megyünk a vasúthoz.

— Hallod-e, Bigyóné?

De a kutya meg sem mozdul az asszony szavára. Megtoppan egy helyben és áll mereven, megfeszített lábakkal.

— Ejh, mintha tudná, hogy ez már nem a mi falunk földje. No csak gyere tovább, Bigyóné, csak gyere!

Mennek a kocsi felé, a kutyát egyre hívja. Az hol lehasal a földre, hol felugrik, szűköl, csóválja a farkát, kaporja a földet hátraszegett fejével, de nem megy tovább.

— Hát mi lesz, Bigyóné? — kérdezi az asszony? Jössz, vagy maradsz?

fejtetve s mint ilyenek követeléseképpen a közös aktívákhoz tartoznak. Nincs itt sok millióról szó, hanem csak igen kevés millióról, de ez is követelésekben van meg.

Csávolsky Lajos: A miniszterelnök ur, mint a pénzügyi bizottság előadója, 1873-ban azt mondta, hogy legalább is 117 millió forintról van szó!

Széll Kálmán miniszterelnök: Annak azonban éppen huszonkilenc esztendeie. Akkor annyi volt, de majd hadielszerelésre, majd a boszniai okkupációra és azóta történt hadügyi felszerelésre utványoztatott ki ezen 117 millió, amelyből még egy bizonyos összeg követelés áll fenn.

Kéri Csávolskyt, hogy ne is tartsa fenn határozati javaslatát, nincs arra semmi szükség, mert hailandó alkalmas időben, e peroben ugyanis nem állanak rendelkezésre az adatok, a pénzügyminiszterrel egyetértőleg előterjeszteni e kimutatást.

Major Ferenc azt állította, hogy a Keleti Akadémián és konzulátusainknál a magyar nyelv nem véteik kellő figyelembe és hogy ezeknél magyar erő alkalmazva nincsen. (Halljuk! Halljuk!) Teljesen jogosultnak és egészen helyesnek tartja azt a föltölgést, hogy minél több magyar ember alkalmaztassék a külügyi hivatalnál, a külügyi szolgálatnál, a diplomáciánál és in specie a konzulátusoknál és különösen szükségesnek tartja, hogy nem a tiszteletbeli konzulátusoknál, hanem a valóságos, reális konzuli hivataloknál mindenütt legalább egy magyar ember legyen. Erre törekszik is a külügyi hivatal és a Keleti Akadémiában kötelező tárgya a magyar nyelv és aki magyar nyelvből nem tud vizsgálatot tenni szóban és írásban, azt a vizsgálaton megbuktatják, az nem bocsátatik ki és nem is alkalmazatik. (Helyeslés jobboldal.) Épp ugy a magyar közből is tartozik az illető vizsgálatot tenni, csak ugy, mint az egyetemen még pedig magyarul, mert itt kötelező tannyelv a magyar nyelv. A diplomáciai vizsgálat nem követelheti minden embertől és pedig azért, mert felnöttek is mennek oda, jobbjézettek, más pályákról át lépők, de az akadémián megkövetelik. És az arány e tekintetben már javult is.

Csávolsky Lajos visszavonja határozati javaslatát.

Major Ferenc kifejti, hogy azért panaszkodott, mert a konzulátusi iskolákban a magyar nyelv nem kötelező tárgya s mint rendkívüli tárgyat is csak a harmadik évben kezdik tanítani. Ez a sérelem. A miniszterelnöknek állásával kell betöltyáz gyakorlatnia, hogy ezen az abuzuson változtassanak.

Széll Kálmán miniszterelnök: A külügyminiszterium hivatalos átiratát szerint az 1900. és 1901-ik évből a Keleti Akadémiában már régen tanítják a magyar nyelvet, az kötelező és senkit a vizsgán át nem bocsátanak, aki magyarul nem tud. (Helyeslés a jobboldalon.)

A tételt elfogadja a Ház.

Központi kormány nyugdíjtételénél

Lukács Gyula: E szövegletes tételt nem fogadja el. A magyar állam legnagyobb ellenséget jutalmazta meg e tétellel; azokat, akik a nemzet ellen fogtak fegyvert. Rákóczi száműzetését tartalmazó törvényt nem tudjuk kidobni törvénykönyveinkből, az aradi várakban agyonlőtt nyolc martírnak jeltelenül porladoznak csonthat, ellenben Axentye és társainak nyugdíjat adunk. Nem fogadja el a tételt. (Helyeslés, a szélső baloldalon.)

Széll Kálmán miniszterelnök: Ezek a nyugdíjak a régi időkbel származnak és fejtették a költségvetésbe egy törvény alapján, amely kategorizálta azon állásokat, amelyek megszűnvn, azok, akik ezen állásokban azon időben szolgálatban voltak és illetőleg azok özvegyei és árva nyugdíjaztattak. Ez egyike a mult maradványainak, amelyek akkor az 1867-iki ki-

Keservesen vakkant egypárszor, ide-oda fut kos, de a világrt sem menne tovább.

— Ugyan gyere már, hagyjuk itt — kéri most a férfi az asszonyt, — még e miatt lekésünk a vonatról.

— Teremtő szent isten! Hát hiszen nem jöhet a szegény Bigyóné! Hogy jöhetne a jámbor? Tegnap hozott a világra kicsi kölyket, hármat. Hogy ellejtettem!

— Ugyan ne gondold most azzal! — mondja tiszteletlenül a férfi.

— Azokat nem hagyja. Nem az asszonyáért, — az egész világrt! Szüzanyám, Máriám, hát én rosszabb legyek ennél az állatnál!

— Micsoda beszéd ez már megint! Gyerünk már no!

De most már sűrű patakban ömlik az asszony könnye.

A kutya hozzámegy, ott ugrál körötte, farkcsóválva, mintha hívná:

— Gyere, menjünk vissza.

— Megyek is — felel rá a lelke hirtelen — megyek, visszamegyek, urfi.

— Micsoda?

— Vissza én. Ha megharagszik is. Csak nem engedhetem, hogy a házórdó kutyám különb legyen nálam! Isten áldja meg az urfít. En megyek.

A férfi bosszus. Bájnya az egész komédiát. Nem lehet az ilyen fajtavál egyezésre jutni. Hát hagyja, hogy menjen.

— Az isten áldja meg!

Még le is hajol, megcsókolja a férfi meleg, fehér kezét nagy tisztességgel. Aztán neki a rétnak!

A patak zuhogása is hívja. Hát megy visszafelé. Elől Bigyóné örvendő, vihogva szaglássza az utat...

egyedül alkalmával rendezettek és ilyenképpen rendezettek. E törvény alapján lévén ez összeg a költségvetésbe felvéve, szíveskedjék a t. képviselőház azt megszavazni.

A tételek elfogadják.

A nyugdíjak tételénél

Rakovszky István kifejti, hogy azon érdemes közhivatalnokok nyugdíját, akik híven szolgálták a hazát, szívesen megszavazza. De arra nincs szükség, hogy állami bírák, akik jól dotált állásba lépnek vissza, nyugdíjat kapjanak. A nyugdíjtörvény 25. §-ának eltörlését indítványozza. A törvény 20. szakasza szerint rokkantakat kaphatnak csak nyugdíjat, ellenben a 25. § szerint a miniszterek 3 év után 4000 forintot kapnak. Így közel 80.000 koronát miniszteri nyugdíjakra fizetünk.

Polemizál Vészi Józseffel, aki az ő álláspontja ellenében megállapította azt a historiai tényt, hogy IV. Vilmos 4. és 5. törvénycíkké a miniszteri nyugdíjat ezer és kétezer fontban meghatározta minden olyan miniszter számára, aki bizonyos számú évig szolgált. Csakhogy ez a törvény már aboleálva van.

Vészi József: Nincs aboleálva!

Rakovszky István: Sőt soha sem volt érvényben. Mágis sincs Angliában miniszteri nyugdíjtörvény. Az 1869. augusztus 9-én kiadott törvénynek az igazi címe következő: Törvények, amely megváltoztatja és módosítja...

Vészi József: Tehát nem aboleálta!

Rakovszky István: . . . azon törvényeket, amelyek ő felségének módját nyújtják, hogy kegydíjat adományozhasson oly egyéneknek, kik bizonyos magas polgári hivatalokat töltenek be. Rövid címe: Polgári hivatalnokok kegydíjaktája 1869-ből.

Vészi József: Pensions-act, az nem kegydíj-akta! Tessék angolból helyesen fordítani!

Rakovszky István: Ez kegydíj, mert Angliában ez a kifejezés kegydíjat és nyugdíjat jelent, de ebben az esetben csak kegydíjat.

Vészi József: Legalább tanulhatunk angolul! (Zai.)

Rakovszky István: Hogy ez kegydíj, azt az is bizonyítja, hogy a kegydíjak és nyugdíjak, a „pensions”, egész 1780-ig feltétlen és kizárólag korona-praerogatívák voltak, abba beleszólt senkinek semmi joga nem volt. Angliában csak egy miniszter kaphat nyugdíjat, ha az a négy állomás nincs betöltve; csak egy kaphat egy évben; tehát miniszterkrízis slott csak az kap, amelyek a legérdemesebb. (Mozgás jobboldalon.) Minálunk valamennyi. Angliában, ha az a négy állomás be van töltve, egyik sem kap; ha nincs betöltve, csak egy kaphat. Ott úgy számítják, hogy nem kell mindent az odaváló liberális pártnak megkaparintani, mert a liberális után jöhet egy konzervatív minisztérium, annak is kell hagyni valamit. Így gondolkodnak az alkotmányosság igazi házában.

Vészi József: És ez jól van így?

Rakovszky István: Nagyon jól van!

Vészi József: Helyes! Majd meglátjuk, melyik jobb, a miénk, vagy az angol!

Rakovszky István: Harminc esztendőn át Angliában tizenegy miniszter huzott nyugdíjat. De ebből a tizenegyből is csak kilenc maradt, mert két miniszter lemondott. En azonban még egy minisztert sem látam nálunk, aki lemondott volna nyugdíjáról. (Derűtlenség a bal- és a szélsőboldalon.)

Vészi József: Fogok mutatni!

Münch Aurél: Hieronyminek nincs!

Rakovszky István: Aki leköszönt, hivatalba ment. De itt is ment egy volt miniszter hivatalba, hanem a penzió igényét leentartotta és a penzió igényét hozzászámította az ő fizetéséhez. (Egy hang a jobboldalon: Ki volt az?) Fenn tartja, hogy Angliában külön törvényhozási intézkedésre van szükség minden egyes miniszternek, aki a nyugdíjra rászorul; külön törvényes intézkedés kell ad personam azon miniszter számára, aki akar és követel ellátást. Egy financerform értelemben Angliában csak igazán érdemes, szegény embereknek ellátásáról van szó és ha egy ily eset előadja magát, akkor a parlament egyik háza eliratot szerkeszt és ennek alapján történik az eljárás. Angliában az az elv állapodott meg, hogy a pénz megszavazása az alsóháznak kizárólagos kiváltsága és e lelett hosszú harcok joiytak és átiratok váltottak a főrendiház és az alsóház között. Ez is bizonyosság arra, hogy ha egy miniszter nyugdíjra tart igényt, akkor nem mehet egyszerűen a penziójáminiszterhez egy beadvánnyal, hogy az azt likvidálja. Nem is úgy áll tehát a dolog, hogy erre neki joga van, mint itt Magyarországon, hogy beperelhet a törvényeskedő elött, hanem hogy vagy királyi kegyből adatik, vagy a képviselőház külön törvényhozási intézkedésével . . .

Vészi József: Vagylagosan méltóztatik mondani?

Rakovszky István: Vagy királyi kegyre, vagy törvényhozási intézkedésre van szükség. A Disraeli-esetben ölméruült kontroverziára meggyjzi, hogy Disraeli hogy a kellő időt kivárja az alsóháznak, amár többsége volt, várt egy pár hétig, amíg a szükséges idő lelelt. Ez 1869-ben történt, az újságokban nyoma van ennek, máshol nem igen. És történt ez akként, hogy Disraeli 1862-ben első ízben volt miniszter a Derby konzervatív kabinetjében. Ez megbukott, 1868-ban ismét megbukott és 1869-ben lett ismét Disraeli a premier. Ez a két év adta meg neki azt az időszakot, amelynek alapján nyugdíj jogosultságot követelhet. (Ellenmondás a jobboldalon: Négy év kellett hozzá!) Nem, ez a két év!

Vészi József: Négy évhez van köve!

Beöthy Akos: Akkor még nem volt; úgy emlékszem, ez későbbi intézkedés!

Rakovszky István: Ez adta meg neki a nyugdíj jogosultságot. Nem fogadja el ezt a nyugdíjtételt és egy határozati javaslatot nyújt be:

Utasítsa a Ház a kormányt, hogy haladéktalanul nyújtson be törvényjavaslato, amelynek

értelmében az 1885: XI. teikk 25. §-a és az 1886: XXI. teikk 59. §-a eltörlötnek.

Vészi József beszéde.

Vészi József: Arra kérem a t. képviselőház szíves engedelmét, hogy Rakovszky István t. képviselőtársam érdekes expanciójára a maga érdeme szerint megtehessek. De hogy ezt tehessem, először is körül kell határoznom magának a vitának területét, másodsor vissza kell vennem a vita anyagát oda, ahol eredetileg mozgott és ahonnan a képviselő ur most minden módon el szeretné terelni.

Mi volt közöttünk a kontroverzia és mely korlátok közt mozgott a mi vitaközösünk? A képviselő ur ma folyton arról beszél, hogy én mit mondtam. En cátoztam. Mit kellett nekem cátoznom? A képviselő ur állításait. En tartózkodni fogok minden parafrázistól és magának a képviselő urnak az több közöttünk lejelyt vitaközös során itt a t. Ház elött elmondott gyorsirólág fejleggyzett, a Ház naplójában megörökített nyilatkozatát fogom felolvasni. És ezt vizsgálom meg, nem pedig azt az új anyagot, amelyet ma a képviselő ur a Házba behozott és amelyet annál kevésbé ki fogósalhatok, mert erre az anyagra én voltam szerencsés a képviselő urat figyelmeztetni.

Mit mondott a képviselő ur? Azt mondotta (olvassuk): Angliában az egyetlen miniszter, aki élet-hosszigan fizetést huz, a lordcancellár, aki élet-hosszigan ötezer font sterling fizetést huz, valamennyi többi miniszternek egy fitying penziója sincsen; megvan a törvényben, de sohasem hajtották végre ezt a törvényt. Maradjunk meg annál az első állítással, hogy Angliában életfogytiglani fizetése van a lord cancellárnak, még pedig a képviselő ur állítása szerint 5000 font.

Hát, t. képviselőház, itt van az angol 1898. évi költségvetés, leleszem a Ház asztalára, méltóztassék belőle meggyőződni, hogy a t. képviselő urnak Angolországba való kirándulásánál ebben az esetben is határozott pechje volt, mert a lord cancellárnak nem egy fizetése van, hanem kettő . . .

Beöthy Akos: Mint a főrendiház elnökének! . . .

Vészi József: Ne tessék engem figyelmeztetni, tudom én jól, hogy milyen fizetési vannak, de egyik sem 5 ezer font.

Beöthy Akos: Az egyik 4, a másik 6!

Vészi József: Az egyik 4000 font, mint a főrendiház elnöké, a másik pedig 6000 font, mint lord cancellár. Tehát nem 5000 font fizetése van, hanem 10.000, ez a 10.000 font, 120.000 ft fizetés pedig nem életfogytiglan szól, hanem csupán annak az időnek tartamára, amely időt a szolgálataiban eltölt, ha pedig a szolgálatból visszavonul, akkor ugyanazon nyugdíjazási jogszabványok alá esik, mint az angol kabinet és kormány. — mert a kettő nem egyet jelent — bármelyik más tagja. Volt szerencsém tehát kimutatni, először, hogy a lord cancellárnak nincsen életfogytiglan való fizetése, másodsor, hogy a fizetése nem 5000 font.

Buzáth Ferenc: A magyar miniszterek nyugdíjáról beszéljen.

Vészi József: Ha Buzáth Ferenc t. képviselőtársam velem a magyar miniszterek nyugdíjáról lesz szíves vitába állni, én jögek neki felelni, de ha Rakovszky István t. képviselőtársammal az angol viszonyokról vitázom, akkor méltóztassék megengedni, hogy tárgyamnál maradjassak s az ő kedvéért attól el ne térjek.

Már most a t. képviselő urnak második állítása az volt, szöröl-szóra idézem megint, hogy „a többi miniszternek egy fitying nyugdíja sincsen”. Hát, t. képviselőház, maga a képviselő ur volt szíves beismerni, amit a mulkor állítottam s amire a fityinget a Házban elhivtam, hogy az angol költségvetésben ez idő szerint 11 nyugdíjazott miniszter nyugdíja benne van, beismerte, hogy ez helyt áll és csak azt diffikultálta, hogy kettő időközben a nyugdíjról lemondott.

Simonyi-Semadam Sándor: Azt is diffikultálta, hogy a nyugdíj nem olyan mint a magyar minisztereké!

Vészi József: Engedje meg t. képviselőtársam, a nyugdíj és a kegydíj jogi természetére majd rátérek, de méltóztassék megengedni, hogy Rakovszky képviselőtársam állításainak sorrendjében foglakozzam vele, mert a t. képviselő ur kedvéért ezt a sorrendet fel nem foghatom. Igaz, hogy a tizenegy akkor felolvasott nyugdíjazott miniszter közül kettő időközben lemondott. A kettőnek egyike Hicks-Beach ur, aki termézetes, hogy lemondott, mert időközben ő maga is aktív miniszterre lett. (Tetszés.) Ugyanis a mostani Salisbury-kormányának 1900-ban történt rekonstrukciójakor Sir Michel és Hicks-Beach belépett a kabinetbe. Ezzel tehát rendben volnánk. A képviselő ur — e szerint — szíves volt elismerni, hogy van nyugdíjazott miniszter Angliában és beismerte, hogy az az állítás, hogy a többi miniszternek egy fitying penziója sincs, abszolúte meg nem állhat. Hogy azonban ez nyugdíj-e, vagy kegydíj, annak vitatásába igen szívesen bocsátkozom majd a vita további rendjén. (Helyeslés a jobboldalon.)

Azt mondja továbbá a képviselő ur, hogy „az illetőnek be kell bizonyítania, hogy költéségeit híven teljesítette, hogy részorulat a nyugdíjra és hogy azt külön kell megszavazni.” S mikor a Disraeli-esetet tettem szóvá a képviselő ur és emondotta, hogy Disraeli, miután a három hónap lelelt, megkapta a penzióját, akkor én közbekijátoztam hogy: „megkapta, tehát van miniszteri nyugdíj.” A képviselő ur erre a legnagyobb lelki nyugalommal azt mondotta, hogy: „igen, de külön megszavazták.”

Nézzük először a Disraeli-esetet és nézzük másodsor, hogy áll-e az. amit a képviselő ur mond, hogy a minisztereknek külön törvényhozási intézkedéssel szavazzák meg a nyug- vagy kegydíjat. A t. Ház szíves engedelmével először a Disraeli-esetet vizsgálom meg. Azt mondja a képviselő ur: Disraeli szegény iróember volt, vele szemben az ellenzék

méltányos volt; kisebbségben volt a parlamentben már három hónappal a bukása előtt, de az ellenzék igralmas volt szemben s így okoskodott: „Miknek bukják meg ez a szegény újságíró három hónappal hamarabb, minsem előlál a nyugdíj-jogosultsága? Lazsirozzuk hát neki ezt a kis időt, hadd élvezze a miniszteri nyugdíjat, melynek emléke csengő aranyban fog neki kegy- vagy nyugdíj-képpen kifizettni.” Legyen szabad nekem tisztelettel figyelmeztetnem a t. hazat arra, hogy az a Disraeli nem volt ám olyan szegény slukker, amilyenek a t. képviselő ur elék akarja állítani. Annak az édes apja Disraeli Izsák, igen jó módú uri ember volt.

Beöthy Akos igen t. képviselőtársam a fejevel tagadlag int. Hát én meghajlom a képviselő urnak nagy angol tudása előtt. Tudom, hogy sok esztendő tölött brit földön, tudom, hogy az angol közéletnek nemrég megbát és most is élő jelesei közül igen sokkal személyes érintkezésben volt, de méltóztassék megengedni, hogy az ő autoritásának teljes eismérése mellett szembe helyezzem állításaival azokat a historiai tényeket, amelyeknek érvényességét még akkor tekintély sem tudja megdőteni, mint a mind ő benne van szerencsénk tisztelni. (Élénk helyeslés a jobboldalon.) Disraeli Izsák tehát, mikor a 40-es évek táján üzleteiből birtokára vonult vissza, Bradenham-houseta, igen tekintélyes vagyonnal rendelkezett, mindenkitől függetlenül élt vagyonának kamataiból és birtokának jövedelmeiből és megengedhetette magának az a „uxust, hogy egész életét ő, aki azelőtt kereskedő volt, kizárólag az iradalomnak szentelje. estőtítáki és filozófiai tanulmányokat folytasson és ezeket részben leánya segítségével a nyilvánosság elé vigye. Aki ilyen független uri módon él birtokán, aki vagyonának kamataiból megengedheti magának azt a luxust, hogy hazájának, — megjegyzem, hogy új hazájának, — irodalmi szeretettel lelkesedéssel és odaadással szolgálja és a ki aztán egész vagyonát egyetlen fiára testjára annak e fiáról azt mondani, hogy szegény fráter volt, a ki éhen vesztet volna, ha miniszteri nyugdíjat nem kapott volna és hogy az ellenzék kegyelméből jutott volna nyugdíjhoz, ez ismét igen erős ellődülés a historiai igazságtól. Azt lehetne erre mondani, hogy kormányra jutásáig Disraeli Benjamin igen könnyen elposzekálhatta azt a vagyont, melyet Disraeli Izsák ráhagyott.

Historiai tény — az ország színe előtt mondom, méltóztassék utána nézni — hogy Disraeli Benjamin, a későbbi Lord Beaconsfield költekező, duhajkodó életet, o yant, mint Lord Byron annak idején, abszolúte nem folytatott; ellenkezőleg. ő is édes apja nyomdokaiba lépve, szellemi munkáit bibelődött és mindön 1852-ben legelőször a hatalom polcára lépett, órási hírneve volt már nemcsak Angliában, hanem az egész világíteraturában, mint regényírónak és szenzációs kritikai, irodalmi és könyvpiaci sikerei révén ő az apai örökséget nemcsak hogy el nem herdálta, hanem tetemes mértékben gyarapította is. Bocsánat kérek az az állítás, hogy Disraeli Benjamin bármiképp rá lett volna szorulva az ellenzék nagylelkűségére, vagy az a másik állítás, hogy az ellenzék Disraeli nyomorának láttára a humanizmus sugallatának engedett és csak ezért három hónappal későbbben buktatta meg, nem áll meg, abból egyetleneget betti sem felel meg a historiaiag kimutatható és — gondolom — általam historiaiag ki is mutatott igazságnak.

Már most nézzük meg, hogy a t. képviselő urnak angol analógiái — s itt talán Buzáth Ferenc képviselő ur kíváncsiságát is kielégíthetem — a magyar viszonyokba hogyan illeszthető bele? A t. képviselő ur nekünk azt mondja, hogy nézzetek Angliára, ott — az ő állítása szerint — miniszteri nyugdíj sincsen. A mult alkalommal nyugdíjról beszélt ma elkezeszteli kegydíjnak, nekem mindegy, én akceptálom az egyiket is, másikat is.

Itt van a Disraeli-eset. Azt mondja, micsoda, dicső, derek dolog volt, hogy oit volt egy iró ember, aki már meg volt bukva, de nem hagyta el hivatalát mert az ellenzék kegyelmét gyakorolt vele szemben, engedett neki három hónapot, hogy azután, ha elmegy, nyugdíjat élvezhessen. A t. képviselő ur a magyar minisztereket megtámadja, azért, hogy nyugdíjat vesznek igénybe. Engedelmet kérek, ő itt egy konkrét esetre példálózott, beszélt egy miniszterről, aki állítólag ki akarja várni a nyugdíjra jogosító időt. Nos, ha Disraeli ezt megtehette, akinek a tisztelessége, politikai jellemének integritása és politikai korrektsége ellen soha sem ellenleli, sem politikai barátai, sem honfitársai, sem az idegen nemzetek közvéleménye és a történelem a legesekélyebb kitógást sem tettek, — mondom ha ez a Disraeli Benjamin ezt megtehette, akkor kérdezem: mi jögon tesz ugyan-azért a dologért szemrehányást a t. képviselő ur egy magyar miniszternek, vagy akár a világ bármely más nemzeti miniszterének? De ha már a t. képviselő ur az angol viszonyokat annyira mérvdadónak tekintti, miért nem vesz magának példát az angol ellenzékől? (Halljuk! Halljuk!) Lám. Angliában az ellenzékől kitalik az a lojalitás a gondolközlésnek annyi noblesse-ó, az érdemeknek annyúlovagiasasága, hogy amikor egy szellemi munkás, aki a miniszteri székre kerül, bukadó, — a t. képviselő ur szerint, — bukadó, de csak három hónap választja el attól az időtől, hogy neki törvényes jogcime legyen nyug- vagy kegydíjra, akkor az ellenzék Angliában nem végzi ki őt ma, hanem a kivégzést három hónappal elhalasztja. (Egy hang a szélsőboldalon: De Anglia gazdag! Kérem, majd rátérünk a parallelákra is. Már most, amikor Disraeli Benjamin akár 1852-ben, akár 1858-ban megbukott, a parlamentben bukkott meg, s a kormány mindkét esetben kisebbségben volt és az ellenzék volt többségben, mert hiszen különben ez a bukás be nem következhetett volna. Az akkori angol ellenzék és a mai kormánypárt ugyanazon dinamikus helyzetben vannak. Akkor az angol ellenzék volt többségben és nem buktatta meg a minisztert, ma a magyar kormánypárt van többségben és szintén nem bukkat meg minisztert. Hát én

nem látom át, hogy a t. képviselő ur hol találja meg itt az ellentétet és mit diffikultá. (Helyeslés a jobb-oldalon.)

De én bátor vagyok különben kimutatni a t. Ház becses figyelmének kikérésével, hogy ez a Disraeli-éset eset egyáltalán nem történt meg, hanem csak a t. képviselő urnak a fikciójában volt meg. Gondolom, ez érdekes specimennek lesz annak, hogy amikor a képviselet ur kivész egy esetet idegen országok történetéből, közjogi fejlődéséből, hogy mekkora lelkiismeretességgel és alaposzággal hozza előnként az ő történelmi anyagát.

T. Ház! Határozottan állítom és fenntartom a t. képviselő urnak ímént tett bővebb kifejtése után is, hogy a Disraeli-éset abszolúte nem történt meg és be fogom bizonyítani azt, hogy soha meg sem történt. (Halljuk! Halljuk! jobbról.)

Disraeli négyyszer volt kormányon. Gróf Wilcoke Frigyes: Nem is élt! Vészi József: Kérem gróf Wilcoke urat, amit mint tért el a litok, azt mind'árt be is bizonyítom; méltóztassék kritikáját addigra fenntartani. (Halljuk! Halljuk! jobbról.) Tehát Disraeli négyyszer volt kormányon és négyyszer bukott meg.

Molnár Jenő: Ha a szegény néptanácsokról volna szó, akkor nem beszélne ilyen hosszasan! (Mozgás. Halljuk! jobbról.)

Vészi József: Molnár Jenő képviselő ur legyen szives a hozzá közelebb ülő Rakovszky képviselő urat felkérni arra, hogy szálljon vitába velem a néptanácsok sorsa érdekében, én azonnal kész vagyok ott is a néptanácsok érdekében sikra szálni, de ha ő gazdag miniszterek nyugdíjáról száll velem vitába, akkor nekem is erről kell beszélnem. (Halljuk! Halljuk! jobbról.) Disraeli először 1855-ben lépett hivatalba. Akkor 305 napig volt hivatalban. Utóbb 1858-ban lépett hivatalba és megbukott 1859. június havában. A képviselőházban leszavazták. Akkor egy évig és 113 napig volt hivatalban. És így az ő 1852-iki és 1858-iki miniszterkedése együtt kétféle két évet és 53 napot. T. Ház! 1858-ban az 1859-iki nyugdíjtörvény természetesen még nem volt érvényben, tehát a Vilmos király idejéből való 1822-iki és 1823-iki nyugdíjtörvényt kellett alkalmazni. Azon törvény szerint, már nem emlékszem tisztán, négy vagy öt évi, de négy évnél semmi esetre sem kevesebb idő követelhető meg egy miniszterrel ahhoz, hogy nyugdíjra joga legyen; kisebb rangú tisztviselőknél pedig tíz évi szolgálati idő kellett, hogy nyugdíj élvezhessenek. Méltóztatnak tehát belátni, hogy mikor Disraeli megbukott, akkor azt a szívesseget neki az ellenzék nem tehette meg, mert összesen mindkét alkalommal csak két évet s ötvenhárom napot töltött a hivatalban. Az ellenzék pedig mindezenre jobban volt tájékozva akkor a miniszter szolgálati idejének és nyugdíjkapcsolatának egymáshoz való viszonyáról, mint ahogyan most van tájékozva t. képviselőúrnak.

Megengedem lehetséges, hogy a t. képviselő ur talán téved a dátumban. Hiszen volt Disraeli még kétszer miniszter. Nézzük meg hát későbbi miniszterkedését. Harmadszor 1866-ban lépett kormányra és megbukott 1868-ban. Ekkor már két évig és 157 napig volt hivatalban, tehát ez a három szolgálati idő adott volna neki nyugdíjkapcsolatot. Meg kell tehát Rakovszky t. képviselő urnak együtt vizsgálnunk azt, hogy vajon ezen harmadik alkalommal megtette-e neki az ellenzék azt a szívesseget, hogy három hónapig laszirozta a bukását.

Itt a t. Ház színe előtt konstátálom, hogy ekkor sem tette meg neki az ellenzék ezt a szívesseget. Mert 1867. végétől kezdve 1868-ban amaz időpontjáig, mikor a házat Disraeli feloszlatta, az ellenzék egyrészt folytonosan leszavazta. A kormány mindig kisebbségben volt, az ellenzék folyton és folyton ostromolta és minden ostroma diadallal végződött, de a leszavazott Disraeli hivatalában maradt és minden egyes leszavazatása után kijelentette, hogy ő ennek a többségnek szavazatát nem törődik, mert arról van meggyőződve, hogy az ország többsége nem korrespondens a ház többségével, és kijelentette, hogy a nemzethez fog appellálni. Appellált is 1868. vége felé és az ország közvéleménye megbuktatta, amelynyiben a választások eredménye Disraeli kisebbségbe juttatta. Méltóztat tehát látni, t. képviselőház, hogy harmadszor sem volt Disraeli abban a helyzetben, hogy az ellenzék tőlily szívesseget elfogadhatott volna és harmadszor sem volt az ellenzék oly nagylelkű hangulatban, sem oly kényelmes pozícióban, hogy a t. képviselő ur állítása szerint, e kijárándókat volna három hónapot a nyugdíjkapcsolatához. A negyedik Disraeli-kormányra nézve már nem állíthatja senki, hogy ez az eset akkor történt volna, mert hiszen Disraeli 1874-ben jutott kormányra, dicsőségesen kormányzott 1880-ig; akkor sem tehette tehát az ellenzék neki azt a szívesseget, hogy laszirozzon neki három hónapot, mert 1880-ban megint a választásokon maradt Disraeli kisebbségben és még a parlament összehívására előtt, mint 1868-ban, lemondott.

Felkérem a t. képviselőház minden elfogulatlanul ítélő tagját, pártkülönbség nélkül, köztük Rakovszky István t. képviselő urat is, mondja meg, hogy ez után az adat-kritika után fennállhat-e állítása, hogy Disraelinek az ellenzék három hónapot laszirozott volna és hogy szegény író létere az ellenzék nagylelkűségéből kapott-e miniszteri kegydíjat? Ha nem állhat meg, legyen szabad ettől az incidentstől függetlenül a t. tulajdonhoz egy kérdést intéznem. Mi szívesen állunk vitába a t. tulajdonhoz, örülnék az objektív, tartalmas, magvas fejtetéseknek; de azt mégis kérhetjük, hogy válogassa meg lelkiismeretesebben és nagyobb szorgossággal az adat-anyagot, amelyet előnként hoz. (Mozgás és zaj a bal- és a szélsőoldalon. Helyeslés jobbról és a középben.) Engedelmet kérek, oly adatokkal, amelyek csak a t. képviselő urnak fantáziájában létezhetnek amelyről a történelem semmit sem tud, amelyről kimutathatjuk, hogy a tör-

ténelem adatai szerint meg sem történhetek, s hogy soha nem is történtek; oly adatokkal, amelyekről a t. képviselő ur maga volt kénytelen kimondani, hogy azokról a történelem tud semmit és csak az újságokhoz utasított engem, hogy "ott kussassak utánuk, mondom, t. Ház, ily adatokkal igazán kár egyelőre ezen oldal gondolkodásának befolyására törekedni, mert méltóztassék feltenni rá, hogy a t. képviselő urnak anyagát mi is kritikailag megvizsgáljuk és vaktában nem megyünk bele az elhívésükbe, mástól kár az ország idejét ily adatok szétszórásával elfecsérelni és a nyugtalanság a bal- és a szélsőoldalon. Elétek helyeslések. Halljuk! Halljuk! jobbról és a középben.)

T. képviselőház! A képviselő ur mai előadásának bevezetésében azt mondta, — Angliára való hivatalossággal természetesen, mert erre alapította egész előadását, — hogy hozzájuk a miniszterek jól dotált állásokból jönnek, (Zaj a bal- és szélsőoldalon. Halljuk! Halljuk! jobbról és a középben. Az elnök csengett) és a jól dotált állásokból idejövő miniszter mit nyugdíjaznak, ami Isten ellen való véttség — az ő feltevése szerint. A t. képviselő ur az angol ellenzék tekinteti az idő szerint még mintaképeül, — gondolom, ha még sokat bönölgatjuk adatait, akkor mástól fogja vetni a gusztyusát. Lássuk hát, hogy az angol ellenzék ezen irányban egy huron pendül-e a t. képviselő urnak.

Mikor az 1869-iki nyugdíjtörvényt Angliában behozták, az ellenzéknek vezére, Mr. Fawcett indítványt nyújtott be, melynek értelmében minden egyéni miniszteri nyugdíj el lett volna törölendő és csak azok számára lett volna fenntartandó, akik miniszterrel való kinevezetésiük előtt valamely üzletet folytattak, valamely üzemet vezettek vagy valamely fizetett állásban voltak, melynek folytatásában őket miniszteri szolgálatuk megszakította. Méltóztat látni, hogy a t. képviselő ur nagyon rossz helyen kopogtat. Angliában az ellenzék azt mondja, hogy csak azokat a minisztereket kell nyugdíjazni, akik elhagyták egy jóvedelmét azért, hogy idejüket, ambíciójukat, munkabírásukat a haza szolgálatára szenteljék. A t. képviselő ur pedig azt mondja, hogy legelőször sorban azoktól kell megvonni, akik jól dotált állásokba hagytak ott, hogy szerényen dotált miniszteri állásokban szolgálták nemzetüket. Méltóztat látni, hogy az ellenzék Angliában egészen másképp itélkezik a dolog felől, mint az ellenzék Magyarországon, és azt hiszem, hogy az angol ellenzék ebben az esetben is az érettebb, kitorróbb és az igazságához közelebb álló feltevést képviseli.

Azt mondja azután a képviselő ur mai előadásának bevezető részében, hogy az horrendus dolog, hogy nálunk különböző elbánásban részesítik a minisztereket és államtitkárokat, mint a többi állami tisztviselőket, akiknek hosszú ideig kell szolgálniuk, görnyedniük míg nyugdíjra kapnak, holott a miniszterek és államtitkárok rövid idő múlva megkapják a nyugdíjukat. Hogy a miniszterek külön elbánásban részesüljenek a nyugdíj dolgában, ez is meg van indokozva a t. képviselő ur bálványozásának tárgyát képező Angliában. Angliában sem az általános nyugdíjtörvények intézkednek a politikai szolgálatban működő képviselőházi vagy ördendőhízi tagok nyugdíjra vagy kegydíjra tárgyában. Ott is külön törvény szabályozza ezt. A t. képviselő ur abban, hogy külön törvény intézkedik a miniszteri nyugdíjazásról a közszellem egy depravációját látja. Vagyok bátor a t. képviselő urat figyelemzetni, hogy midőn Angliában 1869-ben ezt a kérdést tárgyalták, akkor az ellenzék és a kormány teljesen megegyeztek abban, hogy mikor 1834-ben az első miniszteri nyugdíjtörvényt megalkottattott, ezt Angliának legnemesebb érzésű, legderékasabb, legszabadlelvű kormányzása korszaka kezdetén. Maga Gladstone mondta akkor, hogy 1834-ig, míg nyugdíjak nem voltak, szociális igazságtalanság történt azokon, akik ezen magas állásokban szolgáltak és kinondta, hogy az országunk kárára volt, hogy csak gazdag emberek lehetek a felteleg állásokba behívni, és mondta továbbá hogy büszke reá, hogy az angol történelem leglovagiasabb, legnemesebb, legszabadlelvű kormányzati korszakához fűződik a miniszteri nyugdíjtörvény behozatala. Méltóztat látni, hogy Angliában a miniszteri nyugdíjokat az igazság a politikai méltányosság, a demokrácia és a szabadság egyes megnyilvánulásának tekinteti az ellenzék is a kormánypart is. Magyarországon pedig a közszellem depravációjának tüneteinek emlegetik a t. képviselő urnak (Tetszés a jobb-oldalon.)

Gondolom, hogy nekünk nincs jogunk az angol feltevést elterelni és azon feltevéshöz szegődni, amelyet Rakovszky képviselő ur angol lobogó alatt hirdet, még pedig egészen igazságtalannul.

Azt állította továbbá a t. képviselő ur, hogy IV. Vilmos törvényét az 1869-iki nyugdíjtörvény abo'éálta. Szerencsére akadt egy ember, aki őt megcáfolta és ő maga volt. (Derűltség jobboldal.) Pár perccel később szíves volt ugyanis ő maga felolvasni a törvényt, mely szerint az nem abo'éálta. Hanem csak módosította a Vilmos király nyugdíjaktáját. Miben módosította? Azt mondja a t. képviselő ur, hogy az 1834-iki akta nyugdíjról szóló még, de az 1869-iki akta változtatta át a nyugdíjat kegydíjjá. Nézzük, igaz-e van-e? Abszolúte nincs igaza. Meg fogom mondani, hogy a 34-iki törvényt az 1869-iki miben módosította. Itt van — a képviselő urnak és Bethy Akos képviselő urnak rendelkezésükre bocsátom — az a beszéd, amit Gladstone ezen törvényjavaslat első olvasásakor mondott. Ebben felsorolja azt, hogy miben kellett neki az 1834-iki törvényt módosítani és miért? Először azért kellett módosítani, mert az 1834-iki törvényben, mint nyugdíjazható minisztereket oly állásokba beülteti is szerepelnek, mely állások időközben eltűntek. Továbbá az 1834-iki törvényben nincsenek felsorolva oly miniszteri állások, melyek azóta kreaálódtak. Harmadszor meg kellett azért csinálni, mert rendezni kellett végrehalására az egész kérdést az ő jogi vonatkozásaiban és nem lehetett tovább tűrni, hogy oly jogbizonytalanság álljon be, amilyen addig e téren uralkodott.

Magá Gladstone, az akkori miniszterelnök jelentette ki e törvényjavaslat benyújtásánál, további tárgyalásánál is, hogy az 1869-iki törvény nem abo'éálta az 1834-iki törvényt, hanem csak kiigazítása és világosabb kifejtése. Gondolom, méltóztatnak belátni mindezekből, hogy IV. Vilmos törvénye méltán hivatkozhatom, mert az 1869-iki törvény nem volt egyéb, mint az előbbinek korrekciója és világosabb kifejtése. Azt mondotta a képviselő ur, hogy mai napig Angliában nincs miniszteri nyugdíjtörvény, mert a Pension-Act-ban ez a szó, hogy "pension" nem nyugdíjat, hanem kegydíjat jelent. Még is kezdte okolni; fájdalom, azt kell feltételeznem, hogy nem jutott el a végére, és szórakozásból elfelejtette azon nagy érveket, melyek ezt a megkülönböztetést a maga szójátéki karakteréből kivették és komoly diskuzió tárgyává alkalmassá tették volna. Ha csak ez volt a képviselő ur anyaga, akkor meg kell mondanom, hogy kalamburokkal dolgozott. Van szerencsém tisztelettel bejelenteni, hogy a "Pension" sem grammatikai, sem közjogi fogalma a kegydíjat magában nem foglalja, hanem ez egyebet nem jelent, nem is jelenthet, és nem jelentett soha az angol törvények terminológiájában, mint nyugdíjat. Hogyan oszkodott a képviselő ur, hogy bebizonyítsa ennek ellenkezőjét? Azt mondja, hogy 1780-ig nem volt nyugdíj; az 1780-ig az egész vonalon a koronának volt praerogatívája. Ezt megengedem, ez egy oly történelmi tény, melyet kontesztálni nem fogok soha, és nem is fog senki. De hogy ebből hogyan következnek az, hogy a pension nem nyugdíj, hanem kegydíj, azt nem mondta meg és arra én gyalról eszemmel rájönni nem tudok.

Aztán azt mondta a t. képviselő ur, hogy azzal is bebizonyíthatja, hogy az nem nyug-, hanem kegydíj, hogy ezeket a pénzeket nem a finanszminiszter fizeti, hanem a kincstár lordja. Legyen szabad a t. képviselő urat figyelemzetnem, hogy az az ő biturkációja a pénzügyminiszter és kincstár lordja között hielytelen és önkényes. A képviselő ur azt mondja, hogy a kincstár első lordja körülbelül olyan állás, mint nálunk az állami számvéviszések elnöke, holott az exchequer kancellárja az igazi pénzügyminiszter s hogy ez két különböző hivatal, az egyik a másiktól egészen különváltva dolgozik, szóval, úgy állnak egymással szemközt, mint Lukács László pénzügyminiszter ur és a t. képviselő urnak dupla druzsája, az állami számvéviszéseknek igen tiszteletreméltó elnöke, aki hosszú időköz óta a nemzet elismerését és köszönetét vívta ki magának. (Helyeslés jobboldal.) Figyelemzetem a t. képviselő urat, hogy ebből megint egy árva betű sem áll. (Mozgás a bal-oldalon.) Itt van előttem a Whitaker-Almanach. Tessek a képviselő urnak utánanézni, de nézzem utána magában a budgetben is, hogy a treasury — a kincstári hivatal — a következő személyekből áll. Először a kincstár első lordjából, másodsor az exchequer kancellárjából, harmadsor a kincstár három újabb lordjából. Ezekből áll tehát a kincstár miniszteriuma. Tisztelettel kérdem most már a t. képviselő urat, hogy miképpen engedi meg neki a jó izlése azt, hogy ezt tudván, nekem az ország színe előtt praerokotat tartson, hogy mi is az a treasury és mi az az exchequer? És mi joga mondja ő nekem azt, hogy én könnyelmű voltam, mikor ezeket egy kalap alatt emlegettem? (Tetszés jobboldal.) Ha tudta volt, hogy a hivatal ugyanegy, akkor nem val jó izlése, hogy engem mégis leekéztetett; ha pedig nem tudta, akkor igazán csodálom, hogy ebben a materiában bárkivel szemben is tanítómesterkedik. (Tetszés jobboldal.)

De, t. képviselőház, most jövünk a kérdésnek legbunkosabb részére. (Halljuk! Halljuk!) A t. képviselő ur azt mondja, hogy azért kegydíj az a nyugdíj, mert azt nem a kormány adományozza, hanem külön dekrétummal a korona. (Halluk! Halljuk!) En hajlandó vagyok a t. képviselő urnak angol autoritását korlátlanul elismerni, de engedje meg, hogy nekem is meglegyen a szabadságom választani az ő tekintélye és az angol parlament tekintélye között. Nemde, ha az angol parlament egyebet mond, mint a t. képviselő ur, akkor talán nem fogja a t. képviselő ur személyes természetű insinüációnak mondani, ha nem neki hiszek, hanem az angol parlamentnek. (Helyeslés jobboldal.) Az angol parlamentben akkor, amikor az 1868-iki törvényt tárgyalta — amelyet a t. képviselő ur elenem utál, ámbar ismét nagyon felültelesen — szó esett arról, hogy ki lesz az, aki a minisztereknek a nyugdíjat engedélyezi. Erre nézve Mr. Hunt a második olvasásnál azt kérdezte, amint az angol parlament tárgyalásainak naplója mutatja: „Kinél lesz a hatalom ezeknek a nyugdíjaknak az engedélyezésére?” (Halljuk! Halljuk!)

Erre Gladstone, az akkori miniszterelnök felszóllalt és beszédje utolsó mondatában ezeket mondta: „A penziókat egyesegyedül a miniszterelnök engedélyezi, még pedig a saját felelőssége mellett.”

Amikor ezt az angol ellenzék hallotta, saját füleinek nem akart himni. És kételemek mertültek fel, hogyha egy volt politikai ellenfele fog jönni a miniszterelnöknek és nyugdíjat fog kérni, a miniszterelnök majd azt el fogja küldeni, ami nem volna igazság. Akkor Gladstone újból ismételte előbbi nyilatkozatát, mondván, hogy „a miniszterelnök az egyedüli, akitnek joga és kötelessége lesz a konkrét esetek minden körülményét megvizsgálni és a nyugdíjak megadását vagy megtagadását elhatározni egészen az ő diszkreciója és tetszése szerint, mert ezen ügyre nézve egyedül ő van felhatalmazva.” (Felkiáltások a szélsőoldalon: Mint a koronának a tanácsa.)

Amde mérjük össze a magyar jogrendet az angol jogrenddel és most nem mint ezen padokon ülő, hanem ellenzéki szempontból kívánok beszélni. (Halljuk! Halljuk!) Mondja meg nekem a t. ellenzék, hogy az ő szempontjából mérve a dolog, melyek heyegebb, az angol jogrend-e vagy a miénk? Mi nálunk a jogrend? Van egy törvény, amely megszabja a feltételeket és módozatokat, amelyek mellett mind-

azok, akik miniszteri állásban szolgáltak, a maguk penzióját követelhetik és senki fölül meg nem vonhatja azt, ami a törvény erejénél fogva nekik feltétlenül kijár. Itt kedvezésnek a végrehajtott hatalom részéről a barátok részére és hátrabírtatásnak az ellenzék rovására abszolúte helye nincsen. A törvény ereje szabályozza a törvény hatama biztosítja a miniszteri nyugdíjakat, de nemcsak magát a nyugdíjat, hanem annak összegét és mennyiségét is. Ismétlem, hogy én most tisztán ellenzéki szempontból vizsgálom a törvényt. És amennyiben a törvény szabályozza ezt és amennyiben kedvezés vagy hátrányba juttatás egyáltalában ki van zárva, ez mindenesetre a jogsziárdabb, a legalkotmányosabb jogrend, amely ellen, ellenzéki szempontból, gondolom a legkisebb kiogást sem lehet tenni. (Ugy van! jobbfelől.) Vajjon a t. képviselő ur hajlandó volna-e az angol jogrendet a miénkkel felcserélni és a miniszterelnök pouverijára bízni, hogy ő szabja meg, melyik miniszternek akar nyugdíjat adni, melyiknek nem? Én, aki leltétlenül és korlátlanul megbízom a miniszterelnök urban, amely bízalomban feltétlenül és korlátlanul osztozik — azt hiszem — ez az egész párt. (Ugy van! jobbfelől. Ellenmondás a szélsőbaloldalon.) mi szivesen konferáljuk a miniszterelnök urra ezt a hatalmat.

Széll Kálmán miniszterelnök: De én nem vállalom el!

Vészi József: A miniszterelnök ur azonban nem vállalja el és ezt jól teszi, mert az alkotmányosság rovására menne bizony az ilyen jogrendnek a meghonosítása. (Ugy van! jobbfelől.) Legyen szabad tehát csodálkoznom azon hogy az ellenzéknek legtemperamentusabb ítérlia akarja nálunk propagálni ezt a jogrendet, amely a nálunk divó törvény, és jogrenddel szemben a miniszteri nyugdíjaknak megállapítását a miniszterelnök diskreciójára és felelősségére akarja reá bízni. (Helyesítés és tetszés a jobboldalon. Ellenmondás a néppártot és szélsőbaloldalon.)

T. Ház! Nekem a képviselő urral szemben még sok mondanivalóm lenne, de betegezem felszólalásomat. (Halljuk! Halljuk!) A t. képviselő ur multkor beszédét egy nyilatkozattal jelezte be, amelyben egy felszólalást intézett hozzám s e felszólalás az a maga részéről egy ünnepélyes ígéretet is tűzött. (Halljuk! Halljuk!) Azt mondta, hogy küldjek fel a könyvtárba, hozassam le az angol budgetet, mutassam meg neki abban a nyugdíjtételt és ha megmutatom, ő megadja magát. En felküdtem a könyvtárba, lehozattam azt és most itt van az angol budget.

Rakovszky István: Abban nincs is benne!

Vészi József: A t. képviselő ur azt mondja, hogy nincsen benne, én azonban a t. képviselőháznak meg fogom mutatni, hogy benne van! (Tetszés jobbfelől.) Itt van, nem az az angol kő tségtetés, amelyre a t. képviselő uralludál és amelybe igenis csak határozattal és felirattal lehet összegeket beállítani, hanem itt van a konsolidated found, az allandó költségvetés, mert az 1839-iki törvény életében a miniszteri nyugdíjak a konsolidated foundba illesztendők be. Ezek külön megszavazás alá nem esnek, hanem egyszer és mindenkorra meg vannak állapítva, a miniszterelnök pedig az illető összegeket a saját diskreciójára engedélyezi azoknak, akiket arra a legjogszabotabbnak tart. Ebben 283.000 font sterlinget kér általában nyugdíjakra az angol kormány és minden egyes tárca költségvetésében ki van mutatva külön és ugy, amint nálunk be is van állítva, az illető minisztereknek nyugdíja, amelyeknek összege 16.500 fontra rug.

Felszólítom már most a t. képviselő urat, hogy jelentse ki azt itt a t. Ház színe előtt, aminek kijelentésére magát kötelezte, hogy megadja magát. (Tetszés jobbfelől.) Ha pedig nem akarja ezt kijelenteni, akkor a t. Ház megítélésére bízom, hogy kétünk közül az adatok megvilágításában melyik volt az alaposabb a skrupulózusabb: a képviselő ur-e vagy én. (Tetszés a jobboldalon.)

Mondanom sem kell ezek után, hogy mivel a képviselő ur praemisszáinak egyetlen egyike sem áll, én az ő határozati javaslatát el nem fogadom. (Hosszszantató, élénk helyesítés és éljenzés a jobboldalon.)

Rakovszky István csak azt teledi, hogy nem adja meg magát, de eláll a zárszó jogától. (Derültség.)

A Ház elveti Rakovszky határozati javaslatát.

Elnök az ülést felfüggeszti.

(Az ülések meghosszabbítása.)

Elnök az ülést újból megnyitva, jelenti, hogy indítvány adatott be hozzá, melyet a házszabályok 203. § a értelmében azonnal fel kell olvastatnia.

Dedovics György jegyző (olvassa): Határozza el a Ház hogy az 1902. évi állami költségvetés részletes tárgyalásának tartamára üléseit egy órával, vagyis délután 3 óráig meghosszabbítja.

Elnök: A házszabályok értelmében minden indítvány, mely a Ház ülésésége idejének megváltoztatását célozza, az elnöknek írásban adandó be; ez megtörtént. Alatta a Háznak azonnal bejelentendő: ez is megtörtént; és a bejelentés követő nap ülésének végén vita nélkül egyszerű szavazással döntendő el. Ezen indítvány felett tehát a Ház a holnapi ülés végén fog szavazni. (Egy hang a szélsőbaloldalon: Majd névszerinti szavazást kérünk minden tételnél!) Nem, csak egyszerű szavazással lehet felette határozni. (Felkiáltások: De minden tételnél kérjük majd!) **Szűth Ferencnek** az a kifogása a miniszterelnök indítványa ellen, hogy azt nem az ülés elején tette meg, a mikor még a Ház tagjai tömegesebben voltak jelen s a dologhoz többen hozzászólhattak volna. Kéri a kormányelnököt vegye vissza az indítványt s terjessze be holnap vagy holnapután.

Széll Kálmán miniszterelnök: Meglepetésről szó sem lehet, mert 24 órája van minden képviselőnek arra, hogy magát elhatározza, meg akarja-e sa-

vazni az indítványt, vagy nem. (Ellentmondás a bal- és szélsőbaloldalon.)

A házszabály azt mondja, hogy hármikor beadható és a mikor beadatik az indítvány azonnal előterjesztendő. De ha a képviselőháznak elnöke, vagy a képviselőháznak azt hiszi, hogy ennek az indítványnak beadása az ülés elején, vagy az ülés végén kell, hogy megtörténjen, ez ellen semmi kifogást nem tesz. Meglepetést nem akar szerezni és nem akarja ezt az indítványt meglepetéssel keresztülvinni. Csak az vezeti, hogy amikor a költségvetés általános tárgyalása igénybe vett husz egyhány napot, amikor március elején a költségvetés részleteinek csak legelejen vagyunk, amikor az indemntty négy hónapra szól és négy hónap bizonyára elegendő arra, hogy a költségvetéssel rendbe jöjünk, nem méltánytalan kérése a kormánynak, hogy a Ház a munkaidőét kicssé tudja meg. (Igaz! Ugy van! a jobb- és baloldalon. Zajos ellenmondás a bal- és szélsőbaloldalon.)

Neszl Pál: Menjünk lakodalomra Bécsebe!

Széll Kálmán miniszterelnök: Sokszor történt panasz, hogy a Ház keveset dolgozik, hogy Európának egyetlen parlamentje sem tart ily rövid üléseket. Részben osztozik ebben a kifogásban részben nem, mert annyi ülést, mint ez a képviselőház, Európának talán egyetlen parlamentje sem tart. De kétségtelen, hogy az ülések ideje rövid. Ez a rövidsége az üléseknek kétségkívül a munka eredményének rovására esik.

Nem a szólás szabadság megszorítását kívánja, de a munkaidő meghosszabbítását. Akár holnap két órák szavazzák meg, akár holnapután, meg van itt nem dönt és azaz is lojaltságot akarja bemutatni, hogy kéri az elnököt, hogy holnap reggel olvastassa fel az indítványt és azután a szavazás holnapután következzen. (Helyesítés.)

Pichler Győző a házszabályokhoz szól. Ezek megállapítják az ülések idejét. A Ház nagy szűneteket tartott, karácsonykor öt hetet, nagyobb, mint Európa bármelyik parlamentje.

Elnök figyelmezteti a szónokot, hogy ezeket a dolgokat máskor is elmondhatja, de most pusztán a házszabályokhoz szólhat.

Pichler Győző: A nagy vakációt a kormányelnök indítványára tartották, valamint azt a szűnetet is, amely Rainer főherceg aranylakodalma alkalmából volt.

Elnök ismételtén felhívja a szónokot, hogy a házszabályokhoz szóljon, mert különben kénytelen lesz tőle a sz t megvonni.

Pichler Győző de akarja bizonyítani, hogy nem az ellenzék munkát ankodásán fordul meg az, hogy most az üléseket esetleg meg kell hosszabbítani, hanem a szabadevülpártéu.

Elnök felszólítja Pichlert, nyilatkozzék, a házszabályokhoz akar-e szólni, vagy nem?

Pichler Győző erre a kérdésre nem felel, hanem áll a szótól.

Elnök bejelenti, hogy a miniszterelnök mára indítványát visszavonta. (Helyesítés.) Holnap reggel fogja újból beterjesztetni s ezzel át is tér a Ház a napirendre.

(A költségvetés.)

Major Ferenc személyes kérdésben szólva, a miniszterelnöknek a konzuli akadémia tételének kapcsán mondott beszédére megjegyzi, hogy az akadémiában nemétül tanítanak, a magyar közjogot is német nyelven adák elő.

Széll Kálmán miniszterelnök: Majornak az az állítása, hogy a magyar nyelv nincs kötelező tantárgyul beozva az akadémián, meg van cáfolva azon tény által hogy évek óta kötelező tantárgy a magyar nyelv, abból vizsgálatot kell tenni az illetőknek s aki a vizsgálatot jól meg nem állja, az onnét mint éret, vagy alkalmazásra képes el nem bocsátatik; azok mint tudnak magyarul. Hogy mint kötelező tantárgyat tanítják, azt bizonyítja a külügyminiszter átirata, de köztudomású dolog is és vannak a Háznak olyan tagjai, akik közvetlen tudomással bírnak arról, hogy a magyar nyelv ott kötelező tantárgy. De hogy a vizsgálatot miért nincsen előlve, — amiről egyébiránt nem szolt — annak majd utána fog nézni. (Általános helyeslés.)

A rendelkezési alap tételénél.

Lukács Gyula a rendelkezési alap összegét, a négyezer ezer koronát nem tartja nagyknak. De itt bizalmi kérdéssel van szó s ő pártállásánál fogva sem szavazhatja meg. De szorin e az alap nem is felel meg rendeltetésének, hanem egész más célra fordították. A külföldi sajtóban rólnak jó információkat kellene elhelyeznünk és ez nem történik meg.

Széll Kálmán miniszterelnök: Az a rendelkezési alap valóban egy lucus a non lucendo, amennyiben annak legnagyobb részével a mindenkorai miniszterelnök nem igen rendelkezhetik. Ezek ugyanis olyan régi időkbeli átvett dolgok, amelyek már ott igen nagy részben megkövesültek, ugy, hogy tulajdonképpen igazán rendelkezésre alig marad ebből az összegből egy csekély rész, melyet az informatív szolgáltatásra fordítunk. Nem minden van meg, ami szükséges volna és talán nem is felel meg minden ebben az irányban azon igénynek, amellyel ezen informatív szolgáltatás iránt mindenki viseltetik, azon igényeknek, amelyeket ez iránt méltán támaszt mindenki. Sem passzív, sem aktív hírszolgálatunk nem egészen olyan, mint lennie kellene; sem mi nem veszünk kellő tudomást sem mi rólnak nem vesznek. Talán az előbbi még inkább meg van.

Az kétségtelen, hogy a német és a francia sajtóban terjedtebbek ami összkötéseink. Gyakoribbak az objektív tárgyalások értesítéseink, felkérésük őket és tárgyalások, objektív előadásban mindazoknak ismertetésével, amit innen ki kell vinni, a külföldi sajtót ellátjuk. Most tovább akar menni. Fel is vett 50.000 koronát. Szándéka, hogy azon részeiben Európának, ahol magyar érdekek forognak fenn, ahova magyar érdekek fűződnek, de különösen Amerikának

azon részeiben, ahol innét kívándorolt magyar emberek, magyar honosok élnek, azok közt és az ország közt elevenebb, közvetlenebb kapcsolatot létesítsen, még pedig minden téren és minden ízében ennek a viszonynak; a sajtó terén a humanisztikus intézkedések, segélyezések, különösen kulturális szükségletek támogatása terén és itt-ott visszahozatal kérdésében is. Lényegesen összefügg ez a kivándorlás ügyének rendezésével, amelyben igen nehéz gyors eredményeket elérni. Kérem a Házat, hogy ezt az összeget, mely lekövetésére fel van adva, az összeg, akár bizalmi, akár nem bizalmi kérdés ez, szavazza meg, mert ez a kormány nem nélkülözheti s e nélkül bizonyos ügyeket ellátni egyáltalán nem lehet. (Helyeslés jobbfelől.)

A Ház a tételt megszavazza.

A 48—49-es hónapok tételénél.

Ilyés Bálint az 1848—49-es hónapok segélye címén felvett tételt kevesli. Báró Podmaniczky Frigyes és gróf Eszterházy Kálmánon kívül már csak 6 van a Házban a nagy időskor tanui közül, akik akkor a zászlóaljban a legfiatalabb tiszt volt. A hónapok igazolásáról szóló intézkedés enyhítését kéri. mert ma már a személyes igazolás olyképpen, hogy két-két volt határszámra egy-egy öreg hónap személyazonosságát szinte lehetetlen. Mert nagyon sokan elhaltak már a 48-as hónapok közül, hisz neki tizen-négy éves korában — ennyi ideje volt ő, amikor hónap lett — hatvanéves legényei is voltak. Határozati javaslatot nyújt be a 48-as hónapok érdemeinek törvénybe iktatása iránt.

Széll Kálmán miniszterelnök: Azt gondolja, hogy azoknak a névtelen és neves hősöknek, az ország szabadsága védőinek érdemét külön törvényvel megörökíteni nem szükséges. Be van azoknak az érdeme a hála és elévülhetetlen elismerés minden magyar ember szívébe véve, (Igaz! Ugy van! a jobboldalon.) amiről a képviselőháznak, az országgyűlésnek gondoskodása, tényei és minden nyilatkozata a honvédségről és a régi honvédekről élénk tanúságot tesznek. Ime az, amiről most tárgyalunk, a legelevenebb bizonyítéka annak, hogy ez az ország gondoskodik, amennyire lehet és a viszonyok engedik, az öreg hónapok sorsáról és megtett mindent, hogy a hónapok ne csak anyagi segélyben, hanem erkölcsi elismerésben is részesüljenek.

A Ház a tételt eldobja s mellőzi a határozati javaslatot s megszavazza a kisebb tárcák hátralevő összes teteleit is.

Elnök a holnapi ülés napirendjére a belügyi költségvetés tárgyalását tűzi ki s az ülést délután 2 órákor berekeszti.

BELFÖLD.

Széll Kálmán a királynál. A király ma reggel kilenccel órákor hosszabb magánhallgatáson fogadta Széll Kálmán miniszterelnököt.

Hegedűs Sándor lemondása. Parlamenti

körökben az utóbbi időben ismételve felmerült az a hír, hogy Hegedűs Sándor kereskedelemügyi miniszter megválnék tárcájától. Nehány nap óta pedig egész határozottsággal beszéltek, hogy már be is adta lemondását. A hír, bár illetékesen nem erősítették meg, állhatatosan tartotta magát és ma már, mint bevégzett valóságot emlegették a Ház folyosóján, hogy a kereskedelemügyi miniszter a mult hét végén írásban is átadta lemondását a miniszterelnöknek. A lemondás oka a miniszter megrendült egészsége. Az utóbbi időben mind gyakrabban szenvedett ideges főfájásban, ugy, hogy egészségének komoly kockázata nélkül nem viselhette volna tovább a tárcájának vezetésével járó súlyos terheket és gondokat. Így érlelődött meg benne a lemondás elhatározása, amelyet most meg is valósított. Utódjára nézve csak egy kombináció van: az, hogy Horánszky Nándor lesz az új kereskedelemügyi miniszter. Természetesen találják ezt szelében, nemcsak annál a szoros barátságánál fogva, amely Horánszkyt Széll Kálmánhoz kapcsolja, hanem azért is, mert a kormányzat sulypontját az aktuális nagy közgazdasági feladatok javarészből a kereskedelmi tárcára helyezték s ezekre a feladatokra predestinálja Horánszkyt a közgazdasági kérdésekben való nagy avatottsága, amelyről hosszas parlamenti munkássága tanusodik. Ma este a szabadelvű pártkörben — ahol igen nagy számban voltak együtt a klubtagok — a beszélgetés főtémája a miniszterváltás volt. Hegedűs Sándor sokáig időzött a klubban és maga is egész nyíltan beszélt mindenkinek, hogy a lemondásáról szóló hír igaz. Beszéltek a klubban Nagy Ferenc államtitkár lemondásáról is, ami különben abból a parlamentáris szokásból következik, hogy miniszterváltáskor a politikai államtitkár is rendelkezésre bocsátja állását.

A szolnoki mandátum. Szolnokról írja tudósítónk: A szolnoki választókerület szabadelvűpárti jelöltje, dr. Kiss Ernő vasárnap délelőtt Jász-Alsó-

Szent-Györgyön, délután pedig Jász-Ladányon tartotta meg programbeszédjét. A központból Hock János, Kubinyi Géza és Borbély György országgyűlési képviselők is leutaztak a jelölt támogatására. Dr. Kiss Ernő s utána Hock János gyújtó hatású beszédet elolvasott a választókhöz. A szabadlevélpárt győzelme bizonyosnak látszik és meddő az ellenzék minden erőfeszítése, amely egyébként izgalmat teremt a kerületben. — A függetlenségi és 48-as Kossuth-párt jelöltje, Kreuzer Balázs vasárnap délután tartotta Szolnokon programbeszédét. A jelölttel együtt utaztak le a kerületbe Pichler Győző, Póssay Miklós, Lengyel Zoltán, dr. Bartha Ferenc és Maklái Zsigmond országgyűlési képviselők és Gara József szerkesztő.

Szeged—Magyarvárad. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszternél ma délelőtt tisztelgett Bibar, Békés-, Csongrádvármegye, Szeged, Arad és Hódmező-Vásárhelyi kerületi képviselői, valamint az aradi és szegedi kereskedelmi és iparkamarának számos tagból álló küldöttsége, amely a nagyváradi-szegedi vasútvonal eddigi menetrendjének a közönségre nézve előnyösebb átalakítását kérlemelte. Lukács György békésvármegyei főispán volt a küldöttség vezetője, aki előadva, hogy a mai közlekedés Nagyváradról Békés-Csaba, Arad és Szeged felé igen hátrányos, mert az alkalom kevés, az időbeosztás rossz, az utazás túlsok időt vesz igénybe, részben csak megszokással folytatható, ezért a törvényhatóságok, az érdekeltek városok, nemkülönben a kereskedelmi és iparkamarák azzal a kérelemmel járulnak a kereskedelmi miniszter elé, hogy a nagyforgalmú és lényeges közgazdasági érdekeket érintő vonal menetrendjét a tavaszi menetrend megállapításánál gyorsabbá, sűrűbbé átalakítani kegykedjék. Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter a szívesen fogadott küldöttség szóknakán előterjesztését nagy figyelemmel hallgatván meg, válaszában kijelentette, hogy a békés-csabai hosszú tartózkodás meg fog szűnni, s amennyire az általános menetrendbe az előadott kívánások beilleszthetők lesznek, megvalósításukról gondoskodni fog. A küldöttség zajos éljenzéssel fogadta a miniszter válaszát.

Petiótlók a Kurján. A Kuria első választási tanácsa ma folytatta a gróf Karáthya Jenő ellen beadott petiótló tárgyalását. Ma dr. Darvai Fülöp, a kérvényező képviselője válaszolt a választásvédők cáfolataira.

Először a kérvény ellen felhozott alaki kifogásokkal foglalkozott. Az a jogi magyarázat, amely szerint a kérvény belső szerve hiányban szenved s ezért elutasítandó, alaptalan a törvénynél és a mai joggyakorlatnál fogva, amely a kuriai bírásoknál életbe lépése óta kiformalódott. A védő helytelenül magyarázza a törvény 27. §-át. Ha a váltói szigor uralkodnék ebben a közjogi perben, akkor a peticionálás ki volna zárva, mert például a törvény e perekben nem mondta ki az ügyvédi kényszer, ez azt bizonyítja, hogy a merev alakiasági szabályoknak itt helye nincs; ha a petícióban érvénytelenségi tények és okok kellőképpen vannak leírva s ha a bizonyítékok felajánlatnak, ha nem forog fenn a hatáskör hiánya. ezt a kérvényt tárgyalni kell s a felhozott bizonyítékokra pedig el kell rendelni a bizonyítást.

Tagadja, hogy a kérvény határozatlan volna. A kérvény megfelel a törvényes követelményeknek, mert az érvénytelenségi okokat és tényeket határozatlan felsorolja és kellően csoportosítja.

Azután áttér az abszolút okokra és különösen a részességgel foglalkozik. Majd a relatív okokat fejtegeti.

Az új-szent-anna-i kerületben képviselővé választott Wittmann János ellen tudvalevőleg petíciókat adtak be Kreitler Ferenc és társai, s a Kuria e hó 7-ikére tűzte ki a kérvény tárgyalását. Minthogy azonban a peticionálók kérvényüket szabályszerűen visszavonták, a Kuria legutóbb tartott zárt ülésében a további eljárást megszüntette.

A saalkai kerületben megválasztott Jakabffy István mandátuma ügyében tudvalevőleg a Kuria elrendelte a vizsgálatot. Zubovics Román budapesti kir. ítélőtáblai bír., akit a vizsgálat vezetésével megbízták, holnap reggel 9 órakor kezdi meg a tanúhatalmat az ipolysági kir. törvényszék épületében.

KÜLFÖLD.

Az osztrák képviselőház munkarendje. Az osztrák képviselőház ma folytatta a költségvetés hosszas tárgyalását, melynek a vége még nem igen behatározható. Jelentik is, hogy a kormány újabb, két-havi költségvetési provizóriumot akar előterjeszteni, mert a régi provizórium e hó 15-én lejár. A képviselőház tekintettel arra, hogy közben a husvéti háromhetes szünet megakasztja a tárgyalások sorozatát, még májusban is együtt lesz.

Zanardelli marad. Egy római hivatalos táviratunk jelenti ma, hogy Viktor Emánuel király nem fogadja el a kormány lemondását és hogy Zanardelli a kabinet tagjaival együtt ura be fog mutatkozni e hó 10-ikén a parlamentnek. A királynak és a kormánynak ez az elhatározása kétségtelen összefüggésben van azzal, amit a római lapok már három nappal ezelőtt jelentettek, hogy tudniillik a királynak egy második kihallgatáson sikerült rábeszélni a minden pártban nagy tiszteletben részesülő Biancherit a képviselőházi elnökség elfogadására. Biancheri már a hatvanas években is volt a ház elnöke s Minghetti bukása után önként mondott le az elnökségről, amelyre Depretis is, Crispi is újra meg akarták választani. Az ellenzéki lapok azt erősítik, hogy Biancheri megválasztása feltétlenül bizonyos, ha ugyan ő elfogadja a választást. Biancheri egyébiránt bizonyos feltételekhez kötötte beleegyezését, melyeknek legnevezetesebbike az, hogy Zanardelli valamely konzervatívabb jelöletet adjon a kabinetjének. A változás nyilván abból fog állni, hogy a Giussio lemondásával megüresedett közminiszteri társát Cocco-Ortu igazságügyminiszter veszi át, az ő helyére pedig Grippo képviselőt nevezi ki a király.

Ki lesz a cár vendége? Ez a kérdés foglalkoztatja Szófiában és Belgrádban az udvarbelieket s a politikusok egy részének is az elméjét. Sándor királynak legközelebb vágya, hogy egy pétervári látogatással megerősítse magát a trónon, a cár kegyét használva fel páncél gyanánt a trónpretendensek támadásai ellen. Pétervár felől azonban nem igen fújnak kedvező szelek és kétes is volt, hogy a cár hajlandó-e elfogadni a szerb királyi párt. Sándor király azonban nemrégiben maga jelentette ki egy újságíró előtt, hogy a tavaszon elmegy a feleségével Pétervárra. Egyelőre tehát nincs okunk kételkedni a látogatás bekövetkezésében. Kétséges azonban Ferdinánd fejedelem pétervári vizitje. A fejedelem ugyanis egyik bizalmasát, Zaimov tanárt Pétervárra küldte, hogy a cári udvarnál a tavaszra terveit látogatásról bejelentse; a cár azonban, hogy szófiai tudósítás szerint, határozottan kijelentette, hogy ez idő szerint a fejedelem látogatását nem fogadhatja. Ez a hír nagy meglepetést keltett a bolgár fővárosban s a kormány a kellemetlen hatást azzal a magyarázattal igyekszik ellensúlyozni, hogy a cár a szerb királyi párra való tekintetből nem fogadja a fejedelem látogatását, de hozzátesszi, hogy Szerbia királya is hiába fáradozik a pétervári látogatás kieszközölésén. Hát hiszen — a tavasz immár közel van: nemsokára kiderül, ki lesz a cár vendége.

A bulgáriai választások. Szófiából a választások tegnapi eredményéről jelentik nekünk, hogy a 189 választás közül eddig 103-nak az eredménye ismeretes. Megválasztottak pedig 70 kormánypárti és 33 ellenzéki jelöltet. A választás az egész országban nyugodtan ment végbe. A kormány bizonyosra veszi, hogy többsége lesz a szobrányban.

Szófia, március 3.

A választások az egész országban teljesen nyugodtan, minden incidens nélkül folytaltak. Eddig érkezett jelentések szerint megválasztottak: 97 kormánypárti, 33 nemzeti párt (Stoilovisták), 8 Stambulovisták, 10 Karavelov-párti, 7 demokratát, 10 agrárius, 9 liberálist (Radoszlavisták) és 8 szocialistát. A megválasztottak közül hatnak a pártállásúak nem tudják, illetőleg pártunkivüliek. Megválasztották az összes pártok vezetőit Radoszlav, Petrov tábornok és Ivanov kivételével. Szófiában a kormány jelöltjei győztek a három koalíció ellenzéki párt ellenében.

Bülow az angol-japán szerződésről.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Berlin, március 3.

A külügyminisztérium költségvetését ma kezdték tárgyalni. Nagy érdeklődéssel várták a mai ülést, mert mindenki azt hitte, hogy a vita során az angol-japán szerződésről valószínű ismeretlen részletek, leleplezések fognak nyilvánosságra kerülni. Ez a várakozás nem teljesedett be. A szónokok nagy melegeggedéssel hangsúlyozták, hogy az egyezmény erős biztosítéka lesz a békének, csak éppen a szocialista Singer álláspontja tért el ettől az általános véleményétől.

Berlin, március 3.

A birodalomgyűlés mai ülésén a kelet-ázsiai expedíció költségvetés tárgyalása során Hertling (centrum) helyesli a birodalmi kormány kelet-ázsiai politikáját és azt kérdezi, megmondhatja-e a birodalmi kancellár, hogy mikor fogják leszállítani a kelet-ázsiai helyőrség létszámát és hogyan gondolkodik a kancellár az angol-japán szerződésről.

Richter azt mondja, hogy a kelet-ázsiai helyőrség megtartásában bizonyos dolgok csirgáznak. A csapatok visszavonását, amely természetesen nem történhet meg egyszerre, különösen pénzügyi szempontok

követelik. A megszállás költségei nincsenek arányban a haszonnal.

Hasse (nemzeti szabadelvű) szerint az angol-japán szerződés kedvezőtlen megítélésére nincs ok. Németországnak nincs oka, hogy csak egy katonát is visszahívjon Sanghaiból, míg a többi hatalmasság is vissza nem vonul. Pecsiliben természetesen Németországnak nincsenek külön érdekei. A világpolitika szót nem lehet kiküszöbölni a vitából, mert egészen más gazdasági rendszer alatt élünk, mint Bismarok idejében.

Gróf Bülow birodalmi kancellár: Érdekeink Kelet-Ázsiában, eltekintve a missziók védelméről, kizárólag gazdasági jellegűek. Az angol-japán egyezmény semmiképpen sem árt a néme érdekeknek és nem érinti az 1900. október 16-iki német-angol egyezményt, mely változatlanul érvényben marad. A Timesnek az állítása, hogy Németország Santungban monopoliáknak vagy kizárólagos jogokra törekszik, csak hírtápi kacsa. Mi nem akarunk Kínában extrawortot. Ugyanazokat a jogokat kívánjuk, amelyeket a többiek élveznek. A birodalmi kancellár ezután cáfolja a külföldi sajtóban kiejezett feltételeket, mintha Németország azoknál a tárgyalásoknál, amelyek az angol-japán egyezmény megkötésére vezettek közreműködött volna és azt mondja: Az egyezmény megszületéséről azonnal értesítettek bennünket, de keresztapát tiszteletet nem viseltünk és az apaságilag egyáltalában semmi dolgnak sem volt. Ez az első eset, hogy egy nagytehetségű ázsiai nép teljesen egyenjogúlag szoros kapcsolatba lép egy európai nagyhatalommal és ez alkalomból is világosan látszik az, hogy korunk a világpolitika jelében áll. Németország nem akar minden lében kanál lenni. De az ésszerűség és a lehetőség határain belül ápolni akarja a német munka és a német kereskedelmi szellem érdekeit, amely az összes világ-részekbe elhatott. Ami a kelet-ázsiai német helyőrségi dandárt illeti, az egy nappal sem fog tovább Kínában maradni mint ameddig politikailag szükséges. Reméljük, hogy a kínai kormánytól kellő garanciát kapunk a Pejho szabályozásnak a kínai hatóságok által való folytatására iránt. Megragadunk a kellő pillanatot, hogy kb. mai expedíció hadtestünket egy határozásra redukáljuk. Ha csapatainkat idő előtt vontuk volna vissza Kínából, másoknak talán szívesen fogadott lehetőséget nyújtottunk volna arra, hogy ott a mi költségünkre jobban megvessék a fejük aját. Elharmarkodott visszavonulás által bizonyára nagy szolgálatot tettünk volna azoknak, akik feleslegesnek tartják, hogy Németországnak most tengerentúli kérdésekben is van szava. Miután Kína — programunk lényeges pontjaiban megvalósult, expedíció hadtestünk zúme és hajónk re optime gesta hazatértek. De oly erőseknek kell lenni Kínában, hogy ne koozássuk azt, amit az összes hatalmak egyetértő együttműködése által elérünk és oly erőseknek, hogy ott senki se kerestessezse utunkat. Ami a shanghai német helyőrség kérdését illeti, mi az angol eljárás példájára oda helyeztük helyőrségünket, hogy a Jangce- völgyben biztosítsuk a rendet és nyugalmat és hogy az ottani alkirály jóindulatának támaszt nyújtsunk. Eljárásunk nem irányul egyik hatalom ellen sem. Nevezetesen Anglia annak idején teljesen helyeselte eljárásunkat. Ajánlatos helyőrségünket egyelőre még meghagyni Sanghaiban, hogy az ottani megnyugtató helyzet még jobban megszilárduljon. Ugyanez a szempont vezet nyilván a többi hatalmakat is és ami a többiekre nézve kereskedelmi érdekeik biztosításának szempontjából jogos, az ránk nézve is Kelet-Ázsiában és nevezetesen Sanghaiban méltányos. (Bravó! kiáltások jobbról és középen.)

Singer kijelenti, hogy ha már világpolitikát akarnak csinálni, ezt legjobban békés szerződések után csinálhatják. A szociáldemokraták keréket megtagadják a kelet-ázsiai dandár költségeit. Miután még Frede (szabadelvű pártgyűlés) Hertling nyilatkozatai értelmében beszélt, a kelet-ázsiai expedíció előirányzatát a bizottság javaslatának megfelelőleg elfogadta.

A külügyi költségvetés tárgyalásánál Hasse Henrik herceg utasáról beszélt, mely a német-amerikai egyetértés ellen irányuló angol iriglyákat megghusítja és erősíti az Egyesült-Államokban a német elemet, mely azonban nem akar államot alkotni az államban.

Gradenauer megjegyzi, hogy igen naiv dolog Henrik herceg amerikai utasától a viszony javulását várni. Szólok azntán a délafrikai kérdéstől, az örmény megszállásokról és a Pekingből elvitt csillagászati műszerekről beszélt és az utóbbi ügyet a szégyen emlékoszlópnak mondja.

E kifejezésért a szónokot rendreutasítják.

Ezután gróf Bülow birodalmi kancellár szólalt fel és sajnálkozással fejezi ki Gradenauernek Henrik herceg utasára vonatkozó megjegyzései telet, melyek még sajnálatosabbak ama szép fogadás mellett, melyben Henrik herceget az amerikai nép résziesztette. (Felkiáltások a ház minden oldalán: Igen helyes.) Az utasának nincsenek politikai céljai. Amire nagy komolysággal törekszünk, az a Poroszország, Németország és Ausztria közti jó viszony tradícióinak lenntartása. E legutóbbi jövőben sem látunk szemeim egy pontot, amelyen a két nép politikai utjai egymást keresztezik. Meg vagyunk győződve és ezt nemcsak a belső, hanem a külföldi számára is mondom, hogy a birodalmi gyűlés nagy többséggel egyetért velem, midőn elismerem, hogy a német nép élénk meglepedéssel kísérte az a jogviság és lényes fogadtatást, melyben az amerikai nép a német császár fivérért résziesztette. (Bravó!) A Gradenauer által ohajtott beavatkozást illetőleg a délafrikai háborúba, Bülow kijelenti, hogy a beavatkozás elméletileg három módon volna lehetséges: a hágai választott bíróság igénybevétele, mediáció vagy intervenció útján. A hágai választott bíróság igénybevétele a boer megbízottak megkísérelték, de ez ered-

menytelen maradt a hágai szerződés strukturájánál fogva, melyen én mit sem változtathatok. A mediációknak sem volna eredménye. Emlékeztetett az angol kormány válaszára, melyet a németalföldi kormánynak a legnemesebb motívumokból eredő javaslatára adott. Az intervenció feltételezése a kényszerrendszerrel szemben esetleges alkalmazását. Ezt én már a múlt évben kijelenttem és ezt akkor és azóta a legtöbb állam elismerte. Egyetlen más hatalom sem szólalt fel a délafrikai háború ellen vagy az ottani angol hadviselés módja ellen. Nincs semmi okunk e tekintetben átvenni a vezérszerepet. Az ilyen nemzetközi akciók előre állani megeléghet a személyes hiúságnak. Gyakorlatilag ebből nem sok jó szokott származni. Utal a második francia oszártságra történetére, mely e tekintetben tanulságos példaként szolgál. Ha Gradenauer ur akarata szerint menne a dolog, úgy mi nemcsak Afrikában lépnénk közbe, hanem Orményországban, a Fülöpzigeteken sőt Finnországban is. De mi nem akarunk minden lében kanál lenni. Ilyen politikát nem fogunk követni. (Tetszés.) Végül a birodalmi kancellár Gradenauernek a Chamberlain ügyre vonatkozó provokációjára kijelenti: Bebizonyítottam, hogy nem habozom a dologgal foglalkozni. De nem tartanám hasznosnak, hogy az ügyet szélesre terjesszük. Az állam érdekének evel nem szolgálnánk. Amit akkor mondtam, abból egy szót sem kell visszavonom. De nincs is mit hozzátennem. (Élénk tetszés.)

Frese és Ledebour beszéde után a tárgyalást holnapra halasztották.

A cukorkérdés.

— A Budapesti Napló táviratai. —

Budapest, március 3.

A brüsszeli cukor-konferencián ma aláírták a cukorszerződést, melynek szövegét még az előgadás előtt az *Étoile belge* a következőkben közölte:

A szerződő felek kötelezik magukat, hogy a jelen szerződés életbelépése napjától fogva megszüntetik a közvetlen és közvetett prémiumokat, amelyeket a cukortermelés vagy cukorkorkivétel élvez és a szerződés egész tartama alatt nem léptek életbe prémiumokat. Cukorsütemény, csokoládé, bisquit, kondenzált tej és hasonló termékek, amelyek sok mesteresen feldolgozott cukrot foglalnak magukban, a korral egy kategóriába tartoznak. E rendelkezés alá esnek mindazok az előnyök, ameket az egyes államok adótörvényei a termékek különféle kategóriáinak közvetlenül vagy közvetve nyújtanak, különösen a kivitelnek adott közvetlen visszatérítések, a termelésnek adott közvetlen visszatérítések, a teljes és részleges adómentességek, amelyeket a gyári termékek egy része élvez, a nyerscukorfinomítás fő öslegeiből való kedvezmények, a tulajgass visszavámokból való kedvezmények és végül a IV. cikkben megállapított illetékek meghaladó vámpótlékokból származó előnyök. A II. cikk elrendeli, hogy a gyárakat és cukorfinomítókat kincstári hivatalnokok ellenőrzése alá helyezik. A III. cikkben a szerződő felek kötelezik magukat, hogy a vámpótlékok, vagyis a külföldi cukorra kivetett vámok és illetékek, meg a belső cukorra kivetett vámok és illetékek közötti mutatók között különbséget a finomított és vele egy kategóriába tartozó cukornál hat franknyi, más cukornál öt és fél franknyi maximális összegre szállítják le száz kilogrammonként. A III. cikk rendelkezései nem vonatkoznak olyan országok behozatali vámjaira, amelyek nem termelnek cukrot és nem alkalmazható a cukorgyártás és finomítás melléktermékeire sem. A IV. cikkben arra kötelezik magukat a szerződő felek, hogy olyan országokból jövő cukrot, amely a termelésnek vagy kivitelnek prémiumokat ad, területekre való behozatal esetén külön vámmal röjják meg. Ez a vám nem kisebb, mint a termelő országban adott közvetlen vagy közvetett prémiumok összege. A szerződő felek ígérték maguknak a jogot a prémiumos cukor behozatalának eltávolítására. Különösen arra kötelezik magukat, hogy olyan cukrot, amely a szerződéshez csatlakozó országokból vagy gyarmataikból jön, prémiumokat nem fizetnek és a VI. cikkben foglalt kötelezettséget elvállalják, a legkisebb vámtételek mellett bocsátanak be. Nádcukorra és répacukorra nem szabad különböző vámokat kivetni. A VI. cikk Spanyolországot, Olaszországot Romániát és Svédországot jelenti az I. cikkben a termelési prémiumok tárgyában foglalt kötelezettség, továbbá a III. és IV. cikkben foglalt kötelezettségek alól, a míg ezek az országok cukrot ki nem visznek. A VII. cikk állandó nemzetközi ellenőrző bizottság alakítását rendeli, a melynek ellenőrzést kell gyakorolnia és döntenie kell vitás esetekben, valamint a konferenciában részt nem vett államok csatlakozásának kérdésében. A bizottság székhelye Brüsszel lesz.

Brüsszel, március 3.

A cukorkonferencia máigzól ülésén az elnök bejelentette, hogy tegnap reggel táviratilag megküldte a cukoregyezmény szövegét azoknak a kormányoknak, amelyek képviseltették magukat a konferencián. A belga kormány értesítette az elnökséget, hogy valamennyi kabinet felhatalmazta képviselőjét az egyezmény aláírására.

Gerard francia delegátus póttindítványt nyújtott be a cukorfinomító gyáraknak állami ellenőrzése és a cukornak vámhivatali kezelése tárgyában. A póttindítványt, amelyet az összes képviselők elfogadtak, az egyezményhez csatolták függelékkül.

Végül a konferencia titkára felolvasta a szerződéstervezetet, az elnök pedig feltette a kérdést, hogy van-e valakinek ellenvétele a szöveghez ellen. Miután senki sem szólalt fel, a delegátusok

országai nevének alfabetikus rendjében aláírták az egyezményt és ezzel az ülés bevégeződött.

Brüsszel, március 3.

A magyar és az osztrák delegátus a magyar kormány halogatása miatt csak ma kapta meg a meghatalmazást a cukorszerződés aláírására.

Brüsszel, március 3.

Habár a cukorszerződés létrejött, a belga kormány s a többi állam delegátusainak körében mégis nagy a pesszimizmus. Walwitz német fődlegátus a belga miniszterelnök előtt azt a megjegyződését fejezte ki, hogy a német birodalomgyűlés el fogja vetni a szerződést. Ugyanezt jelentette ki Khevenhüller és Töpke államtitkár is az osztrák és a magyar parlamentre vonatkozólag. Gérard francia fődlegátus kijelentette, hogy a francia képviselőház minden bizonytalán el fogja vetni a cukorszerződést s hogy a francia delegátusok csak azért engedtek, mert meg vannak róla győződve, hogy a francia képviselőház szinte egyhangulag el fogja vetni a szerződést.

A délafrikai szabadságharc.

London, március 3.

A klerksdorpi ütközetben a hivatalos kimutatás szerint tízezer különböző csapattest lélegysége vett részt. Az angolok közül 101 katoná sebesült meg.

London, március 3.

A Daily Mail a magyarszági lóvásárlásokról azt írja, hogy az angol népek joga van követelni a teljes igazságot és erről a jogáról nem fog lemondani, amikor meg van győződve a veszteségekről, amelyeket az eddigi adatok föllélenül bebizonyítanak. A cikk így végződik:

Brodrick már a múlt év őszén bírtoklamb volt a fölleltesek egész halmozásának, tehát vétkes mulasztást követett el, hogy azt a parlamentben nem jelentette s egyes tisztakat büntetett, a helyett, hogy az egész bizottságot vád alá helyezte volna.

A kormány a helyett, hogy a tiszta igazságot keresné s a remonda-bizottság ügyét nyilvánosan tárgyalná, folytonosan titkolódik s alaptalan vádakokat hivatkozva csak azért, hogy Trumant megmentse.

Ujabb azzal a váddal álltak elő, hogy a Yeomanry-csapatok remonda-bizottsága szintén visszaéléseket követett el. Az adatok már nagy részben a vizsgáló-bizottság kezei között vannak és így nekik alkalmunk lesz megjegyződni, hogy milyen ballatlan pénzpoesékiást folytattak a remonda-bizottságok, amelyeknek újjászervezését teljes erőnkkel követelni fogjuk.

A Truman tábornok ügyében kiküldött vizsgáló bizottság tagjai a következők: Sir R. Biddulph tábornok elnök, Sir F. Maurice, Cooke, Sir C. Morton és Paget vezérőrnagyok, továbbá a kincstári ügyész. A vizsgáló-bizottság tanácskozása több napot fog igénybe venni.

Brodrick államtitkár az alsóház szombati ülésén kijelentette, hogy a vizsgáló-bizottság mindenben a szigorú törvényszék jellegével bír, a bizottság tagjai esküt tettek, s határozatot a kincstári ügyész vádbeszédének meghallgatása után hirdetheti ki.

A hadügyminisztérium előtt nagy néptömeg tolongott és követelte a nyilvános tárgyalást. A tárgyalóterembe azonban senkit sem bocsátanak be. Brodricknak az az intézkedése a katonaság körében nagy elkeseredést szült és bizonyos, hogy az alsóházban követelni fogják az adatok publikálását.

London, március 3.

Lord Kitchener táviratozta Pretóriából: Anderson ezredes, aki Donops osztályának élmezési cszlopát vezette, 9 tiszttel és 245 emberrel Kevuninba érkezett. Magánjelentések szerint az élmezési cszlop február 25-én reggel indult utnak és még a reggeli szürkület alatt vagy tíz mértődnnyire Klerksdorptól megtámadták. Az oszlop élén levő pompon-ágyuk és a gyalogság visszaverte az ellenséget. Heves ütközet után az oszlop folytatta útját, mire az ellenség újból támadott, vagy 100 yardnyira közeledett és annyira szorongatta a csapatot, hogy az élmezési oszlop igásmarhái eszaladtak. De a gyalogságnak sikerült az ellenséget visszaüzní. Ez az ütközet vagy két óra hosszat tartott. Ezután az oszlop lassan ismét elindult, midőn utóvédjét hevesen megtámadták. Ugyanekkor az ellenség nagy erővel előretört és az utóvéd és az oszlop balszárnya közé ékelte be magát és evel elérte azt, hogy az ösvérek minden irányba szétszórtak és a gyalogság közt zavar támadt. Ezt felhasználta az ellenség és lovas ruhával legázolta a visszavetett cszlopokat. Az összes hírek megegyeznek abban, hogy az angol csapatok két óra hosszat igen víztől hárultak és hogy ez idő alatt a pompon-ágyuk föllényeinek legnagyobb részét kilőtték. Egy 200 lönyvi lovascsapatot, mely Klerksdorpból érkezett, feltartóztatott az ellenség túlyomó

ereje, melyet 1200—1700 emberre becsültek. E haderőt nagy sietve vonták össze Nyugat-Transvaalnak majdnem összes kommandóból. Delarey Kemp, Colliers és Lemmer boer vezérek részt vettek az ütközetben. Hir szerint Lemmer elesett.

Jókai új regénye.

Jókai Mór befejezte új regényét, melyet a Budapesti Napló számára írt. Ragyogó költészete ebben a regényben is diadalmaskodni fog a szíveken és az elméken s ez minden, amit erről az új regényről mondanunk szabad, ha csak színtelenné és lakóvá nem akarjuk tenni nyelvünk legsebbe jelölt avval, hogy a legdicsebbet dicsérni akarjuk. Az új regénynek címe ez:

Uj világ.

Az Uj világ közreadása előtt némi magyarázatra van szükség, mert az a regény bizonyos viszonyban van avval, melyet a nagy író a közelmúltban írt s amely a Budapesti Napló olvasói előtt egészen, sőt az egész magyar olvasóközönség előtt is egyrészt ismeretlen, mert hisz tudvalevő, hogy ez a regény egész terjedelmében sehol sem jelent meg. Az Uj világ előtt Jókai Mór A mi lengyelünk című regényt írta. A mi lengyelünk és az Uj világ közt az a viszony van, mint két szép leány estvér közt, kik együtt nevelkedtek. Mindkettő külön-külön is szép, mindkettő külön-külön is gyönyörűsége a szemnek; de aki az egyiknek lelki életét ismerni akarja, annak a másikat is ismernie kell. A viszony tehát, mely e két regényestvér közt van, olyan, mint aminő az Egy magyar nábób és Kárpáthy Zoltán közt van.

Ez az irodalmi szempontból letele fontos körülmény készit bennünket arra, hogy az

Uj világ

kölzése előtt olvasóinkkal e ösör

A mi lengyelünk

című regényt ismerlessük meg.

A mi lengyelünk közlését holnapi számunkban kezdjük meg s e hó végéig befejezzük. Aprilis hó elején aztán az

Uj világ

kölzését kezdjük meg, melyben hogy épp oly gyönyörűséget fog találni a magyar olvasóközönség, mint mindenben, amit a regényírás e tüneményes művésze alkotott, biztosan ígérjük.

HIREK.

Leányotthon.

Lányok csinálják lányoknak...

A városban nagyon nagy lett a szegénység, a kinlódás, soha még ilyen nagy nem volt talán. Látja, érzi mindenki. Valamikor, még a tél legelején egy emberbarát segítő-akcióra buzdította az embereket, s az övrl-évre növekvő nyomorúság rémítő ropant élénken vetítette az emberek lelkébe egy klasszikus tömörségű mondatban. Ezt mondta körülbelül:

— Olyan nagy lesz az éhezés ezen a télen, hogy rosszul fog esni a falat, amit lengyelünk, s a jó kabát, amit viselünk.

Nem volt sok tuzás ebben. A tavaszba forduló tél, a szűkölködés sivár, vigasztalan képeivel, igazolta a jóslatot. S az emberekhez, akik mulattak, vagy akár csak a gondtalanság mindennapi kényelmét élvezték, mindig oda furakodott valami hüvös árnyék. Kellott azokra gondolni, akik sem nem mulat-

hatnak, de még a mindennapi kenyérért sem hállakodhatnak az égnek.

És az emberek munkálkodtak megint a legégetőbb szükség enyhítésén. Vagy összefogtak, vagy külön-külön mentették a fuldoklókat, akik nem igen voltak hibásak abban, hogy bajba jutottak. Az emberek ellen nagyjából nem lehet panasz, megteszik a magukét, fogékonyak. Csak szervezni kell a jótékonytákosan, jó irányban. Mert a legtöbbször az a baj, hogy az étellel hadakozók céltalanul lótnak-futnak fűhöz-fához s lelkiileg, testileg holttá fáradsnak, mielőtt a segítő kézre rátalálnának.

Időnként megéri egy-egy gondolat, amely ugyszólván szakokra bontja a jótékonytákosat. A legutolsó inségből, s némileg az általános viszonyok változásából egy kedves eszme pattant ki. Egy-két hónappal ezelőtt itt Budapesten fiatal urilányok nagy dolgot fundáltak ki. Talán éppen jól érezték magukat, vidáman szórakoztak, s hirtelen megcsapta őket is a hideg árnyék, amely minden-hová behunthat a városban. Talán felhangzott hozzájuk a munkátlank csoportjának morajlása, s hogy kinéztek az ablakon, látták, hogy a rossz ruhájú férfinép között leány, asszony is bandukol a csatások utcán.

Akkor szomorú dolgokról kezdtek beszélgetni és megszületett valami jó. Arra gondolták, hogy mindenki azon segítsen, aki hozzá legközelebb esik. S a fiatal urilányokat, akiknek szép hajlékuk, tisztas ruhájuk, biztos családi körük van, mi érdekelhetné jobban, mint azok a fiatal lányok, akikben minden hajlandóság megvan arra, hogy szintén urilányok legyenek, csak a módjuk nincs meg hozzá. És a mostani rossz világban talán még betevő falatjuk sincs, még egy ruhájuk sincs, amiben az utcára menjenek. És úgy gondolták, hogy senki isten teremtésére nem olyan nagy veszedelem a nyomorúság, mint éppen a leányra. Ha a férfinép kopál, fázik, rongyos, az könnyebben keresztül verekszi magát a balsorsán, de ha a lány hánykolódik huzamosan a mindenféle emberi kínok között, abból helyrehozhatatlan csapások keletkeznek.

A fiatal urilányok nem hagyták annyiban a dolgot, hanem bizony nekiláttak az agítálsáknak s ma már ott tartanak, hogy ebben a hónapban szép nagy alakuló közgyűlésre sereglenek össze valami tágas teremben, ahol nyélbeütik a Leányotthonot. Valamelyik fiatal kisasszony odaül majd elnöknek a hosszú zöld asztalhoz és annak az utasítására felolvassák majd az egyesület alapszabályait, amelyek annyira készen vannak már, hogy a miniszter helyben is hagyta őket. És olyan szépen találták a mozgalmat oda-fönn, a nagy politikát intéző hatalmasságok között, hogy az egyik miniszter ur, mikor hírt kapott felőle, a maga leányát is felbuztatta nyomban, hogy csak álljon be hamar az uttörők közé.

A fiatal urihölgyek annyira tisztán látják már a céljukat, hogy négy főponton csoportosították a feladatukat.

Először is a Leányotthonban olyan derék leányokat helyeznek el, akik ha künn maradnak az élet sodrában, félő, hogy végképpen elvesznek.

Másodszor, a pártfogoltjaikat főként a kereskedelmi pályához segítik, amely a legpraktikusabb, s leggyorsabban elérhető.

Harmadszor, nem riadnak vissza attól sem, hogy az arra való talentumos lányokat az egyetemi tanulmányokon át juttassák diplomához. Minden pályán sokan vannak már, a varrólányok, postáskisasszonyok, nevelőnők se élhetnek meg egymástól, mért ne lehetne tanár, doktor az olyan szegény lányból, aki a maga sorsára van hagyatva.

Végül pénzsegítésekkel is támogatja majd a lányok egyesülete az olyan lányokat, akiknek van ugyan valamilyen családi hajlékuk, de az a fészék nagyon szegényes, kietlen.

Ezek a főbb vonások, a többi majd

meghozza az élet, a gyakorlat. Az azonban bizonyos, hogy nagy tábor van a mozgalmal mellett. Akik az első szervezést megindították, egész télen toboroztak, tagokat és pénzt gyűjtöttek nagy csőndben, de eredményesen. S hogy mindenképpen életrevalóak, azt az is bizonyítja, hogy segítőtársakul szegénylányok mentésére szívesen fogadnak el asszonyokat, sőt — urakat is. Pártolótársaság, alapítótársaság itt is van, egy pár jó név szerepel is már.

Hogy milyen munkát végeztek már a nemesszívű kisasszonyok, azt megmutatja majd a közgyűlés. Előre is elképzeljük, hogy szép látvány lesz s abban is bizonyosak vagyunk, hogy seregestől csatlakozik majd az igazán bölcs és kedves mozgalom zászlajához Budapest uri világa.

Omár.

Budapest, március 3.

— BUDAPESTI NAPLO. Február 28-án új előfizetés nyílt a Budapesti Naplóra. Kérjük azokat a tisztelt olvasóinkat, akiknek az előfizetése ezen a napon lejárt, méltóztatassanak a megújításról idejekorán gondoskodni, hogy a lapot akadálytalanul küldhessük tovább.

— A király ítthon. A király általános kihallgatást adott ma délelőtt amelyen a következők járultak eléje: gróf Hunyady Imre titkos tanácsos, gróf Széchenyi Imre, báró Somssich Béla és báró Piret Gyula kamarások, dr. Falk Miksa országgyűlési képviselő, Lóner Győző altábornagy, Puky Gyula főispán, Karácson Gyula alispán, Feszty Árpád, Halmagyi Sándor királyi táblai bírósági és Morelli Gusztáv tanár.

Ma délután 6 órakor a budai királyi várakban udvari ebéd volt, amelyen a Felsőház kivül résztvettek: Esterházy Miklós herceg, gróf Khuen-Héderváry Károly, gróf Zichy Agost, báró Jósika Samu és báró Dániel Ernő belső titkos tanácsosok, Zsitinszky Mihály államtitkár, Lathóczy Imre, a közigazgatási bíróság másodelnöke, báró Eötvös Loránt a Magyar Tudományos Akadémia elnöke, gróf Pálffy-Daun Vilmos, gróf Apponyi Antal és Szegedy György kamarások, gróf Csáky Károly püspök, báró Fejérváry Imre főispán, Seitovszky János, Bolgár Ferenc, Dedovich György, gróf Hadik János, Münich Aurél, Pildner Ferenc és Putnok Mór országgyűlési képviselők, továbbá Liechtenstein herceg első főudvarmester, gróf Paar lovassági tábornok és Bolfras tábornok vezette hadsegédek, gróf Apponyi Lajos magyarországi udvarnag, Kónig Károly osztályfőnök, dr. Kerst főorvos, Höhnlovag korvettkapitány, báró Apor Örnagy és Gozani márkói örnagy szárnysegédek, Tamásy alezredes és Margutti százados, Holasek és Köszeghy századosok, testőrpáncsnokok, egy testőrtiszt és az őrpáncsnokok.

Elmaradásukat kimentették: Tizza Kálmán, gróf Hunyady Imre és Pavel Mihály püspök, belső titkos tanácsosok, gróf Nákó Kálmán, gróf Széchenyi Tivadar és gróf Matláh György kamarások, Fraknói Vilmos püspök, Illyés Bálint és Páy István országgyűlési képviselők.

— A hercegprímás egészsége. Vaszary Kólos bibornok hercegprímás, ki a múlt héten erősen meghűlt, most jobban van. Néhány napig azonban még nem fogad senkit.

— Waldeck-Rousseau állapota. A francia miniszterelnök állapotáról ma a következő jelentést adták ki az orvosok:

A beteg lázmentes. Arcán és a fején a sebek jól gyógyulnak. A vállnak Röntgen-sugarakkal való megvizsgálásakor kintint, hogy a csont nem sérült meg, de az izület tájékán meglehetősen nagy vérömlés volt.

A német császár Radolin herceg nagykövet útján tudakozódott a miniszterelnök állapotáról s azt a reményét fejezte ki, hogy egészsége nemokára helyre fog állni. A olasz miniszterelnök és külügyminiszter is részvételt fejezte ki Waldeck-Rousseauának.

— Budapest polgármestere Róma polgármesterének. Arra az üdvözlő táviratra, amelyet a római Hugo Viktor-ünnepély alkalmából Colonna herceg, Róma város polgármestere és Luzzati, az olasz sajtószövetség elnöke Budapest polgármesteréhez intézett, Halmos János polgármester a következő távirati választ küldte:

Mélyen meghatva a rokonszeny bizonyítéka által, amelyely az olasz sajtószövetség, Olaszország és fővárosának nevében megistiztelté hazaunkat és fővárosunkat, kérem önt, fogadja legmélyebb hálaimmal és tisztelettemmel kifejezését. A mostani időkben, amikor ellenlétes érdekek választják el és ingerlik az egyik népet a másik ellen, lélekemelő látványt nyújt az, amikor a népek közötti rokonszeny megnyilatkozik. S mi büszkékké vagyunk, hogy akkor, midőn Olaszország géniusza hódol a francia géniuszának, ilyen nagylelkű módon emlékezik meg a magyar nemzetről és a magyar fővárosról. Eljen Olaszország! Eljen az örök-város!

— Parlamenti ebédek. Széll Kálmán miniszterelnök ma délután 6 órakor ebédet adott, amelyre hivatalosak voltak: báró Hornig Károly veszprémi püspök, Szabó Miklós kuriai elnök, Matlekovits Sándor és gróf Bathányi Lajos valóságos belső titkos tanácsosok, nemestéri Kiss Pál államtitkár, Gaudernack József altábornagy, Gyulai Pál főrendiházi tag, gróf Andrássy Sándor, gróf Esterházy Mihály, gróf Hadik-Barkóczy Endre, gróf Serényi Béla, gróf Teleki Gyula, gróf Vass Béla, Bornemissa Lajos, Holló Lajos, Keczer Miklós, Krasznay Ferenc, Piukovich József, Semszy László, Szemere Miklós és Weiss Berthold országgyűlési képviselők.

Gróf Csáky Albin, a főrendiház elnöke tegnap ebédet adott a Nemzeti Kaszinóban melyre hivatalosak voltak: báró Majthényi László, Deniczky Ferenc, báró Bánffy Dezső kir. főudvarmester, őrgróf Pallavicini Ede, báró Eöhs Zsigmond, Cseh Ervin miniszter, gróf Keglevich István, Pilsz Sándor miniszter, Hegedűs Sándor kereskedelmi miniszter, báró Eötvös Loránt, Ghyczy Béla, gróf Karátsyonyi Kamilló, gróf Wenckheim Ferenc, báró Prónay Gábor, báró Piret de Bihain Lajos, Ráth György, Szabó Jenő, gróf Károlyi István, Bródy Zsigmond, Darudáry Alajos, Tóth Lőrinc, Mailáth Gusztáv püspök, báró Gerliczy Ferenc, gróf Széchenyi Miklós püspök, Fehér Ipoly főpápa, gróf Csáky Károly püspök.

— A pápa jubileuma. XIII. Leónak pápasága huszonötödik évfordulója alkalmából, Vaszary Kólos bibornok hercegprímás rendelkezése, a főváros összes katolikus tanintézetében jubiláris ünnepség volt ma délelőtt. A nap jelentőségét mindenütt az intézet vezetője méltatta, végeztül pedig a növendékek a pápai himnuszt énekeltek.

A jubileum alkalmából ma délután a bécsi nunciussal fogadás volt, amelyen megjelent a király képviselője, több főherceg és főhercegnő, köztük Ferdinánd, Ottó és Rainer főhercegek, továbbá több miniszter köztük Goluchowski és Koerber, sok polgári és katonai előkelőség és a francia nagykövet a diplomáciai testület képviselőiben.

Károly román király a bukaresti római katolikus érseket küldte ki Rómába, aki a király sajátkezű üdvözlő levelét adta át a pápának. A király ezzel akarja eloszlanni a feszültséget, ami azért támadt a bukaresti udvar és a Vatikán közt, mert a román trónörökös fiát orthodox hitre keresztelték. Érdekes, hogy a király ezt a dolgot titkos állami cselekménynek tekinti, és ezért értesítették a bukaresti lapok római levelezőit, hogy ne írják meg azt lapjaiknak, mert a táviratokat állammegfigyeléseknek minősítik és Bukarestben konfiskálják.

Rómából táviratozzák: A pápa kormányzása 25-ik évének megkezdése alkalmából ma tartották meg a Szent Péter-templomban a koronázási ünnepélyt. Ezt az ünnepséget 1870. óta nem a Szent Péter-székesegyházban, hanem Szixtus kápolnájában tartották meg. A gazdagon díszített bazilikában a szertartáson jelen volt körülbelül 30 biboros, számos érsek és püspök, a külföldi és erre az ünnepre érkezett rendkívüli követek, a diplomáciai testület, a római patriariatus és rendkívül nagy község. A templom belsejében a diszszolgálatot a pápai katonaság látta el. Fél 11 órakor a sedia gestatorián hozták a bazilikába a szent atyát, aki előtt az udvar ment és a nemes- és svájci testőrség vette őket körül. Miután a pápa, akit lelkesen üdvözöltek, a trónon helyet foglalt, Serafino Vannutelli biboros énekelte az ünnepi misét. A mise után az „Oremus pro Pontifice“-t és a Te Deumot énekeltek. Ezután a pápa szétosztotta az ünnepi áldást és fél egy órakor viharos órációk között a Vatikánba tért vissza. Az ünnepélyen az udvari páholyban a szász-weimari herceg és hercegné, a szász-koburg-góthai hercegné, Liechtenstein herceg és hercegné és Trani grófnő foglaltak helyet. A templomon kívül kaabinerik tartották fenn a rendet.

— A postatakarékpénztár új aligazgatója. A király dr. Halász Sándor osztálytanácsost a postatakarékpénztár aligazgatójának nevezte ki. Az új aligazgató, aki korábban a hírlapirodalomnak volt nagytehetségű és tevékeny munkása, a postatakarékpénztári intézménynek életbe való lépése óta annak buzgó hivatalnok. Alapos tudását és kiváló tehetségét bizonyítja többek között a Közgazdasági Lexikon is, ez a becses forrásmunka, amelyen kívül még számos közigazdasági tanulmány és értekezés is díszíti dr. Halász Sándor jeles tollát, széleskörű szakismereteit. Ezeknek az érdemeknek és jeles kvalitásoknak az elismerése a mai kinevezés is.

— Irodalmi est. A pápai Jókai-kör február 23-án és március 1-én két nagy irodalmi- és művészestélyt rendezett, az első estén Hegedűs István egyetemi tanár, a másodikon Pekár Gyula orsz. képviselő tartották felolvasást. A műsor többi számát helybeliek látták el.

— **Don Carlos első katonája.** Az utóbbi napokban a spanyol lapok közül egynehány arról beszélt, hogy Don Carlos és a fia Don Jaime közötti differenciák támadtak. A hírt persze meg kellett cáfolni s a cáfolatra maga Jaime herceg vállalkozott és pedig olyanformán, hogy levelet írt az apjának, amiben azt mondja, hogy akár közze is teheti az irását. Szóval: egy hivatalos levél apa és fia között, a mi a karlisták lapjában, a Correo Espanolban meg is jelent ilyenformán:

Hón szeretetl apám!

Ma hagyom el az ágyat betegségem után másodszor és bár még gyengének érzem magamat, mégis szükséges érzem annak, hogy levelet írjak önnek, és ha önnek úgy tetszik, nyilvánosságra hozhatja azt. Mély fájdalommal értesültem, hogy amig annyira hívünk halmoz el hazánknak összes tartományából jókívánásokkal, addig néhányan (hála Istennek, kevesen vannak) közöttünk az egyenletlenség magyát akarják elhinteni. Nem hiszem, hogy szükséges lenne magamat igazolni ön előtt, hisz ön jól ismer engem. De azért újból kinyilvánítom, hogy vagyok és maradok, ami voltam: a király első katonája és első alattvalója. S mindenki, aki ezeknek a kötelességeknek a megszakításával vádol engem, az a legnagyobb sértéssel illet. Kimondhatatlan örömet érzem, midőn ön édes atyám, hozzám sietett azokban a napokban, mikor életem veszélyben forgott. Istenünk azonban meghallgatta a karlisták százezreinek imáját és egészségem rohamosan javul. Érzem, mint tér vissza erőm és energiám és remélem, hogy nemcsak a rendelkezésére bocsáthatom ezeket önnek, hogy felhasználja azt, a mi drága, de szerencsétlen hazánk érdekében.

Don Jaime.

Ez a levél persze nem sokat cáfol. A leveleket úgy írják meg az emberek, ahogy éppen szükségük van rá. Különösen azok, akik politikát csinálnak.

— **Az egyetem és a kisasszonyok.** A budapesti tudományegyetemnek ma már több mint száz nőhallgatója van. Hetvenegy közülük tanári pályára készül. Harmincegy pedig orvos akar lenni. Nagy hírtelenségben rápillantva erre a két numerusra, jobban szeretné az ember, ha több lenne az orvos és kevesebb a tanár a kisasszonyok közül. A tanárságot majd csak elvégezik valahogy a férfiak is, ahogy eddig elvégezték, hanem orvos, sok nőorvos kellene. Né tudniillik, akinek sokkal közvetlenebbül tudnak megnyilatkozni a nők mint ahogy a férfival megszélesítik a dolgukat. Két kisasszony már gyakorolnak az egyetemen. Az egyik, Kurtitz Valéria, Klug tanár mellett, a másik, Balogh Margit pedig Lóczy Lajos mellé van ki nevezve.

— **A székely kivándorlásról.** A Magyar Közgazdasági Társaság s a Magyar Földrajzi Társaság kivándorlási bizottságai a székely kivándorlásról felolvasási ciklust rendeznek. A felolvasási ciklusban dr. Hegedűs Loránt orsz. képviselő tart négy előadást a székely kivándorlásról, még pedig: március 10-dikén, hétfőn: A magyarok helyzetéről Romániában, március 11-én, kedden: A moldovai csángók sorsáról, március 12-dikén, szerdán: A székely kivándorlás okairól; március 13-dikán, csütörtökön: „Mit tegyünk?” címmel. A felolvasások e napokon délután 6 órakor kezdődnek a Magyar Közgazdasági Társaság helyiségében (IV., Ferenciek-bazára I. emelet II. lépcső 6.) s az előadásokat esoleg vita követi.

— **Tízéves jubileum.** Kolozsvárról írják: A kolozsvári Önkéntes mentő-egyesület ma tartotta meg fennállásának tízéves jubileumát. Délelőtt a megyeházán ünnepi közgyűlés volt, amelyen dr. Haller Károly min. tanácsos, az egyesület elnöke visszapillantást velet az egyesület megalakulására és küzdelmére, és halásan említette meg a közönség és a saját támogatását. Hegedűs Sándor, Kolozsvár képviselője szintén írárdhatatlan segítőtje volt a mentő-egyesületnek, amiért ő dísztagul is választották. Szavcsina Géza kolozsvári polgármester a város nevében üdvözölte az egyesületet. Dr. Konrád tükár az egyesület tízéves történetét ismertette. Ezután Beczner Imre, Búrász Imre, Demeter György, Elthes Béla, Jakab Nándor, Kerekes István, Kovács Gyula, Krieh Béla, Szilágyi György, Trocsányi Béla és Zwarinyi Andor orvos-tanulmányozók és szigorló orvosok díszoklevéllel tüntették ki. Dr. Brandt szakelnök egyetemi tanár buzdító beszédet intézett a működő tagokhoz. A budapesti és bécsi testvéregyesületek üdvözlő táviratokat küldtek.

— **Párba.** Nagy-Beeskerekről táviratozzák: Dr. Billitz Béla karpárbaírt viroit dr. Brájer Lajos hiralpíróval. A párbaiban Brájer megsebesült, Billitz sértetlen maradt. A párbaíró oka a legutóbbi torontali eseményekből keletkezett.

— **Tűzek.** Grossmann Károly Holló-utca 1. szám alatt lévő asztalos-üzletében tűz támadt és 600 koronát érő áru elégett. A tüzet a VI. kerületi tűzörség oltotta el. — Tűz volt Tausky Miksa Teréz-körút 6. szám alatt lévő lakásán is, amelyet a VI. kerületi örség hamarosan eloltott.

— **Tisza és Rakovszky párbaja.** Gróf Tisza István és Rakovszky István országgyűlési képviselők ma délután intézték el kardpárbaírt lovagias ügyüket, amelyre a parlament szombati ülésének ismeretes afféje adott alkalmat. A párbaírt Rakovszky megsebesülésével végződött. A közönség körében nagy volt az érdeklődés a párbaírt iránt, olyannyira, hogy a Fodor-véla vívtérre emelt, ahol a párbaírt vége kellett volna mennie, nagy tömeg gyűlt egybe s ezért, a fültűnés kikérülése végett Arlow vívtérmebe hajtottak a felek. Gróf Tisza István segédei voltak: gróf Andrásy Gyula és báró Üchritz Zsigmond, Rakovszky Istvánéi Kubik Béla és Wilczek Frigyes országgyűlési képviselők. Föltétele: kardpárbaírt hegyes kardokkal, szúrás megengedéssel, védőkötéllel nélküli harcoktelenséggel. Az ellenfelek segédkeivel, orvosokkal két óra előtt néhány perccel jelentek meg a küzdőtérre. A békitési kísérlet sikertelen maradt. Ezután a felek vezényszóra keményen összecsaptak. Sebesülés mindjárt az első összecsapásnál történt. Rakovszky a jobb alsókarján fölül egy tíz centiméternyi éles vágást kapott, a mire a küzdelmet megszüntették. Tisza István sértetlen maradt. Kibekülés nem történt. Rakovszky sebért az orvosok, dr. Bartha és dr. Janny József egyetemi professzor varrta össze öt üléssel.

— **Egy derék iparos ünneplése.** A budapesti könyvkötők stb. ipartestületének előjárósága Briefrel János elnök vezetése mellett tegnap ünnepiesen üdvözölte egyik érdemes tagját, Gottmayer Nándor könyvkötőt a Ferenc József-rend lovagkeresztjével történt kitüntetése alkalmából. Az ünnepelt baráti szeretettel fogadta a küldöttséget és kiemelte, hogy ezen kitüntetés egyúttal a könyvkötőipart is illeti. Az ünnepes üdvözlések után lakomához ütek, amelyen a kitüntetett iparost számos felkötőintézet ünnepelték.

— **Aroképleleplezés.** Szép bázisünnepélyt ült a mérsáros-ipartestület. Tagjai megestették díszteremük számára Fritz János alelnök arcépeit és ünnepi keretben történt meg a leplezés. Előbb Szabó Sándor előjárósági tag üdvözölte az ünnepelet majd Schubert Sándor méltatta Fritz érdemelt teemlitve, hogy oldala mellett küzdötte át az utóbbi éveket s tudja, mily odaadással buzgón és önfeláldozással teremtette meg az ünnepelt a szövetkezeti borszártot, a jéggyártást és a margaringyártást; mint szállt sikra mindig a kisenaberek, az iparosgegedek és a kisiparosok érdekében, midőn a nyagok és a kapitalisták versenyé ényemással fenyegette azokat. Fritz könyvekket szemében mondott köszönetet és 100 koronát ajándékozott a mérsáros özvegyek és árvák nyugdíjalapjára számára.

— **A virágmédiomot letartóztatták.** Tegnap Berlinben lelepleztek egy médiumot, aki pedig büszke volt a spirítisztáknak. Nagy attrakció és drága látványosság, amennyiben az a média volt egy ülőhelynek az ára, ha az a médium kegyeskedett szóba állani a szellemekkel. A virágmédiomot a neve, azt azonban igazán nem tudók megmondani, hogy miért, valami egészen különös médium lehetett azonban, mert nagy volt a híre. Londonban, Párisban, sőt a tengeren túl is ismeretes volt a neve, ami pedig így a mi profán életünkben elég közönséges név: Rothe Anna. — Velet utazott az ura, a lánya és az — impresszáriója, szóval: a médium üzletet csinált és nem is egészen tisztá üzletet, mert a berlini rendörség rájött a szellemekkel való érintkezés titkára. S miután ez a titok olyanformán bizonyuit be, mintba szédelgés lenne, lecsúszta az impresszáriót, a médiumot és — a familiát is. — A spirítiszták azonban természetesen nem igen önnök zavarba az olyan közönséges ember gyarlóság miatt, amit elkövetett a berlini rendörség. Legfőnebb valami szénszón a rendörsőnök nyakára küldik a B-smerék szellemét — s protekióának ennél csak nem kell jobb.

— **Felolvasás.** A Budai Izraelita Jótékony Nőegylet javára dr. Kiss Arnold budai főrabbi tegnap este a budai vígadó nagyteremben felolvasást tartott, amelyben a Midras és talmudirodalomnak nagy érdeket keltő példázatait ismertette meg az előkelő és nagy számban összegyűlt halgatósággal. Különösen érdekesek voltak azok a részletek, amelyek a zsidó népfellegást a nőkket szemben eseteleik. A legfrissebb idők óta, a középkor szenvedéséin és üldözöttségein át egészen a legújabb héber irodalomig változatos példákban mutatta be a felolvasó a zsidó család élet bensőségét, a zsidó anyák és hitvesek szerepét az egyházban, a történetben, az irodalomban és a művészetben. Lelkes taps és zajos élénzés jutalmazta az érdekes felolvasást.

— **Jótékony adomány.** N. N. jelíggel két koronát kaptunk Friedländer Lipót nyomorgó családja számára. A jótékony adományt rendeltetési helyére juttattuk.

— **Házasság.** Katona Mór pénzügyeti főkönyvelő eljegyezte Korach Vilmos miskolci fakereskedő leányát, Margitot.

Engel Ernő eljegyezte Wahl Elza kisasszonyt Budapesten.

Dr. Adler Samu ügyvéd Szeghalomról (Békés megye) e hó 2-ikán eljegyezte Weisz Károlynak, a székesfehérvári Weisz és Toll-célgépező gyárának leányát, József.

Barcza Mihály máv. hivatalnok Budaörsről eljegyezte Weinberger Fülöp butorkereskedő leányát, Fridát Budapesten.

— **Ügyvédi kamarai választások.** Az ügyvédi közpárt, amely a budapesti kamarai választások ütlelebből a mult hetekben alakult meg és amely programjával tüzte ki, hogy az ügyvédi kamara vezetését oly férfiak kezébe tegye le, akiknek ügyvédi multja és személyi kiválósága garanciát nyujtanak az iránt, hogy hivatott képviselői lesznek az ügyvédek érdekeinek. A párt ma este népes végrehajtóbizottsági ülést tartott, amelyen befejezte a kamarai jelöléseket, csütörtökön, e hó 6-án este 1/7 órakor pedig a Continental-szállodában általános pártértekezletet tart, amelyet társasodóra fog követni.

— **Harminceves jubileum.** Lelkes és szép ünneppéger keretében ünnepelelt meg az elmúlt hetek Dombóvárórt Csery István postafőnök hivatalos működésének harminceves jubileumát. A pécsi posta- és távirda-igazgatóság Halusz László és Szabon István tükárokkal képviseltette magát érdemes és buzgó tisztviselőjének ünnepeletésén. A jubilánsnak, akit általában tisztelt és nagybecsülés környez, Nagy István főszolgabíró az ünnepi lakomán magvas beszéd kíséretében szép emléket nyujtott át a közönség nevében. Csery Istvánnak a közéleti terén szerzett érdemét Nagy István főszolgabíró méltatta, Halusz László pedig a pécsi posta- és távirdaigazgatóság elismerését tolmácsolta. Az ünnepelet őszinte ovációja során beszéltek még: Szallós János, Bósz László, Rimanóczy Géza, Weisz Antal, dr. Kertész Lipót, dr. Honig János, Reich Oszkár, Vanyek Béla, Horvát Samu, Singer Benő s Haberteld Béla. A jubiláló postafőnök meghatva köszönte meg a közönség elismerésének impozáns megnyilvánulását.

— **Verekedő munkátlanak.** A salétrom-utcai állami munkaközvetítő intézet előtt izgalmas verekedés történt ma délelőtt. A verekedésre egy Boggyó Ferenc nevű asztalosgeged adott okot. Az intézet igazgatója ugyanis néhány hét előtt Boggyót rakoncátlan és garázda viselkedéséért kiiltotta a munkaközvetítő intézet helyiségéből. Boggyó azonban ma ismét megjelent, amire az igazgató felszólította az igazga legényt, hogy távozzék. Boggyó azonban nem engedelmeskedett és szidalmazni kezdte a munkaközvetítő intézetet. Erre behívták Markovics Ignác 1155. számú rendőrt, aki az asztaloslegényt kivetette. A helyiség előtt álló munkások nem akarták megengedni, hogy a rendőr Boggyót bekísérje. Salla Béla, Boggyó mostohaapja hátúról megragadta a rendőrt és leteperte, ami jeleadás volt a többi munkásoknak. Rárohantak a földre bukott rendőrré és ütlegelni kezdtek. Boggyó és Salla még a kardját is övtekték és összehajlították. Időközben tíz rendőr érkezett a verekedés színhelyére, akiket a munkátlanak nagy tömege — vagy nyolcszáz ember — üttel és létketlen kiáltásokkal fogadott!

— **Üssétek le a kutyákat!** Ismételjük Triesztet! Ilyen kiáltások hallatszóttak. De a rendőroket nem merték megtámadni. Schmitt rendőrfelügyelőre egy Krausthauser Géza nevű asztalosgeged, aki szintén ütötte Markovics rendőrt, letartóztatta. Jakab Pál rendőrt bízza meg azzal, hogy Krausthauser a kapitányságra vigye. Amint azonban a munkátlanak ezt a szándékra észrevették, megabugolták a rendőrt, sőt Fischer Henrik, Szárdikovszky Adolf és Wassók József meg is támadták a rendőrt. A földre teperték és a többi rendőrt csak nehezen tudta kiszabadítani társát a támadók kezei közül. A támadó munkátlanokat letartóztatták és később még hat embert vittek be a kapitányságra. Boggyó és Salla ellen, akik megszöktek a verekedés színhelyéről, a rendőrség megindította a bünygyi vizsgálatot.

A rendőrség a verekedésről a következő hivatalos jelentést tette közzé:

Ma délelőtt 9 órakor a munkaközvetítő intézetbe akart bemenni Boggyó Ferenc munkanélküli asztalos, aki a helyiségből ki van tiltva. Az alkalmazottak ezt észrevették s rendőrt hívtak, hogy vezesse ki a neki ellenszegülő Boggyót. A 1157. számú rendőr ki is vezette Boggyót az utárra, de Salla Béla és Krausthauser Géza munkanélküliek a rendőrt megtámadták, földre teperték kalapját összetörték s a közben védelmére kihuzott kardját összehajlították. A rendőr homlokán könnyen megsérült. A rendőrt a segélyére jövő társai kimentették helyzetéből, de a tettesek elmenekültek. Körülbelül 10 gyalogos rendőr jelent meg később a helyszínen egy helyigyelő vezetésével, akiket a mintegy 800—1000 munkanélküli tömeg üjtүүлéssel és ellenszegüléssel fogadott.

Üssétek le a kutyákat! és ehhez hasonló kiáltások hangzóttak!

Közben a munkaközvetítő alkalmazottai a tömegben telismerték Krausthauser, akit Jakab Pál rendőrt letartóztattott. Jakab Krausthauser a kapitányságra akarta kísérni, amikor utközben Fischer Henrik, Szárdikovszky Adolf és Vaskó József munkanélküliek megtámadták a rendőrt, a földön meghempergettek, de több rendőrt érkezett oda, akik ezeket a verekedőket is letartóztatták. A nyomban megejett kihágási tárgyaláson 3 embert 30 koronára, háromat pedig 100 koronára ítétek. A bünygyi vizsgálat is folyamatosan van.

— **Öngyilkosság.** Fiuméből táviratozzák: Kollóvits Antal, a tengerészeti hatóság statisztikai osztályának rapidijasa, volt fogházfelügyelő tegnap a susakfiumei vasuti hidról az érkező vonat elé vetette magát és szörnyethalt. Az öngyilkos 50 éves volt, feleséget és négy kiskoru gyermeket hagyott hátra. Tet-

tének oka nyomozható anyagi helyzet és lelki zavartorodtság.

— **Ingyenkenyér.** A kenyérszító boltokban vásárlásnál 15.220 adag kenyéret osztottak ki. Ebből a Podmaniczky-utcaiban 11.200, az Ó-budaiban 4620 adag került kiosztásra.

— **Munkások zavarása Párisban.** Egy párisi távirat jelentése szerint a munkásbörzén a munkátlanság gyűlést tartottak, amely nagy zavarral végződött. A gyűlés után ugyanis a munkások a Place de Republique vonultak, ahol összejutottak támadni a tüntetők és a rendőrök között, akik a téren is gyűlést akartak tartani. Tizenegy rendőr súlyosan, huszoneg rendőr pedig könnyebben sérült meg. Husz tüntetőt letartóztattak. A rendőrség ma délelőtt letartóztatta Liebertot anarkhistát, mint a kihágások főszereplőjét. Gyilkosságra való felbujtás miatt fogják vád alá helyezni. A tegnap letartóztatott zavarók közül 19-et állítanak bíróság elé. A rendőrfelvezető azt fogja indítványozni, hogy a tegnapi zavargásokban résztvevő idegeneket utassák ki.

(x) **Frattelli Deisinger** küld Fiuméből 4¹/₂ kgr. legfinomabb Santos-kávét 5 forint 46 krért bérmentve és elvámolvá.

(x) **Fiatal ember!** Kérdezze meg orvosát, akkor megtudja, hogy baját a *Santal Egger* gyógyítja meg gyorsan és legjobban. 1 üveg használati utasítással együtt 3 kor., a Nádor-gyógytárban Budapest, Váci-körút 17. Postán bérmentve 3.40 korona.

FŐVÁROS.

(*) **Fegyelmi ügyek.** A fegyelmi választmány *Márkus József* főpolgármester elnöklésével ma tárgyalta *Hegedűs Zoltán* rendőrfelügyelőnek a fegyelmi ügyét. Hegedűs Zoltánnak a nővére a Magyar Színház pénztárosnője volt a *Lauter Ignác* után úzerkedett a színházjegyekkel. Egyszer Hegedűs Olga nyolcvanöt forintjával Bécsbe utazott. Másnap Hegedűs Zoltán *Lauter* testvérénél *Lauter Adolfnál* házkutatást tartott s amikor *Lauter Ignác* Bécsből visszajött, őt letartóztatták. A főkapitány ezért Hegedűs Zoltánt hivatalvesztésre ítélt s az ítélet ma a fegyelmi választmány is megerősítette. *Szmerkovszky* Endre rendőrnököt is hivatalvesztésre ítélt a választmány, mert a toloncházból büntetésük letelte előtt bocsátotta ki a rabokat s eltoloncolás helyett kényszerítve küldte őket haza. A választmány azután *Kajlinger Mihály* fegyelmi ügyét tárgyalta. A sertes-közvágóhíd géberendezésekor heves harc volt két vállalkozó között. A közvágóhíd négy szakértőt is meghallgattak. A hennök és Építész-Egyesület tiz tagja nyilatkozatot adott ki, amelyben többek között azt állították, hogy a polgármestert ebben a kérdésben tévesen informálták s a középítési igazgatónak a szakértők jelentéséből készítve kivonata nem adja vissza hűen a szakértők véleményét. A nyilatkozatot *Kajlinger* is aláírta s azért megindították az eljárást. A tiszti ügyész az eljárást megszüntetését javasolta, mert nem lehet egészen alaptalannak mondani a nyilatkozat tartalmát. A fegyelmi választmány nem helyesíti, hogy *Kajlinger* a nyilatkozatot aláírta, de azért a további eljárást megszüntette.

SZÍNHÁZ, ZENE.

** **Nemzeti Színház.** *Molnár László* ma lépett föl először, mint szerződtetett tag, Shakespeare *Otello*-jának a címszerepében. *Molnár László* évekkel ezelőtt már vendégszerepelt a nemzeti színpadon. *Hamletet*, *Bánk bánt* és *Otello*t is játszotta. Évekig volt egyik jelesége a *Vigszínház*, utóbb a *Magyar Színház* ensemble-jának. Ez a színész lassan, de biztosan emelkedett. Nem bravuros fogások, nem külső hatásokra vadászó ügyeskedések, hanem gondolkodás, elmélyedés, önbírálat és az élet komoly studiuma utján. Nagyon komolyan vette a pályát, ahová lépett. A szó szoros értelmében színművész akart lenni; a jellemek ábrázolásáért, a nagy költők szövetségesévé, az élet magyarázójává, ezzel a jelszóval: igazságot! Külső eszközök dolgában az Isten gazdagon felruházta. Adott neki magas termetet, hatalmas fizikai erőt és masszív, egészséges beszélő organumot, bár ez az organum tartós kiabálásra nincs berendezve. A külső előnyöket *Molnár* azzal teszi igazán értékesé, hogy lelket lehel beléjük; hogy ezt a círa keretét megtöltő a gondolkodó elme, az igazságot kereső lélek nemes tartalmával. Becsértve valóban tiszteletreméltó. És ha még nem ért föl a művészi ábrázolás csucsaira, ha még nem találja el mindenütt a legtökéletesebb kifejezést; mindenesetre azon az uton jár, amely a nagy jellemalakítás magaslatára vezet. *Otello*-jának az első részét igen sokra becsülöm. Az erő nyugalmát és méltóságát mutat, a éppen úgy, mint annak idején *Salvini* Tamás. Fenségesen nyugodt, amíg magában és *Desdemóná*-ban bíz. Érezzük: rettentő viharok kell jönni, hogy ez az impozáns tenger mozgásba jöjjön és hirtelen tajtékozzék. A méltóságából kivetkőzött szenvedély kába indulatosságát is sok helyen kitünően színezi, de a szenvedély maga itt még nem eléggé

torró, nem eléggé ijesztő. Temperamentumának a hőökát itt a legmagasabbra kell heveníteni, hogy fogalmat adjon a szerelem éltétől korbácsolt afrikai vérenek arról a tombolásról, mely eszeveszetten pusztít el maga körül mindent s végül önmagát is. Az utolsó monológot szépen mondta el. Régi heroikus méltóságának a napja még egyszer kisütött, — de már csak ösztöret világának omladékaire világított, „megáradt könnyein” keresztül. A Nemzeti Színház közönsége *Molnár Lászlót* nagy szimpátiával és kiválóbb jelenetei után zajos elismeréssel fogadta. Új környezetében szép és nehéz feladatok várnak rá.

(á. e.)

** **A Balatoni rege hermafrodita.** A *Balatoni rege* mai harmadik előadása iránt is nagy volt az érdeklődés. A színház ujdonságok sorsára nézve annyira jelentős hétón is oly nagy tetszéssel fogadta a telt ház a mulatságos és mozgalmas jelenetekben bővelkedő darabot, hogy ez az est is igazolta a nagy várakozásokat, amelyeket a *Vigszínház* igazgatósága *Herceg Ferenc* művéhez fűzött. *Benigna* szerepét a gyöngélkedő *Caillag Teréz* helyett, úgy mint tegnap, ma is *Szerény Gizella* játszotta oly készültséggel és finomsággal, amely dicsőretné válik a művésznőnek, aki jóformán próba nélkül játszotta el a nehéz szerepet. Az összjáték már teljesen kicsiszolódott, úgy, hogy a *Balatoni rege* ebben a tekintetben is már méltó testvére az *Ocsky* brigádérosnak. Az ujdonságok a hét minden estéjén adják.

** **Lotti ezredesei** ma ötvenedszer és pedig egyolytában ötvenedszer kacagatták meg a közönséget, amely ezúttal is süri sorokban lepte el a Magyar Színház nézőterét. Az egész este hangos volt a tapsoktól és színes a virágoktól, amelyekkel *Fedák Sári* kisasszonynak, *Lotti* pompás ábrázolásának kedveskedtek tisztelői. A kedves művésznő ma is túláradó temperamentummal játszotta és táncolta végig szerepét, amelyvel magának nagy sikert, a színháznak erős kasszadarabot szerzett. Társai a komikus szerepekben vígan szekundáltak neki és virágos jókedvvel indulnak neki a második ötvennek.

(s. t.)

** **Estély a Lipótvárosi Kaszinóban.** Fényesen sikerült hangversenyt rendezett ma este a *Lipótvárosi Kaszinó*, amely a fővárosi művészi életében olyan előkelő szerepet játszik. *Isaye*, a nagy hegedűművész, *Pugno* a hírneves párisi zongoravirtuóz és *Gulbrandsen-Sandval* Márta, aki Németországban mostanság nagy diadalokat aratott, lépett föl ma este a Kaszinó hangversenydobogóján. *Isaye* *Pugnoval* eljátszotta a *Kreutzer*-szonátát, majd *Isaye* *Beethoven* románét és *Bach* gavottját játszotta elragadó művészetét. *Pugno* Chopin es-dur polonaiseval és *Liszt* XI. rapszodiájával ragadta el a közönséget, míg *Gulbrandsen* kisasszony svéd dalokkal aratta legnagyobb sikerét.

** **Hangverseny.** *Geyer* Stefi, az a bájos csudagyermek ma este a Royal-teremben önálló hangversenyt rendezett, amely minden tekintetben kitünően sikerült. A kis művésznő tehetsége bámulatosan fejlődik és e tekintetben technikai tökéletességétől, leginkább meglepő teltségének éreltsége, amelyvel *Mendelssohn* nehéz hegedűversenyt játszott. Technikai biztonságja a *Sarasate*-féle cigánydalok és a *Carmen*-ábránd briliáns előadásában üt diadalokat, míg a *Bach*-áriában széles, meleg tónusa hatott. Roppantul tetszett még *Merker*: bájos *Berceuse*, amely már sok világáros hangversenytermében aratott diadalt, — továbbá *Pejachevich* Dóra gyönyörű canzonettája, ez a melodikus és mély érzésre való kompozíció, a melyt a közönség viharos tapsára meg kellett ismételn. Szerzőjét, a *Pejachevich*-család bájos, legújabb kontesszté a dobogó elé hívták. A hangversenyen közreműködött *Mathieu* Ferenc dalénekes, a ki a minap lépett először a budapesti közönség elé. Magas bariton a mögött, úgy látszik, tenorális mult van és hangját megviselte az idő. De ez é, énektechnikája és benső művészete nagy elismerést érdemel.

** **A Nemzeti Zenedehangversenye.** A Nemzeti Zenede ma este tartotta második zenekari hangversenyt a Vigadó nagytermében. *Gobbi* Alajos, a zenede érdemes karnagyának vezetésével. A hangversenyt díszes közönség hallgatta végig és elismerő tetszéssel adózott a közreműködőknek s az intézet jeles tanerőinek. A zenede zenekara *Dvorzak* Vanda-nyitányával kezdte a hangversenyt a precíz és értelmes előadás *Gobbi* Alajos elismert művész-paedagogiai tehetségét dicsérte, a kitünő tanárt a zenekarral együtt lelkesen megtapsolták. *Kovács* Sándor figyelemreméltó gondolkajátékának sikerében *Bürger* Zsigmond tanár osztozkodott. *L. Gedeon* Mariska. *Balogh* Mária növendéke hatásos énekelte egy *Händel*-áriát. A zenekar bemutatja *Sikló* Albert pályadíjjal jutalmazott művét, amelyben invenció és izlés párosul. A kitüntetett szerző maga dirigálta a művét. *Renner* Arpád. *Arányi* Frigyes növendékének sikeres hegedűjátéka után *Mérő* Jolán, *Rennbaum* Agosta növendéke *Tschai-*

kowsky II. zongoraversenyét kedvesen, ügyesen adta elő. *Beethoven* I. szimfóniáját játszotta végül a zenekar, amelynek pompás együttese *Gobbi* tanár mód-szerűen sikeres bizonyította.

** **Színházi bevételek.** A Magyar Királyi Operaház és a Nemzeti Színház ma adta közre februári bevételeiről szóló statisztikáját. Az Opera február havi 19 előadásának bevétele e szerint 58.996 korona 68 fillér a tavalyi év februári 18 előadásának 38.470 korona 42 fillér bevételeivel szemközt. A Nemzeti Színház 23 esti előadásának bevétele 57.458 korona 04 fillér, a tavalyi februári 28 előadás 54.870 korona 07 fillérével szemközt.

** **A Katalin ötvenedik előadása.** A *Népszínház*-nak szerdán, e hónap 5-ikén ünnepi előadása lesz: *Boldi* Lórá és *Fejér* Jenő operettje, a *Katalin* kerül színre 60-edszer. A nagysikerű eredeti darabnak az idei szezon elején, október 4-én volt az első előadása s november 25-én a szerzők és közreműködők művészek már megülték az első jubileumot, a 25-ik előadás ünnepét. Az eddigi 49 előadás nemcsak a szerzőknek, hanem a művészeknek is nagy erkölcsi sikere volt, különösen a két főszerep alakítóinak. *Germain* hadnagy szerepében *Küry* Klára minden este újabb diadalt aratott, *Katalin* cárnő szerepében pedig *Hegyi* Aranka csillogtatta művésztének minden ékességét. Hosszabb betegsége következtében osztoztak vele a szerepben *Semsey* Maris a magyar királyi Opera tagja, ki 14-szer és *Zilahiné* S. Vilma, ki 19-szer játszotta *Katalin* cárnőt a közönség és a kritika teljes elismerése mellett. *Hegyi* Aranka a holnaputáni előadásán 17-edszer fogja játszani emez egyik legfényesebb szerepét; *Küry* Klára humorral teljes, bájos alakításában pedig 50-edszer fog gyönyörködni a közönség.

** **Idősb Bokor József — Ifjú Bokor Józsefről.** Tiszteletreméltó, nemes hang vágja utját az alábbi sorokban egy mende-mondának, amelynek az alap-talán voltát különben bizonyítani sem kell. *Ifjú Bokor József* irodalmi működését védelmezi az édesapja, *idősb Bokor József*, a magyar színész érdemes veteránja. A derék öreg ur *Szigetvárt* hegedű-, ének- s zongoraleckéket ad és nehéz foglalatossága közepette szakít időt erre a kedves védelemre, amelyről ez a levele szól:

Tekintetes szerkesztő ur! A napokban tudomásomra jutott, hogy a fővárosban valaki azt a hírt terjeszti *ifjú Bokor Józsefről*, hogy ő a szindarabjait nem maga írja, hanem azokat az én darabjaim után csinálja — másolja. Vártam, hogy fiam nem hagyja magán száradni ezt a vádat és majd csak nyilatkoznai fog, de miután nem tette, kötelességemnek tartom megszólalni én, mint aki legilletéesebb ebben a dologban. Nevetséges ez a rágalom. Én ugyanis életemben sohasem írtam egyetlen egy szindarabot sem. Fájdalom arról is tudomásom van, hogy éppen az ennek a rágalomnak az indítója — aki *József* fiammal szemben hállára volna lekötöztetve. Én büszke vagyok fiam irodalmi működésére, — még inkább sikereire — azért nem hagyhatom szó nélkül az ilyen sötét munkát, — mert tudom, hogy az ő fajtájú embernek — aki éjelt, napját örökös munkában tölti — s a munkájának van némi eredménye, sok az irigye, s hogy ezek az irigyek kapva kapnak az olyan híreszteléseken, amelyek a közönség jóindulatát elfordítani képesek! — Ezért kérem tekintetes szerkesztő urat, adjon helyet soraimnak. Ha valaki, úgy én, mint ötvenéves magyar színész, ismerem annyira a magyar színházak műsorát, hogy Isten hangzathatatom, hogy *ifjú Bokor József* egyetlen darabját sem moritette soha sem a régi, sem az újabb meglevő termékekből, de még kevésbé az enyemből, amely soha sem létezett.

Kelt *Szigetvár*, 27/2. 902.

A tekintetes szerkesztő urnak maradtam
Előttünk mint tanuk: alázatos szolgálja
Ferenc Dávid, idősb *Bokor József*,
Kozáry Ede, nyugalomba vonult színész.

** **Az aranyos sikere.** Holnap, kedden, valamint csütörtökön és pénteken, a *Népszínház* új angol operettje, az *Aranyos* kerül színre, amelynek első három előadására a közönség a színháznak minden zugát megöltötte. A főszerepeket állandóan *Küry* Klára, *Hegyi* Aranka, *Bojár* Teruska, *Kápolnai* Irén, *Harmath* Ilona, *Szponné*, *Németh*, *Kovács*, *Ujvári* és *Szerdahelyi* játszó.

** **Saharót a Magyar Színházban.** Holnap, kedden lesz *Saharót* asszony első föllépte a Magyar Színházban, amelyet a közönségnek nagy és általános érdeklődés előz meg. *Saharót* a *Lotti ezredeseinek* első fölönabéli főnökében fogja előadni táncszámait, amelyeknek ritmikus bája és főként szépséges technika úgy szólólván páratlanul áll. *Saharót* holnaptól kezdődőleg a hét minden estéjén föllép.

** **Királyi herceg, mint szerző.** Az athéni színházban nagy sikert aratott egy *Mari unokahuga* című vígjáték, melyről utólag kiderült, hogy *Miklós* herceg, a görög király harmadszülött fia írta. A herceg különben nem újona a színműírásban, mert egy legutóbbi pályázaton ő nyerte meg a kitüntetést egy politikai vígjátékáért.

**** Karozag és az An der Wien-színház. Bécsi** újságok sűrűn irnak az An der Wien-színházról való igazgató-válságról. Ezzel szemben egyik bécsi újság illetékes forrásból azt írja, hogy Karozag Vilmos még hat esztendőre kibérelte a színházat és teljesen meg van elégedve a színház anyagi jövedelmezőségével is.

**** Az aradi színház megnyitása.** Zilahy Gyula, az aradi Nemzeti Színház új igazgatója már teljesen szervezte társulatát a vidék legjobb erőiből. A magán-szereplő tagok névsora a következő: Borostyán Sári drámai szende, F. Csigházy Etel drámai anya, Daróczy Ilka, Garai Ilus II. naiva, Gady Aranka fiatal hősnő, Gööz Aranka társalgási soubrette, Haller Irma operette soubrette, Sz. Karácsonyi Mariska népszimfonikus, J. Fajor Agnes vigjátéki és operette komika, Parlagi Kornélia operette és operaénekesnő, B. Répássy Gusztáv uyanaz, Szabó Irma naiva drámai szende, Szillassy Juliska énekes naiva, Tolnayné Hermin komikáné, P. Lukács Juliska tragika, szalon hősnő, Zilahy Gyuláné opera- és operette énekesnő, Bejczy György opera- és operette tenorista, Békés Gyula kedélyes apa, Békéssy Gyula népszimfonikus énekes, opera és operette hősbartón, Csiky László hősszerelmes, Fehér Dezső, Gözon Béla lírai szerelmes, Györe Alajos apa és jellem, Juhász Sándor opera és operette, bariton, Kornis Gyula jellemkomikus, Maribázy Miklós jellem és társalgási, Molnár Sándor operaénekes, operette-buffó, Sarkadi Aladár tenor-buffó, komikus, B. Szabó József énekes bonviván és szalon-komikus, Ternyei Lajos fiatal hős és lírai szerelmes, Tukoray Loránd komikus, Végh István komikus, Zilahy Gyula bonviván és szalon komikus. Rendezők: Zilahy Gyula művezető főrendező, Csiky László tragédia és drámai rendező, Polgár Sándor opera és operette rendező, Matone Vinzenzo tánc és vívómester. A segédzsemyélet és a kar 26 tagból, a zenekar 24 tagból, az adminisztratív műszaki személyzet 18 tagból áll.

**** Kubelék milliói.** Kubelék Jan, a cseh hegedűs, akinek világhíre a magyar fővárosból indult ki, most Amerikában hangversenye olyan sikerrel, aminő még az új világban is páriát ritkítja. Egy kábel-távírt jelenti, hogy Kubeléknek ajánlatot tettek két soroiban adandó kétszáz hangversenyre s tiszteletdíj két millió koronát ajánlottak neki. Ez a legnagyobb ajánlat, melyet valaha művészeknek kínáltak. A tiszteletdíj nagysága azonban teljesen arányban is van azzal a rendkívüli anyagi sikerrel, melylyel Kubelék hangversenyei járnak. Kubelék négy csikárgói hangversenye 105.000 koronát jövedelmezett s ezzel elérte a legnagyobb világ rekordot, amelyet még a legnagyobb opera-színházak sem haladtak túl.

**** Pierson halálához.** Röviden említettük, hogy Pierson Henrik, tikos tanácsos, a berlini udvari színházak intendáurájának igazgatója, aki tényleges vezetője volt a két udvari színháznak, hirtelen halállal meghalt. Harden Miksa ismert német publicista Zukunft című folyóiratának legújabb száma most annak a meglepő gyönyörűnek ad kifejezést, hogy Pierson nem halt meg természetes halállal, hanem öngyilkossá lett, még pedig abból az okból, mert sikereskedésait nem volt képes többé leplezni. Nem kevesebbről, mint egy millió márkáról van szó. A Zukunftnak ezzel a meglepő hírével szemben, Hochberg gróf, a berlini udvari színházak intendánsa, egy erőlyes nyilatkozatban tiltakozik Pierson meggyanúsítása ellen s azt állítja, hogy az udvari színházak pénzügyi helyzete soha sem volt jobb, mint ma és a vagyongyűlésében is a legnagyobb rend van. Az intendáns végül kijelenti, hogy a Zukunft ellen megindította a sajtópört.

**** Perosi új oratoriuma.** Perosi, az ismert olasz egyházi zeneszerző, Káin címmel új oratoriumon dolgozik, melynek szövegét Giacosa írta. Nem érdeketlen, hogy a velencei püspök tiltakozik a mű megírása ellen.

**** Claretie visszalépeése.** Azokkal a híresztelésekkel szemben, hogy Jules Claretie visszalép a Théâtre Français igazgatói állásától, a párisi Temps a leghatározottabban azt írja, hogy ez a visszalépés nem fog megtörténni. A Temps dementeje annál alaposabb, mert Claretie maga dolgozótársra a lapnak.

**** Operaelőadás a Telefon Hírműködésben.** A Telefon Hírműködés ma este előzetőinek szórakoztatására a Magyar Kir. Operaház előadását fogja közvetíteni. Előadásra kerül az Aida, Verdi kedves zenéjű operája a címszerepben Kramer Teréz asszonnyal. Az előadás a Telefon Hírműködés keresztül teljes egészében a leg tisztábban lesz hallható, s így az előzetők odahaza a lakásukban is meghallgathatják. Az Opera közvetítése után az este folyamán érkezett újdonságait olvastatja fel a beszélőújság, majd annak bevezetével 11 óráig még cigányzene lesz hallható a kagylókön keresztül, melyet az Elite- és az Emke-kávéház-ból közvetít a Telefon Hírműködés.

MŰVÉSZET.

Angol művészek Budaposten. George Sauter, a nagy angol művész, levelet intézett K. Lippich Elekhez, a közoktatásügyi minisztérium művészeti osztályának főnökéhez s lelkes szavakkal jelenti, hogy az angol művészek mily őszinte örömmel készülnek a budapesti Műcsarnok tavaszi kiállítására. Sauter szervezi az angol kollektívot és hangsúlyozza, hogy őt és lársait nemcsak a művészi becsvágy, de a magyar nemzet iránt való hagyományos tiszteletük is sar-

kalja arra, hogy tudásuk javával jelenjenek meg a tárlaton. Hasonló tartalom levelet írt Grosvenor Tamás a híres angol festő is.

TUDOMÁNY, IRODALOM.

Egy gazdtalan csónak története.

— Molnár Ferenc új regénye, Singer és Wolfner kiadása. —

Budapest, március 3.

Négy esztendővel ezelőtt egy fiatalos, erőshangú elbeszélőskötet jelent meg, melyről a kritika egyhangulag elismerte, hogy szerzője nem „tehetséges fiatal novellista”, hanem egy elsőrangú tehetség, akinek neve igen hamar ösmerős és jóhangzású lesz a modern magyar litteratúrában. A jóslat beavált s Molnár Ferenc néhány rövid év alatt sikert sikerre halmozott. Majd minden esztendőben megjelent egy új novelláskönyv, tárcái a lapokban közkézen forogtak, de ez első lát elmultával a fiatal író erőt vett a nagy ambíciók ábrándja, ít hagyta bajtársait, az újság hasábjait, melyen napról-napra egy-egy ületes, szatirikus apróság szerepel s elvonulva idegen magányosságba egy vaskos regénnyel tért haza. Címe: Az éhes város.

Ennek a szegény, koldus Budapestnek a pénzsóvárgása a regény kerete; tartalma pedig, hogy pénzen hivatalt, mandátumot, mindent, de mindent meg lehet nálunk vásárolni, — csak éppen boldogságot nem. Fiatal, duzzadó, szertelen fantázia csapongott korlátlanul ebben a könyben, emberekkel ösmerkedtünk meg, akik szinte ki akartak törni keretükből, hatalmas néptömegek vonultak ordító zajjal a szemünk előtt; erős külsőségek köztűttek le a figyelmünket, s csak mikor elolvastuk a regényt s áttekintettünk a könyv zsbongó sokaságán, csak akkor szö-lottunk:

— Hohó! Látjuk a karnozdulatokat, látjuk a mozgásokat, de a gondolatokat, a lelkek csatáját nem ösmerjük. Végeredmények, a felszín minden hullámzása előttünk játszódik le, de a szélet, amely ezt a kavardást előidézi, nem érezzük. Hogyan születnek meg a nagy indulatok, hogyan érlelődnek a gondolatok tette, — ezzel adós maradt a szerző.

Ezrezt maga is ezt a hibáját s következő könyvében, melyről most szö-lünk, alig öt-hat embert szerepeltet csak. Kicsi, melankolikus a mese, szinte csak paszettel s egyetlen alak, a szerelmes, kis Pirko körül játszódik le az egész. Ez a mimozalekű gyerek akár-milyen modern dolgokat beszél is és akár-milyen szecessziós a környezete, a mesék királykisasszonya naiv, álmódó és ábrándozó, várja lovagját, aki költő is, újságíró is, idealista és cinikus. Tarkovionak hívják. Valami kis színésznőskével van viszonya, de erős, nagy szerepe Pirko édesanyjához köti s a szerelmes lényka látja, hogyan les: anyja Tarkovich szeretője. Mit csinálhat egy családöt, tizenhat-tizenhét esztendősen lény, aki a Margitszigeten nyaral?

Egy üres csónakba ül s nekiereszti a csónakot a víz folyásának. Vásáros emberek veszik észre később a gazdtalan csónaköt, de akkor Pirko már nincs benne.

A vízbe vesztette magát, vagy a Lipótvárosnál partraszállott s hazament apjához, az ügyvédhez? ... A megoldás, olvasó! — a te fantáziádra van bízva.

Végre is ez mellékes. Fődolog az, hogy míg a befejezéshez eljutunk újra megösmerjük Molnár Ferenc minden kiválóságát, erényét és hibáját.

Elsősorban is meg kell bajlalnunk hatalmas írói készsége előtt. Hangulatokat, tájakat gyönyörű színekkel tud lefesteni, szinte lát a szíve elszakadni minden egyes leírásöt, egymásra halmozza a színeit, minden olda árol bemutatja a tárgyakat s zengő, ritmikus nyelvével magával ragad. Eies szeme minden mozdulatöt észrevesz, meglátja a gyermekszerelem minden apró fogásöt s erős szatírával rajzolja meg a subogó, selyemruhájú lipótvárosi ügyvédöt, akinek két hazája van: Páris és a budapesti korzó.

Csupa elsőrangú kvalitás, nagy talentum jele! A könyv minden egyes alakja intím ösmerősünk lesz, de csak o yan, mintha szuron, vagy bálteremben ösmerkedtünk volna meg velük. Halljuk szellemes csvegésüket, néha egy-egy hangulatuk is magával ringat, de belsejük, legtitkosabb énjük ösmeretlen marad előttünk. Az emberi lélek mélységeinek föltárására, mint az éhes városban, itt sincs még elég ereje Molnár Ferencnek.

A külsőségeknek feltétlen ura ez erős toll; eleven, csipős, maró és ületes, de a mélységeket kerüli, akciójában kissé türelmetlen, lázas, — de azt mondják, ez mind a fiatalasággal jár.

Akinek annyi és olyan ragyogó erénye van, mint Molnár Ferencnek, idök mulásával biztosan tul-

teszi magát ezen a hiányon, talán nem fog annyit adni a pillanatok sikereire, de teljesen ura lesz talentumának és az igazi művész tudásával és készségével válsztja meg és dolgozza fel témáit.

Ereje és tudása van hozzá.

O A Magyar Tudományok Akadémia első osztálya ma délután ülést tartott Heinrich Gusztáv elnökelete alatt. A felolvasásokat végighallgatta dr. K. Shiratori japán nyelvtudós is, aki a magyar nyelv eljátsítása végett már egy hónapja idözik Budaposten.

Első előadó Lehr Albert levelező-tag volt, aki a „magam”-ról című értekezésének első részét olvasta fel. Erre alkalmat Petöfi Sándor János vitéznek követező sora adott értekezőnek:

„Magamnak is ugyan kutyául lett dolga.”

Ezt a kifejezést Szarvas Gábor, Komáromy Lajos és Ivanovics György hibáztatták, de előadó kimutajta, hogy ez a kifejezés helyes. Utána Petz Gedeon levelező-tag olvasta fel „A nyelvbéli kiegészülés” című értekezését.

O Elmefeltatás a szociális kérdésekröl. Az Izraelita Irodalmi Társaság egyik ülovolvasó ülésén zajos tapsokkal honorálták azt a felette érdekes előadást, mely nyomtatásban ma jelent meg s amely Neumann Arminé finom tollát s eszmegazdagságát dioséri. A szociális kérdésekröl szóló füzet ritka körültekintéssel s a társadalmi üggö kérdések alapos ismeretével szerez első sorban elismerést szerzőjének.

A szociális kérdés gyögmódjai közt a szükségsgmunkák létesítését, állami munkatelepek föllállítását sürgeti a szerző, de másfelöl emiense szükségnek tartja a munkások egyoldala kiképezésének oly módon való kiegészítését, hogy ne csak egy keresetforrás álljon nyitva előttük. A háziparral való foglalkozást ajánlja tehát kiegészítő gyanant s hangsúlyozza ezzel kapcsolatban tanítási rendszerünk átalakítását. A nő munkaképesítését tartja egyik legfontosabb eszköznek arra, hogy a kulturális haladás által előidézett fokozott igények a családi élet tisztaságának megörzése mellett, kielégíthetőek legyenek. Végül az állami kötelező munkabiztosítást s a legalsóbb néprétegek nélkülözhetlen élelmi cikkeket terhelő adóemnek leszállítását sürgeti. A tartalmas füzet végén, közjótékonysgai rendszerünk helytelenségére mutat rá a szerző s kikel az ellen a jótékonysg ellen, mely koldulásra tanítja meg a tömegeket. A jeles füzetet, melynél okosabbat, ügyesebbet nöl írónk tollából alig láttunk, erősen jellemzi az a komolyság, melyet a szociális kérdésekkel való foglalkozáshoz, a tiszta emberszeretet, az abszolút humanus világnézet ad meg a hivatottaknak.

O A kert. Gazdag tartalommal, érdekes és hasznos szakbeli tudnivalókkal jelent meg A kert című szaklap 4. száma. A gazdagon illusztrált szaklap, amelyet Mauthner Odön elismert tudással szerkeszt, megbízható és kitünö tanácsadója a kerti gazdasággal foglalkozóknak s a hivatásos kertészeknek. A kéthetenkint megjelenő újság szerkesztösgé és kiadóhivatala: VII. Rottenbiller utca 33. szám alatt van.

O Magyar Közélet. Havonként kétszer megjelenö politikai, társadalmi, közgazdasági, jogi, irodalmi és művészeti szemle indult meg dr. Halmai Elemér és Zigány Árpád szerkesztésében. Elölvezetési ára évenként 20 korona, kiadóhivatala: V., Kálmán-utca 10. sz.

O Távírási kalauz. Ez alatt a cím alatt most negyedik bővített kiadását rendezi sajtó alá Schmid Mihály, kassai posta- és távívó-füztöt. A könyv, amelyet a posta-és távívó-kiadó valamint segéd-tisztai tantályomokon kitünö eredményeivel használnak, a közeljövöben hagyja el a sajtöt. Elöljegyezni már most is lehet reá a szerzőnél Kassán.

EGYESÜLETEK.

(A Matematikai és Fizikai Társulat) március 6-ikán délután 6 órakor a tudományegyetemi fizikai intézetben (Eszterházy-utca 3.) rendes ülést tart. Tár-gyak: 1. Visnya Aladár: A számelmélet és kristallografia egy közös problémájáról. 2. Steiner Lajos: A területi sebesség elve a meteorológiában. Előadás után társasvacsera az Országos Kaszinó helyiségében.

(A Budapesti David Ferenc Egylet) tegnap tartotta meg a Koháry-utcai unitárius templomban 4-ik ülovolvasó ülést. A kis imaház erre az alkalomra intelligens közönséggel telt meg. Az ülést érdekes-sége dr. Hatalla Péter felolvasása volt, ki mély tudással fejtette a vallásos eszmék fejlődését. György Ilona művészeti hatással szavalt a Gyözelmes Isten című köteményét. A női énekesek közül Stark és Lukács kisasszonyok szöliöt költettek nagy hatást. Bellótvos, Meissner és Nadler művész ürgonajátéka és Battek Zoltán hegedüjátéka egészítette ki az érdekes műsort.

(A Magyar Aero-Klub) vasárnap délelöt tartotta alakuló közgyűlést az aerometeorológiai intézet dísztermében. Itj. Tolnay Lajosnak, az egylet agilis kapitányának sikerült gröl Széchenyi Béla koronáöt az elnöki méltóságra megnyerni. Alelnökök: Dr. Könyholy-Thege Miklós és Szinyei Demö Tithamér lettek. A kapitányi teendöket itj. Tolnay Lajosra és Král Sándor főhadnagyra ruházta a közgyűlés. Titkár: Szántó J. Béla, pénztáros: Szalay László, háznagy:

Karódy Zsigmond, ellenőr: dr. **Piwisch Oszkár**, jegyző: **Elscher Vilmos** lett.

(A Magyar Automobil Klub) igazgató választá-
mánya ma délelőtt 11 órakor ülést tartott gróf **Szapáry Pál** elnöke alatt. Gróf **Eszterházy Mihály** je-
lenté, hogy dr. **Pollák Gyulával** kijegyezték az ország-
ban felállítandó benzinnáljárásokat. Gróf **Eszterházy**
március második felében felolvasást tart az automo-
bilizmusról. Báró **Haupt Stummer** Lipót javaslatát, hogy
a klub az ügveti versenyek idején: május 25-ikén,
29-ikén és június 1-én, ugyanazon a pályán rendez-
zen automobil versenyt, eivben elfogadják és megbiz-
ták dr. **Molnár Akos** ügyvezető igazgatót, hogy erre
az összes budapesti automobil-tulajdonosokat hívja
meg. A legközelebbi választmányi ülés, új tagok fel-
vételére, 6-ikán délután 5 órakor lesz.

(A magyar országos pinceregylet) folyó hó
5-én délelőtt 9 és 10 órakor a **Budapesti pinceregylet**
sület helyiségében tisztújító közgyűlést tart.

(Az alkoholizmus ellen.) Az országos köz-
egészségi egyesület e hónap 5-ikén délután 6 órakor
főelőadásokat tart. Az ülésen **Stein Fülöp** az alko-
holizmus káros jelenségéről értekezik.

(Amerikai képek) Szilassy Aladár közgazdasági
bíró előadást tart amerikai utjáról, laterna-magikai
képek kíséretével, kedden este 7 órakor a hold-utcai
(17. sz. a.) iskolaház dísztermében.

SPORT.

Az első nevezés.

I.

Itt van. itt az első fecske,
Itt az első nevezés,
Minden sportsman bizva, várva
A távol jövőbe néz.

Rákosi-díj! Nagy alagi!
Hangzik itt, ott, szerteszét.
Minden sportsman bizva, várva
Összeszedi az esztét.

Tipelgetnek, jelölgetnek,
Kiki jelöltet keres.
Minden sportsman bizva, várva
Lőnévkerájába vesz.

Geranium, Cavalcanti.
Ex-lex, Maida, May be. Vész!...
Minden sportsman bizva, várva
Köszönt, első nevezés.

II.

Nemsokára Budapesten
Sok, sok csapás kis emberke,
Sipkáját szemébe húzva
Színes dresszben ül nyeregbe.

Nemsokára Budapesten
Minden színházat bezárnak
És gazdagok és szegények
Csak a lóversenyre járnak.

Nemsokára Budapesten
Hajh! Űres lesz minden tárcsa,
Elvesztjük a pénzünket,
Elvesztjük, szinte jászva.

Nemsokára Budapesten
Emberekről nem beszélnek.
Tíflek lesz a diosőség
Könnyű angol telivérek!

*. Szexon. Március elsejével nyilvánosságra ke-
rültek az 1902-iki versenyestendő nevezései. Megin-
dultak tehát a kombinációk és találgatások s nem egy
fogadást kötöttek már az eljövendő nagy küzdelmek
harcosaira. Az **Urlovasok** versenyei közül a **rákosi díj**
34, a **nagy alagi** 22, a **nagy posznyi** pedig 42 nevezést
kapott; a **rákosi-díjban** jó lovak közül ott találjuk
Fakirt, **Geraniumot**, **Da kommt Siet**, **San Jagot**, **Ca-
valcanit**, **Maidát**, **Schneefinket**, a nagy pályák jól
ismert burdlereit, de felvonnak itt teljes számban az
„alagi” istállók kitünőségei is: **May be**, **Igrisz**, **Mr. John**,
Ex lex, **J'insiste**, **Famulus** stb. A handicaper-igazságos
keze az év egyik legérdekesebb versenyévé avat-
hatja ezt. A két akadályverseny nevezései nem sok
lónagyság nevével mutathatják fel; mind a kettőben ott
találjuk **Aldomást** és **Canterburyt**, **St. Maurt**, **May bet**,
Garioát, a **Szent-László-díj** egykori győztesét: **Bar-
nato** II-t, **Peregrinust**, **Billát**, a nagy alagiban azon-
felül még **Bohémét** és **Flagenschiffet**, a nagy po-
zsonyiban **Ex lexet**, **Sociust**, **Famulust** stb.

A **Przedswit-handicap** 55 nevezetjé közt olyan
lovak is szerepelnek, mint **Capo Gallo**, **Per Butters**,
Nézz reám, **Perlasz**, **Haiderose**, **Carrasco**, **Ritka II**,
Davensberg és a **Festéich-istálló** triója: **Attila**, **Dur-
ban** és **Topaze**. A háromévesek handicapjában 69
nevet találunk, melyek a derby-évjárat legeslegkülön-

bőzöb rétegeiből adódnak össze; a terhek élén két-
ségkívül **Ladon**, **Vig** és **Kiss** me nevei tognak állani.

Valóságos szenzáció a bécsi jubileumi díj 73
nevezése. Végül még két kétéves verseny vonta ma-
gára március elsején az istállótulajdonosok figyelmét
a **Henckel-memorial**, melyre 7 német lóval együtt 116
nzyra tartott ongstert köteleztek és az egerlan-
dei díj, melyben az annak idején belévezett 77 ló
közül csak ötöt törölték. Mindakettő alkalmat adhat
lovainknak a német tenyésztés képviselőivel való
mértékezésre.

*. Jubileumi '11. Az új sportesztendő egyik
legérdekesebb versenye a Jubileumi-díj lesz. Neve-
zeitei közül a kiválóbbak: **Mindegy**, **Capo Gallo**,
Ritka II és **Pagon**, továbbá **Carrasco**, **Higu-Leices-
tershire** **Frangepán**, **Ignatieff**, **ágnes**, **Pompador**
és **Bruce Lowe**, valamint összes jó hároméveseink:
Liubar, **Gyalár**, **Kunibert Ladon**, **Ka Gall Belvedere**,
Haza! Neszle, **Kiss** me, **Javorina**, **Vig**, **Tubereuse**,
Labander stb. stb. Sőt **Németország** is olyan
lovakkal vonul fel, mint a tavalyi derby-nyerő, **Luki**,
Nicus, **Rachenputzer** és **Sirocco**.

TÖRVÉNYSZÉK.

Az asszony és kocsisa.

— A Budapesti Napló tudósítójától. —

Budapest, március 3.

A porázi parasztragédiának, melynek alakjai
ma vonultak a pestvidéki esküdték elé, nem az a leg-
borzalmasabb eleme, mely a büntetőjogi megtorlást
kivánta.

Schiessl Márton, a durvalekü sváb paraszt egy
hosszu emberöltőn át szótoltta maga ellen a véres
vezetést, mely élte alkonyán, tavaly július 22-én el-
érte. A volt kocsisa, **Engler Ignác** fojtotta meg a sa-
ját ágyában, abban a szobában, hol öt gyermeke
aludt. Az ölésben segítkezett **Schiessl Mártonné**, ki
bűnös viszonyt folytatott az elcsopott kocsissal. Ennek
a kocsisnak csinos fiatal felesége van, ő maga is ti-
zennegy évvel fiatalabb, mint **Schiesslné**, ki kileno
gyermeket szült. Hét gyermeke máig is él.

Kévés bűnpört ösmertünk, melynek oly mély
medre volna, mint ennek a **Schiessl-féle** bűnynek. A
lélektani szálak huszonhét évre nyulnak vissza. Akkor
halt meg **Schiessl Márton** első felesége. Méreggel ölte
meg magát, hogy a halálba meneküljön férje türehtel-
len brutalitása elől. Alig időlték el a régi asszonyt,
amikor **Schiessl Márton** csalódnak magához vette
Stamp Júlíát, az alig 15 éves leányt. Félév múlva
feleségül is vette. Hogy milyen volt ez a házasa-
ság, arról borzalmas dolgokat beszélt ma **Schiessl**
Mártonné. Ez a hisztériás, mosolygó ábrázata,
alaosony sváb asszony ömlő szózaparasszával festette
meg a falusi paraszt erkölcsök utálatos légkörét. A
magát is, a férjét is. Ocsmányabb perverzításokat
Krafft-Ebing nem sorol föl, mint a minőkül **Schiesslné**
ma beszámolt. Aztán szegény és tartózkodás nélkül
beszét a maga erotikus hajlamairól. Igenis, tarótt
szeretőt, a kocsist, a Nációt. Ugy tett, mint a városi
asszonyok, mikor a férje elkergette a kocsist, légyot-
tokat adott neki. Hónapos szobát bérelt a lóvárosban,
hogy háborítatlanul tölthesse vele a pásztorórákat.
Aztán megvallotta, hogy szutenálta a fiatal adólatort.
Fizette a „kötelesséit” és csináltatott neki ruhát.

De férje meggyilkolása nem e miatt történt. A
vagyonért, a pénzért, melyet férje az első házasa-
gából született gyermekei számára harcosolt el tőle.
Pedig neki ehhez a vagyonhoz joga volt, nemsok a
közös szerzemény jussán, hanem mert a vagyon alap-
ját az az örökség képezte, melyhez anyai, egy távoli
rokona után jutott. Nem tudtuk megérteni a bírósá-
got, hogy a vagyoni jogi viszonyokkal nem kívánt
foglalkozni s az asszony védőjének minden ilyen
irányban tett előterjesztését mereven visszautasította.
Altalában a szubjektív elem a perrendtartás rovására
nagyon domináns szerepet vitt a mai tárgyaláson.

Schiesslné úgy beszélt, mintha csak a szomszéd-
asszonyok panaszolná el súlyos helyzetét. Teljes
érzékletlenséget tanusított a vád súlyosságával szemben;
nevetett, mikor büntárs **Engler Ignác** a szembesítés-
nél őt nevezte meg elbujtónak.

— Nekem most nincs kedvem nevetni! ordította
a cinkos vad dühvel. Még az öklét is lölemelte.

Egyébként **Engler** a váddal szemben szánal-
masan védekezett. Zagyván, novellistikus kanyaru-
tokkal mondta el, hogy őt **Schiesslné** elcsábította. Kép-
zeljünk egy zömök, erős, katonaviselt embert, nagy
fekete bajusszal, ki hamis páthosszal siránkozik,
hogy őt elcsábították. Áldozatnak igyekezett magát
feltüntetni, kinek erényét orvul megettették. Nem
átalotta elmondani, hogy pirult, mikor **Schiesslné** elő-
szőr megcsókolta.

— Tudtam, hogy mit akar, mondotta olyan
hangon, mint aki nagy leleplezéseket csinál.

De azután egy füst alatt elősmerte, hogy elfo-
gatta az asszony kegyével együtt az apró ajándéko-
kat, hogy regulárisan szeretője lett **Schiessl**nének.
Ami a büntetést illeti, annak megmagyarázásá-
nál még érthetlenebb, még zagyvább lett. Itt is ál-
dozatnak akarta magát feltüntetni, mintha fizikai kény-
szer alatt cselekedett volna.

— Az asszony hozott, vonszolt, azért tettem.

A két büntárs vallomása nagy eltéréseket mutá-
tott. A vizsgálat során **Schiesslné** a felbujtást magára
vállalta. Ma ezt a legnagyobb határozottsággal taga-
dásba vette. Ezt azzal okolta meg, hogy eleintén segí-
teni akart kedvesén, de utóbb észbe tévottak gyer-
mekei, s ezért emond a nagylelkűségről. Erre **Engler**
nem volt elkészülve, s mikor hallotta, nagyon kiesett
a szerepéből. Olyan dühös és agresszív lett, hogy
senkikem nézhette áldozati báránynak.

A két vádlotton kívül még kihallgatták **Schiessl**
Márton első házasságából származott gyermekeit és
a meggyilkolt egyik öccsét. Ezek persze igen kevés
jót mondtak a vádlott asszonyról.

A tárgyaláson **Rónay Kamill** kir. táblai bíró el-
nökölt. Szavazóbirák **K. Nagy Sándor** és dr. **Gold-
stein Izidor**. A vádhatóságot dr. **Halász Lajos** kir.
ügyész képviseli, védők dr. **Lugmayer József** és dr.
Veisz Odón. A törvényszéki orvosok: dr. **Horváth** és
dr. **Andréaszky Jenő** szintén jelen vannak a tár-
gyaláson, melyre mint tanu a fél lahu hivatalos.

Az esküdttörtség tagjai: **Spdnyi Lajos**, **Gold-
mann Antal**, ifj. **Géczy Gyula**, **Hannover Gyula**, **Szabó**
Antal, **Buda Kálmán**, **Heindl Aladár**, **Frey Antal**,
Tauszki Felix, **Gróf Armin**, **Repászky Géza**, **Flesch**
Lajos rendes, **Tamásy Imre** és **Javorszky János** pótt-
tagok.

A vádlottakat egy-egy börtönőr kíséri az es-
küdtörtség elé. Az asszony száraztűi szoknyájával, s
menyecsokmódra bekötött fejével a sváb kolák ismert
típusát mutatja, vádlott-lársa egy széles vállu, fekete
bajuszu ember, durva arcvonásokkal.

(Schiesslné vallomása.)

A tárgyalás elején **Lugmayer dr.** semmisségi
panaszt jelentett be azért, mert a vizsgálóbíró egyútt-
tesen hallgatta ki a vádlottakat, **Pomázról Szent-End-
réről** s innen **Budapestre** egy kocsin vittek s mert a
vizsgálóbíró hites tolmács közvetítése nélkül hallgatta
ki **Schiessl Mártonné**t, a ki nem tud magyarul.

A bíróság a bejelentett semmisségi panaszokat
elutasította.

Ezután **Schiessl Mártonné**t kihallgatták ki német
tolmács közvetítésével.

Arra a kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát
abban, hogy **Engler** felbujtotta a gyilkosságra s hogy
ő maga is közreműködött a férje elemésztéséhez, a
vád ott azt teleti, hogy ő ártatlan.

Elmondja ezután, hogy a mikor ő 1879-ben
férjhez ment **Schiessl**hez, ennek első feleségétől há-
rom gyermeke volt, neki magának kileno gyermeke
született, de ezek közül csak hét él, A legidősebb
huszonégy esztendő. A fiatalabb hét esztendő.

Az enők: Volt **Schiessl**nek vagyona, mikor férj-
hez ment hozzá?

A vádlott: Volt.

Hát magának? Ugy tudom, maga örökölt

valamit?

Nem én örököltém, hanem az anyám. Én az
örökségből 2200 forintot kaptam.

Mért mondta a vizsgálóbírónak, hogy ön
28.000-forintot örökölt?

Örököltünk többet is, de az uram megcsalt
bennünket.

Volt önnek viszonya **Engler**rel?

Volt.

Tudott arról a férje?

Megtudta az **Engler** feleségétől s akkor föl-
mondott neki.

A vádlott azt mondja, hogy ezután is folytatta
Englerrel a viszonyt. Minden héten találkozott vele
Budan. ahol egy szobát béreltek. Az ura nagyon ros-
szul bánt vele. E miatt kétszer el is akarta magát
ömszteni.

Hallott-e valamit arról, hogy a **Schiessl** első
felesége hogyan halt meg?

Azt mondák, hogy megmérgezte magát, mert
nem tudta elviselni a **Schiessl** durvaságát.

Ha tudta, hogy ilyen durva ember, mért
ment hozzá?

Amikor én ezt megtudtam, már a felesége
voltam.

Hát maga hogy viselte magát a férjével
szemben?

Jól.

Ha olyan nagyon jó volt hozzá, mért pörölte
be magát egyszer az ura a járásbírósnágnál testi sér-
tés miatt?

En nem bántottam az uramat.

Az enők fölolvassa neki a visum repertumból,
hogy a férje össze-vissza volt karmóva s az oldalán
egy rugás nyoma látszott. A vádlott újra kijelenti,
hogy ő nem bántotta az urát.

Az enők: Ez a háborúság is abból keletkezett,
hogy az ura figyelmeztette, hogy szakítson **Engler**rel.

A vádlott: Nekem ezt sobásem mondta az uram.
A rossz viszony abból keletkezett közöttünk, hogy az
uram mindent a maga nevére íratott.

Mikor határozta ki **Engler**rel, hogy a férjét
megölik?

Egy ösmerősömtől hallottam, hogy az uram
nem akarja többé megengedni, hogy ezt tejet vigyek Bu-

dára. Ezt elmondta Englernek, aki kijelentette, hogy inkább megöli Schiesslét, hogyszem elszakadon tőlem, s kénytelen legyen visszaléni a feleségéhez. Azt kérdeztem tőle, hogy fogja ezt csinálni? Erre elmondta, hogy elrejtőzik a pincébe, s ott megöli az öreget, ha borért megy.

— Mit felelt maga neki erre?
— Azt mondtam, hogy ha akarod, tedd meg, de én nem segíthetek neked, mert gyáva vagyok hozzá. Vasárnap éjjel tizenkét órakor csakugyan eljött hozzáng Engler. Én leveztettem a pincébe. Ott rejtőzködött egész nap, s én tejet meg kenyéret adtam neki, hogy éhen ne veszszen.

— Járt a férje ez alatt az idő alatt a pincében?
— Többször volt lenni.
— Megkérdezte Englert, hogy hát mért nem végez az öreggel?

— Nem kérdeztem.
— S mi történt este?
— Este kibocsátottam a pincéből, s akkor elmondta Engler, hogy nem merne Schiesslét megátadni, mert félt, hogy megugrik, vagy segítségért kiált. Engler akkor hazament, de megígérte, hogy éjjel visszajár, s akkor végezni fog az öreggel. A férjem lelektűd, de mielőtt elaludt volna, összeveszett velem, s rám támadt egy beretvával, hogy megöljön. Én kitűztem az udvarra, majd ámentem Englerhez, s elbeszéltem neki, hogy mi történt velem. Engler azt mondta, hogy csak menjek haza, majd leszámol ő az öreggel. Mikor hazajöttem, a férjem már mélyen aludt. Nemsokára jött Engler. Engem beküldött a szobába, hogy nézzem meg, hogyan alszik a férjem. Én gyertyát gyújtottam s úgy néztem meg az urat, aki hanyatt fektűd az ágyban s úgy aludt. Ezt Engler a nyitott ajtón keresztül maga is látta. Nyomban ezután Engler bement s föjtogatni kezdte Schiesslét, aki e közben kétszer azt kiáltotta:

— Juli, segíts!
Ezt a fia is meghallotta, s később elmondta az anyámnak, hogy mit kiáltott az öreg.

Az *elnök*: Hát maga nem segített neki?
A *vádlott*: Engler kért, hogy segítsék neki, de én azt feleltem neki, hogy megmondtam előre, hogy én nem segítek.

— A vizsgálat során többször beismerte, hogy lefogta a férje lábát, miáltal Engler föjtogatta.

— Engler megkért, hogy vállaljam magamra, hogy segítsem neki, s én nem tagadhattam meg a kérését, mert nagyon szerettem.

— Meddig tartott a dolog?
— Talán negyedóraig.

— Hogyan győződtek meg, hogy Schiessl már meghalt?
— Engler kért, hogy gyujtsak gyertyát, szeretné látni, hogy néz ki egy ha ott ember.

— Maga nem tette a fülét a szívére, hogy meggyőződjék, vajjon éle-e még?
— Nem, én féltém tőle.

— Mi történt aztán?
— Engler kérdezte, nem akarom-e tudni, hogy mennyi pénze van az öregnek. Azt feleltem, hogy most nem vagyok arra kíváncsi.

— Nem ugy volt az! Maga és Engler fölültek ágyában a halottat, s levették a nyakáról a kasszukulcsot.

— Nem ültették föl, hanem csak kibomboltuk az ingét s úgy vettük el a kulcsot. Engler kinyitotta a kasszát, s egy csomó írást vet ki, közöttük két takarékpénztári könyvet. Ezek mindössze csak vagy 600 forintot szoltak. Az írományokat visszatették, de a kulcsot nem tudták kivenni a kasszából. Pedig az volt a tervük, hogy visszaakaszadják a halott nyakára, hogy a gyanút levezessék. Hogy ez nem sikerült, Engler fogta a holtestet, kivitte az udvarra s a kutba dobta.

— Hát maga mit csinált ez alatt az idő alatt?
— A szoba közepén álltam s azon gondolkodtam, hogy most már mi lesz velem.

— Hogy vitte ki Engler a halottat?
— A vállán.

— Mit csinált aztán Engler, hogy a holtestet a kutba dobta?
— Elment.

— Hát maga mit csinált?
— Lelekűdtem, de nem tudtam elaludni. Az járt a fejében, hogy mit fog mondani a fának, aki hallotta a férje segélykiáltását? Abban állapotodt meg, hogy azt fogja mondani, hogy a férje beretvával az életére tört, aztán magához vette a pénzét s világgá ment.

— Ezt mondta a csendőröknek is?
— Igen.

— Amit maga itt mondott, az mind valóban. Nem Engler volt az értelem szerző, hanem maga.

— Ugy igaz minden, ahogy elmondtam. Engler már áprilisban akarta megölni az urat, de én nem engedtem meg. Azt mondtam, hogy nem bántom addig az urat, amíg az életem ellen nem tör.

Az *elnök* konstátálja, hogy a vádlott mai vallomása ellenkezik a vizsgálóbíró előtt tett vallomásával. Ott ugyanis azt vallotta, hogy ő biztatta föl Englert a gyilkosságra.

A *vádlott* azt állítja, hogy ezt csak Engler kérésére vallotta, hogy őt kímélje. De valójában Engler tervezte már régen férje meggyilkolását.

Az *elnök* figyelmezteti a vádlottat, hogy már régebben is férje élete ellen tört, mert be van igazolva s tanuk fogják igazolni, hogy Kalvin Jánosnak, Medvegy Györgynek régebben száz forintot ígért, ha a férjét megölik, sőt Kalaburs Jánost is leakarta bérelni férje meggyilkolására.

A vád ott bőbeszédűen magyarázza, hogy ő neki eszégbán so volt azokat az ajánlatokat komolyan tenni, bár igaz, hogy elkeseredésében és bosszúságában mondott e félel.

— Csak hogy az ember haragjában sok olyant mond, amit nem lehet komolyan venni! — tette hozzá Schiesslné, aki egészen beleperült hosszas beszédébe.

Az *elnök* még azt kérdezi Schiesslnétől, hogy mit szolt a kislának, aki ballotta, hogy az apja segítségért kiáltott?

— Azt mondtam neki, hogy Engler megölte az apját.

— Nem mondta azt, hogy agyonüti, ha szólni mer?
— Nem mondtam. Én a gyerekeimet nagyon szeretem, ilyen lenyegetésre nem volnék képes.

— No tudja, ha valaki olyan nyugodtan intézi el a férjének a megölését, arról jól lehet tenni, hogy a gyereket, aki árulója vá lehet, ilyen lenyegetéssel halgatala akarja bírni.

— Gyerekeimet nagyon szeretem. Az ügyvédem a tanuja, hogy mikor engem a bíróságon meglátogatott, mindig a gyermekeim felől kérdezősködtem.

(Engler Ignác vallomása.)

Schiesslné vallomása az egész délelőtől igénybe vette. A bíróság sokkal rövidebben végzett Engler Ignáccal, kinek kihallgatása délután négykor kezdődött. Engler katonás magatartással, rabruhában jelent meg a bírósághoz. Magyarul beszélt, mert Pomázról, a sváb faluból már 13 éves korában elszármazott. Arra a kérdésre, hogy bűnösnek érzi-e magát, nagy oszontatással mondja:

— Igenis kérem, abban a tekintetben, hogy az az asszony...

Az *elnök* nem engedte a mondatot befejezni, hanem megsérte vele, hogy igennel vagy nemmel kell válaszolnia.

— Hát igen, mondja.
— Mikor lépett Schiessl Márton szolgálatába?

— 1898. október hó 1-én létem be, mint kocsis. — Mennyi ideig szolgált ott? — 8-9 hónapig. — Maga nős ember? — Igen. — Mikor kezdett viszonyt az asszonnyal? — Alig egy hónapig voltam a háznál, az asszony már felszólított. — Mit tapasztalt a házasság között az első hónapban? — Cívakodtak olykor, de nem sokszor. — Miért cívakodtak? — Az ugy volt, hogy az asszony hetenkint 4-szer járt be tejjel és turóval. Az öreg Schiessl szerette a halat s mindig az asszonnyal szokott hozatni. Egy este is hozott neki halat. Mikor ott a kocsinál leadta az öregnek a halat azt mondta neki: Most adj egy csókot mert ha te nem adsz, majd a Nációit kérek! Én erre elvettem magamat. Aznap este, mikor az istállóba mentem, Schiesslné utánam jött és azt mondta, hogy ő az előbb egy csókot ígért nekem, azt akarja most megadni. Ezzel elkapja a tejemet s megcsókol. Később mikor a jószágának, mint jól, gondos kocsis, takarmányt vettem fel a rászra, az asszony megint bejött és megölelt. Ezután nagy páthosszal szavaltam mondtam el a Schiessl családnál történt apróbb dolgokat, lelemlteté azt is, hogy a felesége egy ízben olyan pogácsával kínálta meg, melyet a kutya sem akart megenni. A szerelmi viszonyról megemlít, hogy az asszonyt előzőleg mindig a Mátyás nevű fia szokta bekisérni a kocsin. Most az asszony kivitte, hogy a fiu otthon maradt, s egyedül neki kellett őt bekisérnie. Mikor a fiu ezen mellőzetésért zúgolódni kezdett, az asszony megbízásából azt az ígéretet tette a fiúnak, hogy ha nem kívánkozik az anyját kisérni, kap minden egyes otthonmaradásáért egy koronát.

— Ki fizette ezt a koronát? — kérdezte az *elnök*. Schiesslné elmondta ezután, hogy a szolgálatból való kilépése után az asszony az Iskola-utca 8. sz. a. lebernémet-tisztelő intézet mellett lakást vett fel s itt ő ujból ugy adta ki magát mint Schiesslné özvegye.

A gyilkosság eszméjét az asszony itt pendítette meg. — Jó volna eltenni láb alól az öreget! Micsoda beszéd az, láb alól eltenni? kérdeztem tőle. — Hát megölni, megfojtani s beledobni a kutba, mintha öngyilkosság esete torogna fenn. Erre én azt mondtam: Ezt én nem tettem mert a faluban mindenki tudja, hogy milyen viszonyban vagyunk egymással s a gyanu mindjárt rám hárulna. De az asszony egyre nögetta s lelemltette előtte, hogy Kalas János nevű ember már vállalkozott arra, hogy elteszi láb alól az öreg Schiessl. Nekünk csak arra kell igyekeznünk, hogy alibit igazoljunk. Vallomása további során egyre hangzaltta, hogy az asszony mennyire rá akarta venni a gyilkosságra.

— Hát a pincébe is az asszony rábeszélésére ment éjjel?

— Nagyon kért rá.

— Volt lenn a pincében az alatt az idő alatt az öreg Schiessl?

— Volt vagy 10-12-szer borért és szódavizért.

— Hol volt ön elrejtőzve?

— Hátul a hordók mögött. Lett volna alkalmam itt is eikövetni azt a cselekedetet. — Mikor a pincéből kijött, hazament? — Nem, a mosókonyhában rejtőztem el, mert még nagyon korainak találtam az időt.

— Hogy érti ezt? — Még nagyon világos volt. — Hát este is az asszony rábeszélésére ment oda s kopogott be az ablakon? — Kért, hogy nézzek el feleje. Mikor a kapuban találkoztunk, az asszony átölelt s azt mondta, hogy most volna az ideje, hogy végre végezzünk az öreggel. Én ellenkeztem, de az asszony behozott magával. A konyhában az asszony gyertyát gyújtott s bement abba a szobába, ahol az öreg aludt. Kevés vártatva kijött. — Most a legjobb alkalom, ragyon jól lekszik! Aiólt s kért. Én e perben elvesztettem a józan eszemet s bementem s torokn ragadtam. Az öreg rugdalózott, de az asszony lefogta a lábait s addig tartotta, amíg csak meg nem halt. Akkor aztán bekövetkezett a halál, most már nem tudom melyiküknek lekasztottuk a halott nyakából a Wertheim-szekrény kulcsát s felnyitottuk a szekrényt.

— Mi volt a szekrényben?

— Egy bádagskatulyában volt 25-30 drb ezüst forint, továbbá 2 takarékkönyv, egyik 400 frtól. A szekrényt azonban nem tudtuk becsukni, mert nekem sem azelőtt, sem azóta nem volt ilyen kulcs a kezemben.

— Mit csináltak a holtesttel?

— Az asszony felszólította a vállamra, én aztán az asszonytól kisérvé, a kuthoz vittem lit az asszony tartotta a kalapot, hogy bele ne essék a kutba, mikor én a holtestet belelektém. — A gyilkosság után hazament? — Igen, lelekűdtem s aludtam reggeli 7 óráig. Aztán pedig virágtrákát íragasztam, mikor Horváth Károly községi írnok a csendőrőrmesterrel értem jött. — Mikor Szentendrére bevitték magukat, érintkezett maga Schiesslnével. — Nem. O a 3. sz. cellában volt, én az 1. számúban, így nem is érintkezhetünk. Csak egyszer ballottam Szentendrán a fogházban jagnai, akkor is rászóltam: Hadd el, már késő! — Hát itt a fogházban sem beszéltek össze? — Integelt nekem többször a séta közben s az ujjával 15-öt mutatott, aztán pedig a homlokára tette az ujját. En ugy magyaráztam ezt hogy ad majd 1500 forintot, ha okos leszek a végtárgyaláson s nem vallok rá.

Következett a szemesítés az asszony és szeretője között.

Elnök Schiesslnéhez: Lássa Schiesslné, azt mondja Engler, hogy joriditva áll a dolog, nem ő beszélte, bujtotta rá önt a gyilkosságra, hanem maga volt az, aki a gyilkosságra mindenáron rábita Englert.

Schiesslné: Ó volt az, aki engem még arra is felszólított, hogy segédkezsem neki, mikor ő majd végez.

Engler: Ez nem igaz!

Az *elnök* erre felszólítja Englert, hogy mondja szemébe Schiesslnének, hogy ő volt az, aki a gyilkosságra őt le bujtotta. Ez megtörténvén, Schiesslné mosolygva halgatta volt szeretőjének súlyos vallomását. Englert ez a mosoly kihozta a sodrából, mert rászólt az asszonnyra: Híába nevelsz! Nekem most nincs kedvem nevelni.

Az *elnök* Englerhez: Miféle ember volt a meghalt Schiessl?

— A faluban csak ugy hívták „a 18-ik zsidó”. (Schiesslné nevet.)

Következett a tanuk kihallgatása.

Schiessl Antal máv. tisztviselő, a megölt Schiessl Márton fia előadta, hogy atya nagyon sokat panaszkodott mostohaanyjára, a vádlottnőre, ledér életmódja miatt. Sőt azt is emlegette atya előtte, hogy tudja, hogy rossz vége lesz. Ugyanis terhelőleg valott a második mostoha fia, Schiessl György is. — Ott percszűnet után a 9 éves Mátyás és a 18 éves Márton fiuk kihallgatása következett volna. — Dr. Weisz Ödön etikai s perjogi szempontból elenezte a vádlottnő természetes gyermekeinek tanukénti kihallgatását. A törvényszék csak a 18 éves Mártont szólította elő, de ez kifejtette, hogy nem akar édesanyja ellen vallani. Dr. Halász Lajos kir. ügyész kérelmére elrendelte a törvényszék az elhunyt két ítésvérének, Schiessl Györgynek és Schiessl Jánosnak kihallgatását. Schiessl György jelentéktelen vallomással után a tárgyalás folytatását holnap kilenc órára tűzik ki.

MULATSÁGOK.

(A pénzügyminiszteri tanácselőlének küldöttségét ma délelőtől fogadták a képviselőházban Széll Kálmán miniszterelnök és Lukács László pénzügyminiszter. Dr. Beck Gyula igazgató, a küldöttség vezetőjének szavaira ugy a miniszterelnök, mint a pénzügyminiszter készséggel ígérték meg, hogy a csülörtörökön tartandó tanácselőlének meg fognak jelenni. A miniszterelnök azt is hozzátette, hogy szivesen fogja az alkalmat felhasználni, hogy ez alkalommal is tanujelet adja a pénzügyminiszteri tanácselőlének iránti rokonszenvének és örvend, hogy alkama nyílik néhány óráat együtt tölteni a tisztviselők ifjabb gárdájával, amelyet még nem ismer.

(Héai est. Az 6-budai protestáns Ének-egyesület március 9-én, vasárnap este 7 órakor házi hangversenyt rendez az 6-budai Kórház-utcai elemi iskola tornatermében. Az estélyen közreműködnek: Écsy Emilia, Janysek Olga, Csűrös István, Laud István és Tarsonyi József.

(Csallád-est. A jótékonyaságáról ismert Paulheim Ferenon védnöksége alatt rendkívüli sikerült családi-estélyt rendezett a VII. Ker. Polgári Jótékony Asztaltársaság. Ott volt a kerület országgyűlési képviselője, dr. Morzsányi Károly is. A hangversenyben a társaság élnöke, Zimmermann Bernát és útkára, Lövinger Vilmos egy-egy felolvasással, Vasváry László, Resiczek Oszkár és Erdélyi Emil működtek közre. Azután táncmulatság volt, amelyen a következő hölgyek vettek részt. Asszonyok: Paulheim Ferenoné, Zimmermann Bernáté, Steinbeck Samuné, Lövinger Vilmosné, Klein Benóné, Lauterné, dr. Humlerné, Rónané, Gutwilligné, dr. Oslag Zsindoné, Szakidné, Lövényé, Lechnerné, Oberländerné, Rennerné, Székné, Weiszné, Weberné, Kurländerné stb. Leányok: Steinbeck Margit, Sübermann növérke, Lechner Irma, Humler növérke, Klein növérke, Lauffer Mari, Szél növérke, Renner Adél stb. A mulatság körülbelül 500 koronát jövedelmezett a szegény gyermekek felruházására.

(Az Országos Közepiskolai Egyesület budapesti köre 4-ikén este 9 órakor a Magyar Tisztviselők Országos Egyesületének disztermében hangversenyyel egybekötött zárkőri tárcsést rendez. A hangversenyen Juhász Ika Szalay Irén, Tarnay Alajos, Gobbi Károly, Clauser Mihály, Szabó Péter, Hoilós Zoltán, Lutter Károly, Szantner Ottó és Szantner Zsigmond működnek közre.

(A X. kerületi Általános Közjótékonyági Egyesület saját alapja javára a kőbányai kaszinóban e hónap 8-ikán sétatangversenyt is teastest rendez. A hangversenyen az első honvédzenekar működik közre. Kezdeté 8 órákor.

VIDÉK.

— (Pozsonyváros) mai közgyűlése elhatározta, hogy Molec Dani orsz. képviselőnek február 18-án tartott budgetbeszédében figyelt elzméket magáévá teszi és a képviselőhához feliratot intéz, amelyben a városi ügyeknek törvényhozási rendezését sürgeti és körlevél útján felszólítja az ország valamennyi város törvényhatóságát, hogy a pozsonyiak ebbeli akciójához csatlakozzék. A közgyűlés továbbá felhatalmazta a pénzügyi bizottságot, hogy 6, esetleg 10 millió koronás kölcsön felvételére bel- és külföldi pénzintézetekkel tárgyalásokat indítson meg. A kölcsön nagyobb beruházásokra és adósságok konverziójára szükséges. A közgyűlés végül az új vámvihatali palota építésére a Dunaparton ingyenteleket szavazott meg.

TÁVIRATOK.

A német vámtarifa.

Bécs, március 3. A N. W. T.-nak táviratozzák Berlinből, hogy a kormány tekintettel azokra a nehézségekre, amelyek az új vámtarifa keresztülvitele elébe gördültek, vissza akarja vonni a javaslatot és egy röviddel tervezetét kíván benyújtani, amely azonban változtatlanul fenntartja a legfontosabb vámtételeket. A kereskedelmi szerződésiek felmondásáról nincs szó.

Henrik herceg Amerikában.

New-York, március 3. Henrik herceget Columbian Ohio állam kormányzója üdvözölte. A herceg rövid tartózkodás után folytatta útját Cincinnatiába, ahol negyvenéves ember várta s üdvözölte nagy lelkesedéssel. A polgármester beszédet mondott s föliratot adott át, amelynek művészi kötését aranyból való és gyémánttal kirakott csat ékesítette. A herceg melegen megköszönte az üdvözlést s azután folytatta utazását.

St.-Louis, március 3. Henrik herceg ma reggel ideérkezett.

St.-Louis, március 3. A vonat megérkezésekor a pályaudvaron Henrik porosz herceg tiszteletére nagy fogadás volt, amelyen Wells órnagy hosszabb üdvözlőbeszédet tartott és a német katonai egyetek a hercegnek feliratot nyújtottak át.

Az amerikai árvizek.

New-York, március 3. Az elöntött vidékekről érkezett jelentések szerint az utolsó 24 órában 23 ember vesztette életét és milliókra menő vagyon pusztult el. Wilkesbarreben (Pennsylvania), ahol 100 család hajléktalan, hat ember lelte halálát. A New-Yorkba vivő vonalakon szünetel a vasúti forgalom. Albany városa el van öntve.

A lengyelek mozgalma.

Posen, március 3. A Posner Tagblatt jelenti Gnesenből tegnapi kelettel: A házmotázások kiderítették, hogy a lengyel gimnázistáknak titkos szövetségük van. Az érettségi vizsgálatot e miatt más városban fogják megtartani. Négy felsőbb osztályú tanulót nem bocsátottak vizsgálatra. Sok folyóiratot és más nyomtatványt elkoboztak.

Közigazgatási táviratok.

Bécs, március 3. A mező- és erdőgazdasági érdekeket védő osztrák központi testület legutóbbi ülésén a következő határozati javaslatot fogadta el: A szerb és olasz kereskedelmi szerződésnek határait 1904. december 31-éig tervezett meghosszabbítása ellen határozottan tiltakozni kell, és pedig az elsőnél a határkedvezmények és a Szerbiából való szarvasmarha- és sertésbehozatal miatt, a másikkal a belvidéki bortermelés nagyon károsító borvármzáradék miatt. Az elnökséget megbízzák, hogy ilyen értelmű felterjesztést intézzen az illetékes miniszterekhez és ugyanilyen tartalmú kérvényt a Reichsrath mindkét házához. A cukorkérdésben gróf Kolowrat indítványára albizottságot küldtek ki a cukortermelés esetleges kontingentálásának tanulmányozására.

Bécs, március 3. A rostítzi bányá részvénytársaság osztaléka az idén 16 korona lesz. Tavaly 10 korona volt az osztalék.

Berlin, március 3. A Sörgel Parisius és társa német szövetkezeti bank felügyelőbizottsága a közgyűlésnek 3%-os osztalék kifizetését ídgya javasolni. Tavaly 5%-ot fizettek. A mérleg 1,132,056 márka fölöliséggel zárul. Tavaly 2,022,276 márka volt a fölöliség.

New-York, március 3. (Terménylistája.) (Zárlat.) Gyapot: New Yorkban helyben 9 — (8 1/2), márciusra 8.86. (8.77). Juniusra 8.89 (8.60). New-Orleansban helyben 8 1/2 (8 1/4). — Petroleum: Stand white New Yorkban 7.20 (7.20). Stand white Philadelphában 7.15 (7.15). Refined in Cases 8.80 (8.30). Credit Balances at Oil City 1.15 (1.15). — Zsír: Western

steam 9.67 (9.70). Robe és Brothers 9.80 (9.85). — Tengeri irányzata tartott. — Májusra 66 1/4 (67 1/4), Juliusra 65 1/4 (66 1/4). — Szept.-re 64 1/4 (65 1/4). — Baza irányzata gyenge. — Piros ószi helyben 86 1/2 (87.—). Márciusra 81 1/4 (82 1/4). Májusra 81 1/4 (82 1/4), Juliusra: 81 1/4 (82 1/4), Szept.-re 80 1/4 (81 1/4). Gabona szállítási díja Liverpoolba 1 1/2 (1 1/2). — Kévé: fair No 7. sz. 5 1/2 (5 1/4), Márciusra 5.40 (5.35). Juniusra 5.70 (5.60). — Liszt: Spring Wheat clear 2.85 (2.85). — Kukor: 3 1/2 (3 1/4). — On: 25.25 (25.12). — Réz: 12.—12 1/2 (12 1/4—12 1/2). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

Chicago, márc. 3. (Terménylistája.) (Zárlat.) Baza irányzata gyenge. — Májusra 76.— (76 1/2). Juniusra 76 1/2 (76 1/2). — Tengeri irányzata tartott. — Máj.-ra 61 1/4 (61 1/4). — Zsír: Márciusra 9.20 (9.17). — Májusra 9.25 (9.27). — Szalonna short clear 8.65 (8.70). — Sertészsír: Májusra 15.10 (15.25). — (A zárójelben lévő számok a tegnapi árakat jelzik.)

A BUDAPESTI NAPLO telefonja.

Szerkesztőség 56—12
Kiadóhivatal 54—39

Szerkesztői üzenetek.

— Kéziratokat nem adunk vissza. —

H. Gy. Ön a következő kérést intézi hozzánk: Én mint színházi kritikus szeretnék működni valamely lapnál, és ezen törekvésemet támogatja az is, hogy már régóta figyelem az es ismerem az egész színházi világot, a zenéhez is értek, maturát most teszek, tehát műveltségem is van hozzá. De nem tudom, hogy kezdem el. Tehát erre kérem a t. szerkesztőseget, hogy ezen kérdésemre legyen szives válaszolni.

A kezdet nehézségeim szivesen segítjük keresztül a következők kitünő tanácsokkal:

1. tegye le jól az érettségi vizsgát;
2. ne járjon színházba;
3. ijyezkezzék mielőbb elérni 24-ik életévét;
4. ne lép előbb nősüljön meg;
5. És ha kritikus lesz önből, bánjon enyhén a szöke primadonákkal.
6. Ha egyebet nem szídhát, rójja meg a szuffitát.
7. Ha a szuffitá provokálja, jelentse ki, hogy nem akarta egyéni becsületében sérteni.
8. Viccetkese sose nevesen a színházban.
9. A primadonna éneke alatt bölöngasson taktust a fejével, mintha ösmerne a meloditát.
10. Ha rosszul bölöngat, írja meg másnap, hogy a primadonának nincsen taktusérzéke.
11. Ismeretlen szomszédjai felüle indulatosan sugogjon ilyeneket: Hallatlan! Hihetetlen! Késébejött! Ez a nő süket! Micsoda tánc!
12. Ha férfi van a színpadon, akkor emlegesse Serköt és vidékét.
13. Az utolsó felvonás vége előtt távozzék, mert — mint azt a jó öreg Sarcey a negyvenes évek közepe táján megjegyezte —:

Ki korán kel,
Kabátot lel,
S ép fölöltövel,
Mehet majd el!

És hogy kezdje el működését, kérdezi ön. Hosszu hajjal, mindenesetre.

L. V. 1. Nem indítanak ellene fegyelmi vizsgálatot, hanem egyszerűen lemondatták és ídmentik az állásától. 2. Csak kivételek esetekben, amelveket a minisztertanács ilyenek minősít. 3. Igen, köztéve áll valamennyinek. 4. Onálló hatáskörrel bír és csak a miniszternek felelős. Ha fegyelmire alapos okok vannak, ő maga rendel el ezt.

F. H. Lugos. Kérdéseire már a napokban válaszoltunk. Méltóztassék az üzenetek közt urána nézni.

Sz. A. Tiszaföldvár. Budapesien annyi a pénzintézet, mely pénzügyesökönk leszámitolásával foglalkozik, hogy itt ezen a helyen valamennyit föl nem sorolhatjuk. Magyarország tisztá Cim- és Névtárában az egész jegyzéket megolvashatja.

Kutató. Méltóztassék Baróth La'oshoz a Petöfi Társaság alelnökéhez (VIII. Szentkirályi-utca 22/24.) vagy pedig egyenesen a felolvasóhoz, dr. Koroda Pál postai- és távirati titkárhoz (Budapest főposta, vagy Pál-utca 3.) fordulni.

Zaklató. 1. A kérdezett lap meg-elel igényeinek. Cimeze levelét az Othton-körbe, (VII. Dohány-utca 76.) ott legbiztosabban megkapja. 2. Deutsche Literatur Zeitung, Berlin. Abban beszámolást talál a megjelent német színművekről. 3. A kiadóhoz kell fordulni ajánlatával. 4. Együtt a többivel kell vizsgáztatni. 5. A vizsgálat engedélyezéséért a vallás- és közoktatásügyi miniszterhez kell folyamodni. 6. Egy ídlev múltán újra jelentkeznie kell vizsgára, ha csak több tárgy ből meg nem bukott.

Fogadós. 1. A néppárt igen részt vesz a delegációban. 2. Kérdezett képviselő zsidó vallású.

Mező-Telegdi előfizető. Szerezze meg magának Füredi J. Közhasznú idegen szótárát. Két koronáért bármely könyvkereskedésben megkaphatja.

G. I. Kötetek Igen, van joga iskolai adót kivetni.

S. S. Mező-Telegdi. Igaza van, csak hogy nem mi vagyunk ám a ludasok a bajban, hanem valamelyik estilap. Abból veltük át a szomorú történetet s abban úgy volt elmondva. Ha másképpen történt meg, arról mi itt hárszáz kitomertnyire, igazán nem tehetünk. Ezer és ezer között minden értesülések az alaposágáért jófátást vállalni nem lehet. A legnagyobb vigyázat dacára is besurran néha az újságba a téves információ.

Galenus. Ungvár. A miniszterium igenis foglalkozik a reformmal, de hogy az még ebben az évben törvénynyé is legyen abban kékedünk. Olyan fontos kérdést nem lehet amugy sebtiben megoldani.

Kiváncsi. 1. Még nincs megállapítva. 2. Van a városligeti nagy Iparcsarnokban. 3. Legelőszérűb, ha az Iparcsarnok vezetőiséghez küldi. 4. Illek, viselik is. 5. Csak esztergályozás után távolítható el.

F. K. Kolozsvár. Lenetséges, de az állásért folyamodnia kell. A kérvényhez a születési és tanulmányi bizonyítványok, vagy azoknak közjegyzőiege hitelesített másolatai csatolandók.

Régi előfizető. Hat gimnáziumi osztályú bizonyítványtval gyakorlatnokodni kell három éven, akkor gyakorlatnok-vizsgát tenni, az egyetem gyógyszerész tanulmányát végezni két éven át s azután gyógyszerész-mesteri vizsgát tenni.

Csuzi előfizető. Nem köteles, de illek visszaküldeni. A kiadóhivatalnak van joga postai megbízást küldeni, de a címzett nem tartozik azt elogadni.

H. H. Zagon. Szerezze meg az Ahn-Nagy gyakorlati német nyelvét, 3 korona 20 filléért megkaphatja bármely könyvkereskedésben.

Övönő. 1. A vallás- és közoktatásügyi miniszter engedélyével átléphet az V. gimnáziumba, de csak felvételi vizsga alapján. 2. Végezheti a gimnáziumot, mint magántanuló is. 3. A latinnyelv tananyagá mind a nyolc osztálynál szükséges. 4. Rövidebb idő alatt nem tehet érettség t. 5. Igen, lehet ott is magántanuló.

P. I. Méltóztassék az osztrák és magyar főkonzulátusnak irni Calcüttába. A főkonzul: sarnieidi Maurig Ernő lovag. O majd tudatni fogja a fölteleket.

S. A. Budapest. A legközelebbi alkalommal úgy fog történni.

G. L. Pozsony. Válaszoltunk a kérdésére. Egyébként ha megismélt, újbóli váiaszolunk.

M. A. Budapest. Hasonló tervről volt már szó, annak idején bőven foglalkoztunk is vele.

Z. I. Tona-Tamási. 1. Gondunk lesz rá hogy ne maradjon ki. 2. Az új rend a szerzett jogokat nem érinti. Nem kell tehát az új rendszer vizsgálatennők.

102-es előfizető. Az a budapesti németek mulató társasága. Hogy hol tartja irodát és he helyiségeit, nem tuduk, az alapszabályait sem ismerjük. Csak annyit tudunk az egyesülről, hogy ott egy hangot sem beszélnek magyarul, néméitü megy minden, akárocsk Bécsben vagy Bernben. Jóravató magyar ember nem kívánkozik ilyen társaságba.

Budapesti jogász. Méltóztassék beíradni kiadóhivatalunkba, ott azt a számat, mely a miniszter tervéről reerált rendelkezésekre bocsátják. Az életbeléptetés ideje még nincs meghatározva. A szabályzat mindenkit egyformán fog kötelezni.

K. S. N.-Kanisza. Mind a két nyelv egyformán nehéz, de nagy szorgalommal egy-egy évt alatt megtanulhatja, ha folytonos alkalm van a gyakorlati beszélgetésre. Legajánlatosabb szakkönyvek: a Glöck-Somogyi-féle francia és angol nyelvtanok.

Földi. 1. Nem e ég. A vallás- és közoktatásügyi miniszter föl engedélyt kell kérni s annak alapján először osztályvizsgát kell tenni a gimnázium VIII. osztálya összes tárgyaiból s azután érettségi vizsgát. 2. Igen. 3. Azt csak az illető városok katonai hivatalában lehet megtudni. 4. Méltóztassék az egyházközségi kérdésekben az Izraelita Országos Irodához (V. Földö-utca) fordulni.

Kochav. 1. A latin és görög nyelvekből, esetleg a görögpróba tárgyakból. 2. 60 korona.

K. I. Gyimes. 1. Följelenteni van joga, sürgős tárgyalást is kérhet. 2. Azt nevezik annak, akinek büntetelt előleget van.

G. I. Uglya. 1. Majdnem minden nagyobb papirkereskedés foglalkozik vele. Legnagyobb Magyarországon a Rigier József Ede papirnemű gyára, VI. Rózsaváza 55. sz. 2. Olyan lap a magyarországi újságiradalomban nem jelenik meg. 2. Bun Samu: Egyszerű és kétfős könyvtel c. könyve, ára 4 korona.

R. J. Bécs. A kérdezett válalkozás ösmeretlen előttünk.

Eliza. 1. Nemsokára befejeződik. 2. Bátran megszólíthatja. 3. Ha megvárja a színház előtt, elmehet. 4. O-francia eredeti.

Kazár Ellenfelének van igaza.

Nagy-Kanisza. A festményt először langyos mosósappanos vízzel jól le kell mosni és száradás után tiszta damar-lakkal finoman bekenni.

P. S. Levélét nem kaptuk meg. Sziveskedjék kérdését megisméltetni.

K. B. Az egy megszűnt zuglappnak a címe. Nincs most már kiadóhivatala.

Há-né. Forduljon a Népszínház titkárságához, mellékeljen válaszra bélyeget s megkapja a kívánt fölvilágosítást.

Normann. Gróf Normann-Ehrenfels Rudolfinak: Petrijevici, Bizovac, Vaipovo trg és Vaipovo vaskó verőzemeyei községekben vannak birtokai.

Lippal előfizető. 1. Maga a gyámhatóság. 2. Igen, joga van akár erőszakkal is visszahozatni.

K. G. Abony. Méltóztassék a Glöck-Somogyi gyakorlati francia nyelvtan beszerezni. Ára 160 korona. Minden könyvkereskedésben megkaphatja.

KÜLÖNFÉLÉK.

Az idegen leánya.

— Dóczy Lajos fordítása. —

Egy pásztorfalvi szűk völgyében,
Ha szólt a pacsirta fent,
Minden tavaszszal csudaképpen
Egy szép leányzó megjelent.

Bölcsője nem e völgyben állott,
Nem tudták, honnan jött s eredt,
S mihelyt a lányka tovaszállott,
Azonnal nyoma is veszett.

A hol járt, boldogságot hintett,
Nem állta szív a szép varázs,
De egy fenséges, szent tekintet
Tiltá a bizalmaskodást.

Hozott virágot, szép gyümölcsöt,
Milyen e földön nem terem,
Mit létre más nap tűze költött
Magasztosabb vidékeken.

És hulla bőven adományra,
Virága itt, gyümölcse ott,
A nép öregje, ifja, lánya
Nyert egyaránt ajándokot.

De hogyha két szerelmet látott,
Aldással ennek adta át
Csokrából a legszebb virágot,
Édes gyümölcse legjavát.

Schiller.

— A modern Kína. Még nagyon messze van ugyan attól, hogy hasonlítson valami modern államhoz, de már készülődik az átalakulásra — szép eszemen. Nem sietnek ráérnek a civilizációval, ha már eddig megvoltak a nagy csereszécsésben. Pekingből írják, hogy az udvar továbbra is nagy előzékenységet mutat a külföldiek és a külföldiek vállalatjai iránt. Ha a pekingi viszonyokat a régi állapotokkal összehasonlítjuk, akkor valóban forradalmi átváltozásról beszélhetünk. A Tiencinből Paoingtuig szolgáló vasut egy kórházra a város kapujától állomást kap. Minden órában lokomotivok jönnek dűbörögve és az udvar nyugodtan megtűri olyan dolgokat, amiket azelőtt szentségtörésnek tartott. A nagy falakon külföldi katonaság gyakorlatot tart, holott e helyre azeiótt idegennek nem volt szabad lépnie. De bár mindez az újítás megtörténik, a kínai reformerek többsége aggodalommal tekint a jövőbe. A reformereknek az a véleménye, hogy a Mandzsú-dinasztia, bármilyen jó szándék vezet, szellemileg és erkölcsileg képtelen igazi reformra. A reformnak azzal kellene megkezdődnie, hogy kiirtsák a pénzügyi korrupciót, amely a mostani rendszert teljesen áthatja. Azt is állítják továbbá, hogy a főnöknek csak úgy mint azelőtt, a legelőnyösebb tanácsadója az övezgy császárnának. Az ediktum, amely Tungfusiang lelevezését elrendelte, csak az idegen követek megtévesztésére szolgált. Sok alsóbbrendű hivatalnok, akik-

nek megbüntetését követelték a követek, távolabbi provinciában sokkal jobb állást kapott, holott az udvar azt jelentette, hogy a büntetés megtörtént. A jelenlegi átmeneti állapotnak tagadhatatlan eredménye az, hogy az övezgy császárnának megővekedett a tekintélye. A követek most már meg vannak győződve arról, hogy csakis az övezgy császárnát lehet uralkodónak elismerni.

— Idegen álmatlanság. A Medical Newsban most arról vitáznak az orvosok, hogy az idegességből származó álmatlanság gyógyítása alkalmával előírnyos-e a gyógyszernek használata s nem volna-e kívánatosabb, természetesebb eszközökhöz folyamodni. A patikaszerek ellen az a panasz, hogy nem annyira pihentető álmot idéznek elő, mint inkább bénító hatást gyakorolnak a szervezetre és ez a bénultság tulajdonképpen csakis szurrogátuma az egészséges alvásnak. Minden patikaszernél üdvösebbnek bizonyult eddig a viz-gyógymód, mely edzés által szünteti meg az ideggyöngeséget és az ideggyöngeség eltávolítása számúzi az álmatlanságot. Sok védője akad az orvosok közt a levegőnek is, mely szintén visszaserzi az elcsigázott emberi szervezet számára az egészséges fáradságnak azt a stádiumát, mely egészséges alvárra képesít. Vannak persze olyan speciálisták is a doktorok között, akik hipnotizmussal vélik leginkább gyógyíthatónak az álmatlanságot. Böles elővigyázatból azt is megemlíti a hipnotikus gyógyítási mód barátai, hogy nem minden beteg alkalmas arra, hogy hipnotizmus által gyógykezeltetvén korábbi egészségi állapotát visszanyerje. Erre — amint ezt a sorok között ki lehet olvasni — leginkább olyan betegek alkalmasak, akiknek — semmi bajuk sincs.

— Versengés a gorombáskodásban. A dél-afrikai angol katonák közt divatozó versengést a gorombáskodásban egy londoni újság levelezője így írja le: T. tábornok arról volt ismeretes, hogy kielejzései — enyhén szólva — erőteljesek, modora pedig — gyöngéden karakterizálva — erélyes. Miután T. nagyon sokat tart a katonai fegyelemre, elrendelte, hogy minden tiszt, aki abba a városba megy, vagy nála vagy táboriari főnökénél vagy hadsegédénél jelentkezze. Táboriari főnöke rut ember volt, a mellett halgatag, mint egy hal. A hadsegéd kikentent iju volt, de buta. Nemrég az ausztráiai csapatok egy tiszte ment abba a városba, aki meg arról volt nevezetes, hogy nem imponált neki senki. Mikor ez a tiszt egy reggel a klubban a likörjét szuresölte, belép a tábornok s megpillantván az előtte ismeretlen arcot, ráordított:

- Teremtette! Kicsoda ön?
- A tiszt föláll s kijelentkez:
- J. kapitány a 2-ik viktoriái ezredből.
- Mikor érkezett?
- Tegnap.
- Miért nem jelentkezett nálam?
- Voltam az ön irodájában, ön nem volt ott, de láttam ott két tiszte.

- Kik voltak?
- Nem tudom, hogy hívják őket.
- Irja le, hogy néztek ki?
- Az egyik kellemetlen, ellenszenves, rut majom volt.
- Helyes. Az a táboriari főnököm volt.
- A másikat pedig egy monokis iajankó volt.
- Helyes. Ez a fiatal volt; ez a hülye az én hadsegédem... Bocsanat, hogy zavartam.

— Lombroso bünprognózisa. Igaz ugyan, hogy Lombroso teóriája mindeközéig nem jutott a tudomány cébrendszereinek a föltétlen elismerés stádiumába, másrészt azonban az is kétségtelen, hogy Lombroso elmélete áll minden valószínűség szerint legközelebb a diadalhoz. Kétségtelen, hogy a pszichológia és pszikiátria összes művelői közt a turini egyetem tanára a legjelentékenyebb alak. Valóságos individualitás ő e komor tudományág skatúdásai között, aki nem csupán szellemének eredetiségével, hanem ismereteinek és tapasztalatainak sokaságával is imponál.

Lombroso legutóbb egy cikksorozatban a jövő bünének képét rajzolja meg. A tanulmány természetesen a művelődésben előrehaladott államokról szól s a statisztikai kimutatásokat használja föl alapul. A hivatalos statisztikák szerint — amint ezt Lombroso állítja — gyérülnek, apadnak a gyilkosságok, ellenben az öngyilkosságok rohamosan szaporodnak. Az érthetetlen és természetellenesnek látszó büneselekvesek szintén apadóiban vannak s ezt Lombroso annak tudja be, hogy azok akik rendkívül beteges haj amokkal születnek mégmielőtt az örökölt abnormitás pusztító iormát öltene nálunk: ezt megelőzőleg le-sodorja az illetők közül a nagyobb kontingenst a szabad társadalmi élet szinteréről a téboly, egyeseket pedig az öngyilkosság akadályoz meg a hajlamaiknak megfelelő vadbüntények elkövetésében. Megemlékezik Lombroso e fejtegetései során arról is hogy Angliában az utóbbi 35 esztendő óta a professzionátus bünösök száma folyvást nagyobodik és pedig sokkal nagyobb arányban, mint a mi a szaporodás arányának megfelel. Lombrosznak a jövőre vonatkozó jóslata lényegében ez: Nagyon valószínű, hogy a bün soha sem lesz lehetségeseb teljesen eltüntetni az emberi társadalmakból. Bármily óvrendszabályokhoz vagy megtorlásokhoz folyamodjék is az államhatalom, minden körülmények között utat fog törni magának a bün. Annnyit azonban igen is remélhetünk, hogy azok a bünitények, melyeknek indító oka a lélekbeli durvaságban rejlik, idővel mégis apadni fognak. Ezt a várható apadást ne vonatkoztassa senki azokra a deliktumokra, melyek a nemek agymás közti viszonyokról fakadnak. Ezen a téren a durvaság nem lesz sohasem leküzdhető. Más téren, a vagyondifferenciákból és a megsértett hiúságból keletkező bünökön valamiképpen majd csak uralkodni jog a mindinkább terjedő kulturális fejlődés és az emberségesebb gondolkodás, De a nőekkel szemben, valamint azokkal a bünökkel szemben, melyeket a szerelmi viszonyok provokálnak:

REGÉNY.
TÜZZEL-VASSAL.

Írta: SIENKIEWICZ HENRIK.

(185)

III.

A király toporvi kastélyában nagy vendég-sereg ült az asztal körül: együtt az ország minden kitűnősége. Akkor lépett be Ossynski és jelentette, hogy Sbarasból egy lovag érkezett, aki a királlyal óhajtat beszélni. Bebecsájították. Ijedten tekintett rá mindenki, eleven csontváz állt előtök, aki így szólott:

— Skrzetuski vagyok, Wisnioviecki ezredese... halál híret hozom és pusztulását. Sbaras veszedelmében van... mentésétek meg... induljatok...

Többet nem mondhatott. A fáradság és a szenvedés levele a lábáról: ájultan rogyott a földre. Mind odasiettek és élesztgették, közben hangok hallatszottak: menjünk! És a király is rábólintott: menjünk! még pedig azonnal! Ugy is lón, s másnap már elvonult a király serege, hogy Sbarast folszabadítsa. Skrzetuskit pedig Csicsisobski udvari prépost gondjaira bízták. Napokig lánálomokban, eszméletlenül fektett a lovag, míg végre könnyebbülten nyitotta föl a szemét. Csodálkozva nézdelődött szét, hogy merre is van? Végre megpillantotta az ágya mellett Rzendziant, aki boldogan kiáltott föl: — Édes gazdám! csakhogy élsz!

— Hol vagyok? A királlyal?

— Igen. Ö Sbarasba ment, ahonnan te való-ságos csodák utján jutottál ide. Szeretnék valamit mondani, de a prépost ur megtiltotta, hogy szóljak. Wolodyjovskij és Sagloba szerencsésen meg-érkeztek Jampolból.

— Hát ott voltak? Miért mentek oda? Óh, ne szólj, tudom már, miért! Helenát keresték! Persze, hiába!

— Dehogy is... azaz hogy... a prépost ur megtiltotta... A nagy öröm megérthető...

— Megháboraodott? Mit beszélsz?

— Az igazat... Megtaláltuk a hercegnőt! Most Vitovski hercegnőnél hagytuk!

Skrzetuski fölfordított, levegő után kapkodott, azután visszahanyatlott a párnára, élettelenül. Rzendzian is ordítani kezdett, mert azt hitte, hogy a jó hírrel megölte a gazdáját, aki végre is meg-csillapodott. Akkor azután elbeszélte neki a legény apróra a csodálatos megmenekülését, elmondta, hogy holnap már meg is érkezhetik. Skrzetuski ujjongott örömben és imádságot mormolt hála-adón. Majd a ruháért kiáltott és apródja minden ellenkezése dacára is fölnyergeltette a lovát. Közben végighallgatta a Rzendzian bőbeszédű feecességét.

— Nem vagy többé a szolgám, hanem a barátom leszél! Most rajta, induljunk!

Lódobogás hallatszott, a prépost jött, kíséretében Wolodyjovskij, Sagloba, Kusel, csupa régi jó ismerős. Hírül hozták, hogy megkötötték a békét, s hogy a tatárok elvonultak Sbaras alól. A régi barátságot fölújították, összeölelkeztek, paroláztak. Sagloba akarta megmondani Skrzetuskinak a jó hírt, de a lovag elébeágot.

— Mindent tudok már! Induljunk Helena elé! Ne vesztegessük az időt! Lóra!

Skrzetuski szinte rohant az ajtó felé, vígan pat-

tantlóra, meggyógyult néhány perc alatt. Talán tíz kilométerre lovagolhattak, amikor hosszú kocsi-or bukkant föl előttök. Néhány dragonos előrevágtatott, s hírül hozta, hogy a szandowisi kapitány felesége közeledik. Skrzetuski szinte az eszméletét veszítette. Leszádult a lováról, támolygott és érthetetlen szokat mormogott. A halántékaról ömlött a veríték, reszketett az egész teste. Wolodyjovskij melléjesietett és támogatta. Akkorazán mindannyian levették fővegőket és födetlen fejfel állottak sorfalat az ut mentén az érkező kocsi előtt. A kíséző hőlgyek kíváncsian nézték a különös csapatot. Végre fölittant az urasági hintó. Az ablakán egy éteesebb hölgy tekintett ki, s mellette látható lón a Kureevic Helena mosolygó, úde arca.

— Angyalom! — kiáltott Sagloba és oda-rohant a kocsihoz. — Itt van Skrzetuski!

A kocsi-or megállt. Skrzetuskit odavezették Helena elé. Odáig csak eltámolygott a lovag, de előtte már térdrogyott. Helena támogatta őt, ölelve, csökölva, becézve. Sagloba közben meg-magyarazta a kapitány feleségének a dolgot.

Mindannyian lelkesen kiáltották: éljen az ifju párt! sokáig éljen! Persze Sagloba ujjongott és kiáltott a leghangosabban: föl Tarnopolba! lakodalomra! Tyuhaj! vége a bánatnak, bajnak! És Csicsisobski, a prépost, égnek emelte a szemét és így szól: ... ime, akik könnyeket vetettek, örömet aratakt! Skrzetuski araja mellé tilt a hintóba, a kocsi két oldalán Sagloba és Wolodyjovskij lovagolt. Szomorú volt az arcuk: a Longinus gyászos végéről beszéltek barátjuknak. A derék óriást egy ostoba helyő ölte meg. Meg-könnyeztek jó pajtásukat, igaz szeretettel emlé-kezte meg róla. Sagloba aztán azt is elmondotta, hogy a békekötést elkeseredett, de eldöntetlen hareok előzték meg, s hogy Chmielnickij most már kötés szerint is a Saporigia hetmanja ma-

mindig őseredeti vadságban fog érvényesülni a férfi megsértett hiúságának dühe és ereje.

A beláthatatlan idők számára azt a prognoszt állítja föl Lombroso hogy akkor a civilizált ember csodálkozva fog visszagondolni arra az időre, mikor a büntény mindennapos esemény volt és nem rendkívüli, beleges és kivételes tünet.

KÖZGAZDASÁG.

Ipar és kereskedelem.

Az Osztrák-Magyar Bank. A jegybank állása 1902. évi február 28-ikán a következő volt: Bankjegyforgalom 1.415.419.000 korona (— 19.787.000 K.) Értékesítés: 1.445.820.000 korona (— 11.896.000 korona). Váltótárca 207.653.000 korona (— 9.738.000 korona). Lombard-üzlet: 46.533.000 korona (+ 9.000 korona). Adómentes bankjegytartalék: 413.466.000 korona. (+ 30.674.000 korona.)

Mozgalom a tőzsdén. A tőzsde dísztermében ma délután népes értekezlet tartották a tőzsdei alkuszok, hogy állást foglaljanak a tőzsdedatánacs azon határozata ellen, mely a polgári perrendtartásból az ügynöki költögetek intézményét ki akarja küszöbölti.

Az értekezlet Steiner Józsefet választotta elnökvé, aki hosszasan fejtegette az ügynöki költöget-intézmény fontosságát és életben maradásának nélkülözhetetlen voltát. Az előkészítő-bizottság nevében a következő határozati javaslatot terjeszt az értekezlet elé:

„Tekintettel arra, hogy a tőzsdei forgalomban az ügyfelek túlnyomó része évtizedek óta ügynöki költöget alapján jött létre, tekintettel arra, hogy a költöget intézménye a hosszú gyakorlatban nélkülözhetetlen és általában megszokott tényezővé vált, s így ennek eltávolítása egyáltalában nem indokolható, mert kiszámíthatatlan zavarokat idézhetne elő, az értekezlet kimondja, hogy a most érvényben levő 1881. évi LIX. t. c. 94. §. b) pontjának változatlan fenntartását nélkülözhetetlennek tartja; ezzel kapcsolatban fölkeri a tőzsde tanácsát, hogy állítsa vissza a hitese, illetőleg jogosított ügynöki intézményt a szerzett jogok épségben tartása mellett akképpen, hogy az ügynökösködés csak személyesen gyakorolható legyen. Az értekezlet határozatainak végrehajtására kiadja kebeléből egy bizottságot, azzal az utasítással, hogy a határozatokat legjobb belátása szerint igyekezzeik érvényre juttatni.”

A kérdéshez **Boskovits Sándor, Nagy Andor és Hegedűs Dezso** szölköt hozzák. mire az értekezlet az előterjesztett határozati javaslatot egyhangúlag elfogadta, s a végrehajtóbizottságba a következőket küldte ki: **Steiner József, Aczél Géza, Bauer Ármán, Weiszkopf Jakab, Nagy Andor, Gross Zsigmond, Koltsek Adolf, Strasser Ottó és Berger József.**

Közgyűlés. A *Pátria* irodalmi vállalat s nyomdai részvénytársaság e hó 2-án tartotta nyolcadik rendes közgyűlését **Czigler Győző** ügyvezető tanár elnökletével a „Köztelék” üléstermében, melyen a részvényesek nagy számmal vettek részt. A közgyűlés a tartalékok levonása után részvényenként 18 korona osztalék (6%) kifizetését határozta el. Az elhunyt **Áiss István** igazgatósági elnök érdemei **győzőkönyv**ileg örökítették meg, helyébe az igazgatóságba **Zsigmondy Béla**t választották meg. Végül **Kassay Jenő** miniszteri tanácsos részvényes úgy az igazgatóságnak, mint a felügyelőbizottságnak az elért szép eredményért a részvényesek köszönetét fejezte ki.

rad. Soká ugyan nem lesz nyugta, mondotta, de ha háboruba kezd, akkor Jeremiást küldjék ellene, s akkor örökre végzünk vele. Jeremiás mindenkit legyőz! Lám Bohunt is elfogta!

Skrzetuski és Helena egyszerre kiáltott: — El ám! A békekötés után kivonultunk Sbarasból. A herceg személyesen vezette a sereg főddét, hogy a tatár-barmok rajtnak ne üsse nek. Egy este lovasok támadták meg őket. Bohun volt a vezérük! De ugyancsak poruljártak! Le-kaszaboltuk őket, Bohunt foglyul ejtettük. A herceg már föl akarta akasztatni a zsványt, de aztán jobbnak látta, ha a te kezre adja. Most Tarnopolban várja a sorsát. Rabszolgát csinálj belőle, azt mondom!

De Skrzetuski ellenkezett. — Vitéz katona volt, nem szabad úgy megbecstelenítenem. Szabadon bocsátom.

Mindannyian álmélkodva néztek reá és dicsérték a jó szívet. Grabovban találkoztak a sandomiri kapitánnyal, aki lelkesülten üdvözölte Skrzetuskit. Mielőtt elváltak volna s ment volna kiki a maga útjára, a katonák utjongva éljenek a derék vitéz, akinek megpróbáltatásai most már véget értek. Ejszaka idején váltak el. A kapitány Poporov felé ment, Skrzetuski barátjaival Tarnopolba. Világos volt az éjszaka, millió csillag ragyogott az égen. Ezüstös fényvel sugározott a hold, a dragonyosok édes szerelmi nótákat daloltak. Es Skrzetuskinak az járt az eszében, hogy ilyen volt az éjszaka akkor is, mikor Roslogi előtt összetalálkozott Helenával, akit ime most, minden veszedelmek elmulatva, mint megmentett, boldog araját szorít a kebelére...

— Vége. —

Fizetőképzetlenség. A bécsi *Credítoren-Verein* a következő fizetőképzetlenségeket jelenti: **Joel Kálmán cég Szécsény, Stern Gizella** kereskedőnő **Kis-Hegyes, Jurencsik János** kereskedő **Pankota, Engländer Gerzson** kereskedő **Szepes-Olaszi.**

Szessarak. A kontingens nyersszesz ára **Budapestben** pénzben 89.— korona, áruban 89.50 korona. **Bécsben** a kontingentált készáru 88.60 korona pénzben, 89.— korona áruban.

Vásárosarnok. (Vámos és Bruszt hatósági közvetítők üzleti jelentése). Az elmúlt hetifizlet tevéltva, hol csendes, hol pedig élénk volt, de alapjában véve a piac forgalma ezen héten is nagyobb volt, mint az utolsó 5—6 héten és az eddigi csendes üzletmenetel úgy látszik már megszűntnek tekinthető. A hozatalok kielégítőek a vételkedv jó és eltekintve a hét végén borjokban beállott áreséstől az üzlet jó. A piac került áru megtorlódás nélkül gyors elhelyezést nyert, csakis borjokban halmozódott fel a hét utolsó 2 napján nagyobb készlet. Élénk érdeklődés és jó kereslet tárgyat tovább is: öitöt néhez zsírserések, fehérre tisztított süldők, lehozott sertészsus, barányok, vágott és élő baromfi jó minőségű iriss vés bus, továbbá nem túlságos kövér sonkák és füstölt busok képezik. Ezen cikkeek lehető nagy mennyiségben való szállítása ajánlatos. — **Huslelt:** Vidéki marhabusban változatlan az üzlet, vidéki jó marhabus eleje 50-70, hátulja 60-80 koronát jegyez 100 kilonként, minőség szerint. Silány minőségű és növendékhus nem szállított. Borjokban a hozatalok nagy arányukon öitöttek és ezen körülmény folytán az áruk rohamosan hanyatlottak, vidéki öitöt borju bórben hosszan mérve, sulylevonás nélkül ma 68-80 fillért jegyez kilonként, minőség szerint, kitéjlett boribus pedig csak nagyon ocsó (eleje 60-80; hátulja 70-90 fillér kilonként, minőség szerint) árukon volt értékesíthető. **Barányokban** szintén némileg nagyobbak lettek a hozatalok, de az áruk nem igen változtak, ma I. r. barányokért 14.—18.—, II. r. 10.—14.— és apró barányokért 8.—10.— koronát értünk el páronként minőség szerint. Nyuzott birkakban változatlan az üzlet a mai ár minőség szerint 66-60 fillér volt kilonként. — **Sertészekben** a hét elején jobb üzlet volt, mint a hét végén, az áruk mindazonáltal jók és lehető nagy mennyiségek szállítása ajánlatos. Ma néhez öitöt zsírserésekért szállonával együtt 100-104, könnyebb árúért 92-100; 20 kilós süldőkért 110-120; 20-40 kilós süldőkért 88-90; és lehozott sertészsusért 90-100 fillért fizettek a vevők kilonként minőség szerint. — **Élő baromfi**ban változatlanul jó üzlet folyik, a mai áruk: rántani való csirke 160-180, sütni való csirke I. r. 2.—240, II. r. 180-2.—, sovány 140-180, tyúk I. r. 240-280, II. r. 2.—240, sovány 180-220, kappan hizott I. r. 360-430, II. r. 320-260, sovány 280-320; kacsá hizott I. r. 480-560, II. r. 440-480, sovány 4.—440, szerb 240-3.—; lud hizott I. r. 12.—14.—, II. r. 9.—12.—, sovány 8.—8.—, szerb 5.—560; pulyka hizott I. r. 8.—10.—, II. r. 7.—8.—, sovány 5.—7.— korona páronként minőség szerint. **Vágott baromfi** ki-tünő keresletnek örvend. I. r. hizott vágott lud és kacsá ma 120-128, gyengébb minőségű áru 116-120, vágott hizott pulyka 110-120 koronával kelt el kilogrammonként minőség szerint, kappan, jérec, tyúk és csirke s. m. t. néhez kereset, nagy mennyiségek szállítását ajánljuk. **Tojásban**, mint azt már jelőre jeleztük, tényleg áresés állott be. A hozatalok, mint ilyenkor rendszeren, ugy most is nagyok a külföldi vásárlások azonban kicsinyek és így nagy a kínálat a piacon. Ma I. rendű iriss telt alföldi áru 66-66, erdélyi áru pedig 64-65 koronát jegyez eredeti lidánként. **Vajban** egyre élénkebb az üzlet, iriss jó minőségű vaj magas árukon helyezhető el. I. rendű szövetkezeti teavajért 240-260, közönséges teavajért 2.—230 és iriss, jó minőségű fűzvajért 160-180 koronát fizettek a vevők kilonként. **Vadféleiben** csendes az üzlet, szarvasért egészben mérve 70-80 és vaddisznóért nagyság szerint 64-100 fillért értünk el kilonként.

Juhvásár. (A budapesti marhavásártéri vásárpénzár részvénytársaság tudósítása.) Felhajtás 709 darab juh, — kosok. Jegyzeti árak: **Elsőrendű** ürü 2.-1-től — 1.-ig, kivételesen — 1. — kg.-ként, (vagy 35.50 k.-tól — k.-ig páronként), középminőségű ürü 26 1-től — 1.-ig, kivételesen — 1. — kg.-ként, vagy 24.25 k.-tól — k.-ig páronként, kosokért — 1-től — 1.-ig, kivételesen — 1-től — 1.-ig, vagy — k.-tól — k.-ig, középminőségű gyapjas — 1-től — 1.-ig, kivételesen — 1. — kg.-ként, vagy — k.-tól — k.-ig páronként, kosok legjobb minőség — fillérik, páronként — korona, kivételesen — korona, rackajuhok — fillér, páronként 17.—23.— korona, szurbai juhok páronként — korona, romániai juhok páronként — korona, anyajuhokért — fill. kgkint (— K.-ig páronként), kisejtetett juhokért 32 fillér kgknt (20.—20.50 korona páronként) kecskék — korona páronként. Gyöngébb kereslet miatt az irányzat lanyaha volt, mindazonáltal a készlet elfogyott.

Budapesti konzum-marhavásár. Március 3-án. Felhajtott 265 darab ökrök, 6 darab bika, 6 darab tehén, — bivaly, összesen 277 darab szerb marha. **Árjegyzések:** Elsőrendű szerb ökrök 50-54 koronáig, kivételesen — korona, másodrendű 43-48 koronáig, silány 38-41 koronáig, bikákért 46-47 koronáig, tehénekért — koronáig, bivalyokért — koronáig métermázánkint. Idegen vevők hiányában az üzlet csendes, az áruk 1-2 koronával mmászánkint csökkentek.

Budapesti sertés-konzumvásár. A ferencvárosi petróleum-rakodónál lévő székessíróvárosi sertés-konzumvásár árjegyzése 1902. évi március 3-án. Készlet 721 darab. Erkezett 859 darab. Összesen 1680 darab. Eladott 800 darab. Maradt 780 darab. Napi árak: 120-180 kilogramm sulyban 96-104 koronáig, 230-260 kilogramm sulyban 88-106 koronáig. 320-380 kgr. sulyban 94-104 K.-ig Öreg nehéz páronként 400-500 kilós 90-96 koronáig. Malac 72-80 korona. Az irányzat lanyaha vonlatolt.

Bécsi vágómarhavásár. Március 3-án. (Saját tudósítónk telefonjelentése.) A st.-marxi központi vásárcsarnokban ma megtartott vágómarhavásár telhajtott: 8319 darab magyar fajtaju, 691 darab galiciái fajtaju, — darab bukovinai fajtaju, 923 darab német fajtaju, összesen tehát 4933 darab szarvasmarha.

Jegyzések: 100 kilogrammonként élő sulyban, magyar hízóökrök I. minőségű 66-72 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 58-65 fillér, III. minőségű 50-57 fillér, galiciái hízóökrök I. minőségű 68-72 fillér, kivételesen — fillér, II. minőségű 60-67 fillér, III. minőségű 54-59 fillér; német hízóökrök I. minőségű 76—82 fillér, kivételesen 84 fillér, II. minőségű 67-77 fillér, III. minőségű 57-66 fillér. Legelő ökrök 46-52 fillér, levagott ökrök 40-62 fillér. Bika és tehén 100 kilogrammonként 31-40 korona. Kivételesen — korona, 100 kilonként, fogysz-tási adóval együtt.

A budapesti gabonatőzsde.

Budapest, március 3.

A mai buzaüzlet lanyaha irányzat mellett folyt le. Forgalomba került 8000 métermáza buza 10 fillérel alacsonyabb árak mellett.

Eladott:

Buza. Tiszavidéki: 200 mm. 78 k. 9 K. 85 f., 400 mm. 78 k. 9 K. 60 f., 100 mm. 77 1/2 k. 9 K. 60 f., 200 mm. 77 k. 9 K. 60 f., 100 mm. 77 k. 9 K. 45 1/2 f. **Pestmegyei:** 200 mm. 77 k. 9 K. 47 1/2 f. **Dunaöldvéri:** 700 mm. 77 k. 9 K. 50 f. **Verbási:** 1800 mm. 76 k. 9 K. 45 f. **Bánási:** 2000 mm. 76 1/2 k. 9 K. 25 f. **Pancsovai:** 1000 mm. 75 k. 9 K. 15 f. **Raktáraru:** 1000 mm. 76 1/2 k. 9 K. 85 f., 1000 mm. 76 1/2 k. 9 K. 25 f.

Mind három hónapra.

Tengeri: 200 mm. 5 K. 27 1/2 f. ab Budapest, 100 mm. 5 K. 27 1/2 f. ab Kőbánya. **Zab:** 400 mm. 7 K. 76 f., 100 mm. 7 K. 75 f., 100 mm. 7 K. 55 f.

Tegnapelőtt délután eladott:

Raktáraru: 2600 mm. 75-87 k. 9 K. 61 1/2 f. három hónapra.

Készpénzfizetés mellett.

A készáru hivatalos jegyzése a budapesti áru-és értéktőzsde szokásai szerint készpénzben 50 kilogrammonként. — A minőség hektoliterenkint és kilogrammonként.

B u z a	Kiló	Kilogramm ára		Kiló	Kilogramm ára	
		K-tól	K-ig		K-tól	K-ig
Tiszavidéki új	70	9.30	9.40	30	9.55	9.70
"	77	9.30	9.50	31	—	—
"	78	9.30	9.50	32	—	—
"	79	9.40	9.50	—	—	—
Fehérmegyei	70	9.30	9.55	30	9.50	9.60
"	77	9.25	9.45	31	—	—
"	78	9.30	9.50	32	—	—
"	79	9.40	9.50	—	—	—
Pestvidéki	70	9.25	9.35	30	9.50	9.65
"	77	9.25	9.45	31	—	—
"	78	9.30	9.50	32	—	—
"	79	9.40	9.50	—	—	—
Bánási	70	9.30	9.50	30	—	—
"	77	9.30	9.50	31	—	—
"	78	9.30	9.50	32	—	—
"	79	—	—	—	—	—
Bicskai	70	9.25	9.45	30	—	—
"	77	9.25	9.50	31	—	—
"	78	—	—	—	—	—
"	79	—	—	—	—	—

Egyéb gabonafajták	Kiló	Kilogramm ára	
		K-tól	K-ig
Buza új elsőrendű	70-72	7.40	7.80
" másodrendű	—	7.30	7.40
Árpa — takarmány	30-62	6.1-	6.30
" — égetni való	63-64	6.7-	—
Zab — sertésre való	64-66	6.—	—
Tengeri — bálnai	38-41	7.50	7.70
" — manamú	—	—	—
Repe — bálnai	—	—	—
" — kőpista	—	—	—
Kalás —	—	4.60	5.—

A határidőszület folyamán a következő kőtsék történtek:

Áprilisi buza 1902. . . . 9.21-9.16-9.21-9.17-9.20
Májusi buza 1902. . . . 9.20-9.28-9.18-9.20
Oktoberi buza 1902. . . . 8.22-8.19-8.17
Áprilisi rozs 1902. . . . 7.45-7.40-7.41-7.39
Áprilisi zab 1902. . . . 7.54-7.57-7.58
Májusi tengeri 1902. . . . 5.19-5.18-5.22-5.19
Augusztusi repe 1902. . . . —

Délül egy órákor a következő záróárak állapították meg hivatalosan a tőzsdén:

Áprilisi buza 1902. . . . 9.18 pénz 9.19 áru
Májusi buza 1902. . . . 9.20 " 9.21 " 9.20
Oktoberi buza 1902. . . . 8.17 " 8.18 " 8.17
Áprilisi rozs 1902. . . . 7.88 " 7.89 " 7.89
Áprilisi zab 1902. . . . 7.56 " 7.57 " 7.56
Májusi tengeri 1902. . . . 5.18 " 5.20 " 5.20
Augusztusi repe 1902. . . . 12.30 " 12.40 " 12.40

Délután fél 5 órákor zárul:

Buza áprilisa 1902. . . . 9.19-9.19
Buza májusa 1902. . . . 9.19-9.20
Buza októberre 1902. . . . 8.15-8.16
Áprilisi rozs 1902. . . . 7.40-7.41
Áprilisi zab 1902. . . . 7.56-7.56
Májusi tengeri 1902. . . . —
Augusztusi repe 1902. . . . 12.80-12.40

A budapesti értéktőzsde.

A bányáértékek-lanyahaságából kiindulva az értéktőzsde lanyaha irányzatot követelt, a forgalom csekély maradt.

A déli tőzsde kedvezőten külföldi jelentések alapján ugyancsak gyenge hangulatot tanusított.

Éltőzsde. Osztrák hitelrészvény 699.25-700.50. Magyar hitelrészvény 719.60-730.75. Rimamurányi részvény 508.-509.-. Allamvasuti részvény 678.-679.75. Közuti vaspálya részvény 658.-661.-. Koronajárék 97.50 korona.

A déli tőzsdén a következő értékekben volt forgalom: Koronajárék 97.30-50-97.50 százalék. Fővárosi kölcson 94.10 százalék. Magyar hitelbank részvény 717.50-718.50. Jelzáloghitelbank részvény 480.-482.50. Leszámloltbank részvény 499.50-450. Osztrák hitelintézeti részvény 696.75-699.75. Salgótarjáni kőszénbánya 536.-. Rimamurányi vasműrészvény 505.-604.-. Adria hajózási részvény 457.-. Közuti vaspálya részvény 655.-656.-. Városi villamosvasuti részvény 823.60. Déli vasuti részvény 64.-. Allamvasuti részvény 678.-679.50. Polgári serfőző részvény 140.-. Takaréék részvény 550.- korona.

Ültőzsde. A 4 órai zárlatkor maradt: Osztrák hitelrészvény 696.60. Magyar hitelrészvény 716.-. Leszámlolt 450.-. Rimamurányi vasműrészvény 506.-. Osztrák-Magyar államvasuti részvény 679.-. Közuti vasut részvény 653.50. Villamos vasut 823.60 korona.

A budapesti terménytőzsde.

A terményüzletben a szezonserző hangulatnak megfelelően alakultak az árak és végül a terményüzletet árjegyzék-bizottság hivatalosan a következő árjóllyamokat állapította meg:

Jegyzék: Heremag: lucerna magyar 45.-53.- korona, vörös aprószemű 42.-46.- korona, vörös erdélyi - - - - - korona, vörös búsági - - - - - korona, középszemű 47.-49.- korona, nagyszemű 50.-56.- korona. Disznózsír: budapesti 56.-56.50 korona, vidéki - - - - - korona. Táblaszalonna: légszártított vidéki - - - - - korona, városi 4 darabos 47.-48.- korona, 3 darabos 50.-51.- korona, füstölt - - - - - korona. Szilva: boszniai, szokás szerinti minőség 14.25-14.50 korona 120 darabos - - - - - korona, 100 darabos 16.80-16.75 korona, 85 darabos 19.50-20.- korona, azonnali szállításra. Szerbiai szokás szerinti minőség 13.50-14.- korona, 100 darabos 16.50-16.75 korona, 85 darabos 19.25-19.50 korona. Szilvaiz: slávniai 19.-19.50 korona, szerbiai 17.50-17.75 korona, azonnal való szállításra.

A bécsi gabonatőzsde.

Bécs, március 3. (A Budapesti Napló telefon-jelentése.) A mai határidőülzet kezdetén jelentékeny hanyatlás állott elő. Mindenfelé iparkodtak mentől hamarabb lebonyolítani a kötéseket és így az összes cikkekben bőséges kínálat volt, az árjóllyamok pedig jelentékenyen hanyatlottak. A nagy reakciót a szokatlannul enyhe időjárás okozta. A szombati árjóllyamokhoz képest rosz 2 fillérrel, buza 9, zab 5, tengeri 3 fillérrel maradt hátrányban. Kötettek: buza tavaszra 9.30-9.21-9.27. május-juniusra 9.84-9.24-9.28. rosz tavaszra 7.62-7.55-7.63. május-juniusra 7.55-7.68. zab tavaszra 7.75-7.80. május-juniusra 7.83-7.94-7.91. tengeri május-juniusra 5.49-5.46-5.50. repce augusztus-szeptemberre 12.56-13.-. Zárlatok maradtak: buza tavaszra 9.22. május-juniusra 9.33. rosz tavaszra 7.66. május-juniusra 7.62. tengeri május-juniusra 5.47.

A bécsi értéktőzsde.

Az éltőzsde szilárd hangulat mellett indult. Később némi kedvetlenség volt észlelhető.

A déli tőzsde győnge hangulatban nyílt meg. Később lanya irányzat mellett, a forgalom nagyon csöndes volt. Az árak legnagyobb részben változatlanok maradtak. Egy óra 15 percek nyomott. Berlin a bányarészvényekre bággyadt. 1 óra 30 percek csöndesebb.

Bécs, március 3. (Magyar értékek zárlata.) 4% os aranyjárdék 120.15. Tiszai és szegedi kölcson sorsjegy 157.25. Magyar vasuti kölcson ezüstben 100.85. Magyar keleti vasuti állami kötvény 120.-. Magyar leszámlolt- és pénzváltóbank - - - - - Rimamurányi vasműrészvény 504.50. Magyar koronajárék 97.35. 4% os Magyar földtőzsde. kötvény 96.80. Magyar hitelbank részvény 715.-. Magyar nyeregményi kölcson sorsjegy 191.50. Kassa-oderbergi vasuti részvény - - - - - Magyar keresk. bank - - - - - Magyar cukoripar 15.-.

Bécs, március 3. (Osztrák értékek zárlata.) 4% os aranyjárdék 101.80. 4% os osztr. aranyjárdék 120.85. 1890-os sorsjegy 155.15. Osztrák hitelsorsjegy 424.-. Angol-osztrák bank - - - - - Bécsi bankjegyesület 462.50. Osztrák-magyar bank 1628.-. Déli vasut 64.-. Dunagőzhajózási részvény 872.-. Dohányrészvény 298.-. Császári és királyi arany 1137.-. Német bankváltók 117.22. 4% os ezüst járdék 101.66. Osztrák koronajárdék 99.10. 1864-iki sorsjegy 243.75. Osztrák hitelintézeti részvény 695.-. Unionbank 568.-. Osztrák Länderbank 431.-. Osztrák-magyar államvasut 677.-. Elbavölgyi vasut 468.-. Alpesi váltóár 239.95. Bécsi Tramway Ltt B. 285.25. Bécsi Tramway Ltt A. 287.25. Lipót kóhó 384.-. Az irányzat nyomott.

Bécs, március 3. (A Budapesti Napló tudósítójának telefonjelentése.) A délnyugati magánforgalomban a zárlatok a következők voltak: Osztrák hitelrészvény 696.-. Magyar hitelrészvény 715.-. Angol-Osztrák bank 284.-. Bécsi bankjegyesület 462.-. Union bank 568.50. Länderbank 432.-. Osztrák-magyar államvasut részvény 679.25. Déli vasut 66.-. Elbavölgyi vasut 469.-. Északnyugati vasut részvény 463.-. Dohányrészvény 506.-. Rimamurányi vasmű 392.-. Alpesi bányarészvény 299.-. Májusi járdék 101.80 Magyar korona

járdék 97.35. Török sorsjegyek 111.-. Német birodalmi márká 117.30-33.-. Napoleon d'or 19.07.

Külföldi értéktőzsde.

Berlin, március 3. (Ültőzsi tudósítás.) A külföldi tőzsdejelentésekre és arra a pékingi híre, hogy Nankingban lázadás ütött ki, a tőzsde győnge volt. Bányarészekben nagy realizációk történtek, úgy hogy az árjóllyamok 2-3% o-kal estek. Bankok is győngyültek realizációra. Járdékok szintén győngyebbek. Vasutak közül csak transvaaliki szilárdak, a többiek nyomottak. A második tőzsdéoránban a forgalom állandóan győnge irányzat mellett nagyon csekély volt. Magánkamatál 1% o/vo.

Berlin, március 3. (Zárlat.) 4% os papírjárdék - - - - - 4% os osztrák aranyjárdék 103.-. Elbavölgyi vasut - - - - - Magyar koronajárék 98.30. Osztrák-magyar államvasut 145.25. Kassa-oderbergi vasut - - - - - Bécsi váltóár 85.25. Magyar vasuti beruházási kölcson 101.30. Alpesi bányarészvény - - - - - Disconto-Commandit 194.60. Általános villamosági Edison 193.50. Gelsenkircheni 166.15. Laura-kóhó 200.-. 4% os ezüstjárdék 101.80. 4% o magyar aranyjárdék 101.25. Osztrák hitelrészvény 219.30. Déli vasut 17.50. Károlyi Lajos vasut - - - - - Orosz bankjegyek 216.40. 4% o-os új orosz kölcson 68.25. Török dohányrészvény - - - - - Olasz járdék 100.90. Magyar hitelbank - - - - - Dynamit Trust 176.50. Harpeni 163.30. Az irányzat csendes.

Berlin, március 3. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Esti forgalom. 4% os magyar aranyjárdék 101.75. Magyar koronajárék 98.30. Osztrák hitelrészvény 219.60. Osztrák-magyar államvasut 145.75. Déli vasut 18.25. Északnyugati vasut - - - - - Elbavölgyi vasut - - - - - Orosz bankjegyek készpénz - - - - - Buschthehradi - - - - - Orosz bankjegy 216.40. (Ültőzsi.) Lombard - - - - -

Frankfurt, március 3. (Zárlat.) 4% os papírjárdék 101.85. 4% os osztrák aranyjárdék 102.85. Magyar koronajárék 98.35. Osztrák-magyar bank 117.05. Déli vasut 17.50. Elbavölgyi vasut - - - - - Londoni váltóár 204.67. Bécsi bankjegyesület 118.40. Villamos részvény 115.10. 3% o magyar aranykölcson 86.30. 4% os ezüstjárdék 101.70. 4% os magyar aranyjárdék 101.40. Osztrák hitelrészvény 219.70. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Északnyugati vasut 115.-. Bécsi váltóár 852.05. Párisi váltóár 8140.-. Unio bank - - - - - Alpesi bányarészvény 200.-. Az irányzat győnge.

Páris, március 3. (Zárlat.) Osztrák-magyar államvasut - - - - - 4% os osztrák aranyjárdék 104.-. Osztrák Länderbank 477.-. 3% os francia járdék 101.30. Ottománbank 564.-. 3% o-os francia járdék 101.95. Apeszi bányarészvény - - - - - Déli vasut 99.-. 4% os magyar aranyjárdék 102.-. Párisi bankrészvény 1010.-. Olasz járdék 100.30. Francia törleszt. járdék 100.35. Osztrák földhitelintézeti részvény 1315.-. Török dohányrészvény 324.-. Az irányzat nyugodt.

Frankfurt, március 3. (A Budapesti Napló tudósítójának távirata.) Árjóllyamok januúra. Esti forgalom Osztrák hitelrészvény 219.40. Német bank 214.10. Disconto 195.-. Berlini kereskedelmi bank 153.25. Gelsenkircheni - - - - - Harpeni 163.30. Laura-kóhó - - - - - Olasz járdék - - - - - Csendes.

Hamburg, március 3. (Zárlat.) 4% os ezüstjárdék 101.55. 1860. sorsjegy 158.25. Déli vasut 17.90. 4% os osztrák aranyjárdék 102.-. Osztrák hitelrészvény 219.50. Osztrák-magyar államvasut 145.50. Olasz járdék 100.75. 4% os Magyar aranyjárdék 101.10. Az irányzat javult.

Budapest-kőbányai jelentéskereskedelmi csarnok szerkesztése.

Március 3. A szerkesztet irányzata csöndes. A Híatói szerkesztés dr. L. A Magyar els őrendű: Oreg nehéz (páronk 400 kilogramm felüli sulyban) 98-100 fillérig. Oreg közép (páronk 300-340 kilogramm terjedő sulyban) - - - - - fillérig. Fialat nehéz (páronk 320 kilogramm felüli sulyban) 106-107 fillérig. Fialat közép (páronk 251-320 kilogramm terjedő sulyban) 102-104 fillérig. Fialat könnyű (páronk 250 kilogramm terjedő sulyban) - - - - - fillérig. II. Magyar szedett: Nehéz (páronk 280 kilogramm felüli sulyban) - - - - - fillérig. Közép (páronk 240-280 kilogramm sulyban) - - - - - fillérig. Könnyű (páronk 240 kilogramm terjedő sulyban) - - - - - fillérig. III. Romániai: Nehéz (páronk 320 kilogramm felüli sulyban) - - - - - fillérig. Közép (páronk 250-320 kilogramm terjedő sulyban) - - - - - fillérig. Könnyű (páronk 250 kilogramm terjedő sulyban) - - - - - fillérig. IV. Romániai eredeti (Stachl). Nehéz (páronk 240 kilogramm terjedő sulyban) - - - - - fillérig. Könnyű (páronk 240 kilogramm terjedő sulyban) - - - - - fillérig. V. Szerbiai: Nehéz (páronk 280 kilogramm felüli sulyban) 102-104 fillérig. Közép (páronk 240-280 kilogramm terjedő sulyban) 98-100 fillérig. Könnyű (páronk 240 kilogramm terjedő sulyban) 96-98 fillérig.

Szerelési szám 1902. március 1. napján volt készlet 29.683 darab. 1902. március 2. napján lehajtott 839 darab. 1902. március 2. napján elszállított 433 darab, 1902. március 3. napjára maradt készletben 30.089 darab.

Kivonat a hivatalos lapból.

Március 3.

Kinevezések. Az igazságügyminiszter dr. Fischer Győges és Porkoláb Ferenc szegedi királyi törvényszéki aljegyzőket a szegedi királyi törvényszékhez, dr. Kozacek József szegedi királyi járásbírósi aljegyzőt pedig a szegedi királyi járásbíróshoz jegyzőkké, Dobsa István nyitrai királyi törvényszéki díjnyokot az alsóvezeték királyi járásbíróshoz végrehajtóvá, Török József okleveles elemi iskolai tanítót, egyelőre ideiglenes minőségben, a székesfehérvári királyi javító intézethez családtagsegédé, a győri királyi ítélőtábla elnöke dr. Mihalovits János szolnai lakos végzett joghallgatót a győri királyi ítélőtábla kerületébe ideiglenes minőségben díjas joggyakornokká, az aradi királyi törvényszék elnöke Hoffmann Jakab aradi királyi törvényszéki napidíjas szolgát a máriaradnai királyi járásbíróshoz III-ad osztályu hivataloszóvá nevezte ki.

Állhelyezések. Az igazságügyminiszter Thuróczy Lajos marosvásárhelyi ítélőtáblai tanácsjegyző albirót a marosvásárhelyi járásbíróshoz helyezte át. Ügyvédi kamara. A budapesti ügyvédi kamara közhírré teszi, hogy dr. Sebestény Gyula (lakik IV., Kalvin-ter 5. sz.), dr. Strasser Gusztáv (lakik IV. Nagymező-utca 27.) és dr. Weiszberger Béla (lakik VII. Hársfa-utca 27. sz.) ügyvédek a kamara lajstromába feljóllyatogatók felvételtek. Dr. Mészáros Károly bujdosmáti ügyvéd a pestvidéki törvényszékhez mint büntetőbírósság által sikasztás miatt vád alá helyeztetven, ugyancs az 1887. XXVIII. törvények 4. §. b) pontja alapján az ügyvédség gyakorlatától felfüggesztetett.

Napirend.

Napier. Kedd, március 4. - Római katolikus: Kázmér hv. - Protestáns: Adorján. - Görög-örös: (február 19.) Arkija. - Zsidó: Ajar 25. - Nap kéli: 6 óra 20 percek. - Nyugszik 6 óra 32 percek. - Hold kéli: 2 óra 34 percek éjjel. - Nyugszik: 11 óra 40 percek délelőtt. A földmívelésügyi miniszter fogad délután 5 órakor. Nemzeti Múzeum. Asványtár nyitva van délelőtt 10 órától délután 1 óráig. - Többi tárai 1 korona belépődíjjal megtekintethők.

Országos Képtár és metszethállitás az Akadémiában zárva. Iparművészeti múzeum délelőtt 9 órától d. u. 1-ig. Technológiai Iparmúzeum. Nyitva délelőtt 9-11 óráig. Mezőgazdasági Múzeum (Kerepesi-út 72.) délelőtt 9-től 1 óráig.

A földtani intézet múzeuma (Stefánia-ut 14.) nyitva d. e. 10-1-ig. Belépődíj 1 korona. Az Erzsébet-emlék pályamunkák kiállítása a városligeti Múcsarnokban délelőtt 9-től este 9-ig. Belépődíj nincsen. Zichy-kiállítás a Nemzeti Szalomban (Ferenciek-tere 9.) d. e. 9 órától este 9-ig. Belépődíj 1 korona.

Fényképhállitás a Király-Bazárban (Ferenciek-tere 4. szám.) d. e. 10-től este 8-ig. Belépődíj 40 fillér. Festő-kiállítás a városligeti Múcsarnokban délelőtt 9-től este 7 óráig 1 korona belépődíj mellett.

Múzeum könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 1 óráig. Akadémiai könyvtár nyitva délután 3 órától 12-ig. Egyetem könyvtár nyitva délelőtt 9 órától 12-ig.

Magyar Kereskedelmi Múzeum. Igazgatók: kereskedelmi szaknyelvtár és keleti mintatár: V. kerület, Váci-kört 32. szám alatti. Hivatalos órák: délelőtt 9-től délután 2 óráig. Haza- termékek kiállítása és kereskedelemteremtési gyűjtemény, továbbá a házi-ipari kiállítás (melyben az üzletekhez- árusításokat is eszközöl) a városligeti iparszarnokban nyitva: délelőtt 9 órától 12 óráig és délután 3 órától 6 óráig. A külföldi kirendeltségek központi üzletvezetősége (Magyar kereskedelmi részvénytársaság) V. Váci-kört 32. szám alatt.

Időjelzés.

Az Országos Meteorológiai Intézet hivatalos jelentése.

Budapest, március 3.

A depresszió a keleti tengerrel kelet felé vonult, a maximum pedig Közép-Európa felett zárt alakot öltött. Európában az idő tulnyomóan borult és enyhe volt. Kiseb- esők voltak Közép-Európában és Franciaország nyugati meg déli partvidékén.

Házánkban az idő változékony (Kolozsvárról szélvihar, Sopronból zivatart jelentettek). A hőmérséklet általában magas. Esők az Alföldön és az ország északi részein fordulnak elő.

Kilátás. Változékony, enyhe idő várható. győnge éjjeli fagygal és semmi vagy csak kevés esővel.

Vizállás.

Table with columns for location (Máro, Máro, m é t e r) and water level measurements for various stations like Inn, Duna, Sziget, etc.

Advertisement for Budapesti Napló, featuring the text 'Budapesti Napló részére Apró hirdetéseket és Előfizetéseket' and listing various advertising and subscription options.

Színházak, szórakozó helyek.

M. KIR. OPERAHÁZ.
Kedd, 1902. március hó 4-én.
Aida.
Opera 4 felvonásban. Zenéjét írta Verdi. Szövegét szerzerzte Ghislanzoni.
Személyek:
A király Kornai Radamés Alberti
Amneris Bartolucci Ramphis Szendrői
Aida Krammer Amonaso Takáts
Kezdeté 7 óraker.

NEMZETI SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. március hó 4-én.
A vörös talár.
Dráma 4 felv. Irta Brieux. Fordította Fábian István.
Személyek:
Vagré Mihályfi A főgyász Gyenes
Vagréné Rákosi Elnök Ujházi
Hertha Vizvári M Benoit Rózsahegyű
Bunerat Gabányi Mondoubleau Nádayer F.
Luneratné Dömön Etchepare Beregi
La Bouzule Szaesvay Yanoite Márkus
Ardeuil Nádayer B. Etchepare anyja Lendvayné
Mouzon Gál Bridet Szőke
Kezdeté 7 1/2 óraker.

MAGYAR SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. március hó 4-én.
Miss Saharet vendégfelléptével.
Lotti ezredesi.
Énekes bohózat 2 felvonásban. Irta Rudyard Stone. Fordította Faragó Ödön. A dalok verszövegét írta Mérei Adolf.
Személyek:
Ton Dawentry Sziklai Barley Szilágyi
Harriet Sziklainé Mister Morvay Iványi
Jean Dickson Boross Mister Bibb Kaloosay
Kitty Almási I. Miss Kate Sellő
Ramajanah Ráthonyi Esmeralda Iványiné
Lotti Tomcsányi Elsie Almási L.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

Színházjegyek, az Opera, Nemzeti- és Magyar színház összes előadásaira kapatok és előjegyezhetők: **Bárd Ferenc és Testv.** zeneműkereskedésében Kossuth Lajos-u. 4. (Telefon 656) és Andrássy-ut 2. (Telefon 25-13) sz. a.

VIGSZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. március hó 4-én.
Balatoni rege.
Regényes színjáték 4 felv. Irta Herzog Ferenc. Zenéjét szerzerzte Kún László.
Személyek:
A király Fenyvesi A molnárné Haraszthy
Benigna Csillag Sztrópó Rónaszéki
Kinizsi Pál Pethes Stózius Vendrei
Drághi Kazaliczky Sió Varsányi
Pálóczi Balassa Lesence Fábian
Pipacs Szerémy Gyöngyös Pécsi
Kezdeté 7 1/2 óraker.

NÉPSZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. március hó 4-én.
Egy görbe nap.
Énekes bohózat 3 felv., dalokkal és táncokkal. Írták Csicsery Bors és Tsa. Zenéjét részben szerzerzte Barna Lszó.
Személyek:
Borsszem J. Dezsőfi Tarjagos Szerdahelyi
Wewrewshegy Németh Dicsőfi Deli
Leona Krecsányi Sanyaró Vendel Ujvári
Izolda Bojár Tolyáss Dániel Szabó
Krazelhuber Solymosi Hombár Horváth
Krasznahubay Szirmai Rendőri Tollagi
Monokles báró Sümegi Tüzoltó Kenedich
Mokány Berei Kis M. Eisa Harmath
Bukovay Kovács K. Juci Blaha
Kezdeté 7 óraker.

URANIA SZÍNHÁZ.
Kedd, 1902. március hó 4-én.
Az állatok világa.
Kezdeté 7 1/2 óraker.

FŐVÁROSI ORFEUM
Nagymező-utca 17.
Fényes új műsor.
La Dante
francia kottás.
Pajkos lelkek
operetti-jelenet
Ariel és Lenbé
komikus kerékpárosok
Billie Burke
angol szanszonett
The Solovos (elit-tornászok), The Thorns (excentrikusok), Tarka Szimpád (új műsor), Egy éjjel Versailles-ban (Ballett-együttes), Brothers Avolo (nyújtó tornászok), Bauer Róza (énekesnő), Baumann Károly (magyar komikus), Koszmoграф stb.
Vasárnap két előadás.

Somossy-Mulató
Király-utca 71. Igazgató: Somossy K.
A kitünő márciusi műsor hallatlan sikere
Waldemar Richard
a felülmúlhatatlan humorista.
Leime Mitzi
énekesnő.
Piper Ernő,
banjő művész.
Ugymint fellépte az összes különlegességeknél.
Az emeleti kávéházban **Dajna Balog Rudi** cigányzenekara játszik.
Az előadás után omnibuszok közelednek minden irányban, ugymint Budára is.

Petánovits METROPOLE-SZALLÓJA
A télikertben ma
Pongrácz Lajos Kolozsvárról
kitünő zenekara játszik.
Uj! Köhögés elleni crém. Uj!
Használati utasítás szerint megszüntet minden száraz, meghűlés és tüdővész elleni köhögést, kellemes csemegé. Egyedül kapható:
Doskocil Adolf cukrársznál
Budapest, Király-utca 91.
Egy doboz 1 kor. Eredmény biztos.
Vidékire postautalványon megkapható.

F. évi március hó 2-től 6-ig
Budapestben, az Adria-szállóban
vagyok, hol
MŰSZEMEKET
a pácienseknek természet szerint készítik.
F. Ad. Müller szemész Wiesbadenből.
Uj találmány: Müller reform-szemel.
D. R. G. védjegy.
Képviselet: **Calderoni & Co. optikus.**

Kiselejtezünk
1902. március 25-ig
tetemesen lezártított áron
nász és alkalmi
Ajándék
a legfinomabb és művészies kivitel
Ortner Rezső és Tsa Porcellán fest. gyár
raktára:
Teréz-körut 32.
!! Vigyázat Sarok-üzlet !!
Legfinomabb minőségű porcellán, rendkívül szép festésű dús arannyal, legerősebb tűzvédés 6 személyes teljes készlettel.
Étkező finom frt 5.50 Kávé modern frt 3.25
Étkező modern „ 6.75 Kávé eleg. finom frt 4.25
Étkező pococó „ 8.75 Tea finom szép festésű „ 3.50
Étkező renaissance „ 9.75 Tea pococó duarany „ 4.50
Mocca szerv. tálcával „ 4.25
Üvegkész. fin. véselti „ 8.50
Étkező 12 személyre 15 frt, 20, 25 és 35 frt.
Majolika függőlámpák potom olesó 5 frt 50
Vidéki megrendelésnél kérjük a vasutállomás megnevezését.

TÓTH KÁLMÁN
** ÖSSZES **
KÖLTEMÉNYEI.
A nagy költő díszes új kiadása. Életrajzi bevezetővel ellátta:
ENDRŐDI SÁNDOR,
Két remek díszkötésű kötet, nagy 8° alak, a költő dombornyomású arcképevel.
Rendkívül
alkalmas ajándékmű.
Ara 16 korona.
Megrendelhető
Sampel Róbert-féle
(Wodianer F. és Fial)
Cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
Budapest, VI., Andrássy-út 21.

Meghívás
a magyar leszámítoló és pénzváltóbank
1902. március 20-án délelőtt 11 1/2 óraker saját helyiségeiben (Budapest, V., Dorottya-utca 6. sz.) tartandó
XXXII. rendes közgyűlésére.
Napirend:
1. Az igazgatóság jelentése az 1901-iki üzletéről.
2. Az 1901-iki számadás és mérleg előterjesztése és az igazgatóság-nak a nyereség felosztására vonatkozó indítványa.
3. A felügyelő-bizottság jelentése az igazgatóság által előterjesztett évi számadás és mérlegről, valamint a nyereség felosztását illetőleg tett indítványok megvizsgálásáról.
4. Ezen tárgyak, nemkülömben az igazgatóság és felügyelő-bizottság részére adandó felmentvény feletti határozat.
5. Az alapszabálymódosítás és pedig:
Az alapszabályok 6. §-ának kibővítése és az ezzel kapcsolatos új alapszabályi intézkedések megtétele.
6. Az igazgatóság választás utján való kiegészítése a jelen igazgatóság megbízatása lejártának időpontjáig.
7. A felügyelő-bizottság választás utján való kiegészítése a jelen felügyelő-bizottság megbízatása lejártának időpontjáig.
Azon részvényesek, kik a közgyűlésben résztvenni kívánnak, felhívattak, hogy az alapszabályok 17. §-a értelmében részvényeiket a még le nem járt szelvényekkel együtt legkésőbb f. év március 17-éig a társaságnál Budapestben, vagy az Union-Bank-nál Bécsben letétmenyesszék.
A megvizsgált mérleg és az erre vonatkozó felügyelő-bizottsági jelentés 1902. március 10-től kezdve a társaság helyiségeiben a t. részvényes urak rendelkezésére áll.
Budapest, 1902. március 4.
Az igazgatóság.
(Utánnomás nem díjazatik).

Színházak heti műsora.

	M. Kir. Operaház	Nemzeti színház	Vigszínház	Népszínház	Magyar színház
Szerda	Nincs előadás	A rejtély A betörő	Balatoni rege	Katalin	Lotty ezredesei
Csütörtök	A deouévér	Himfy dalai	d. u. Ocskay Balatoni rege	Az aranyos	Lotty ezredesei
Péntek	Nincs előadás	Endrősi Johanna	Balatoni rege	Az aranyos	Lotty ezredesei
Szombat	Onegin	Folt, a mely tisztít	Balatoni rege	Egy görbe nap	Lotty ezredesei
d. u. Vasárnap este	—	Kegyelemkenyér A betörő A bor	A Gyurkovics lányok Balatoni rege	Flórikaszereleme Az aranyos	Lotty ezredesei

„LE DÉLICE“
A szivarka egyszer meggyújtva mindvégig ég.

Most jelent meg!
Latin-magyar Zsebszótár
középiskolák számára.
Szerkesztette
SCHMIDT JÓZSEF
állami főgyözm. tanár.
I. rész: Latin-magyar. **Ára vászonkötésben 2 korona.**
A Schmidt József-féle latin-magyar zsebszótár aránylag kis helyen mindazt nyújtja, a mire a tanulóknak szüksége van. Schmidt szótára nem hagyja a tanuló kérdéseit sohasem felelet nélkül, mert előtte épen csak a kérdések lebegtek folyton munkájá készítésénél. Minden egyes szócikkben megkérjük, hogy a könyv felett görnyedő tanuló gondolt a szerző, ennek a szemével igyekezett látni, egyre arra gondolt, hogy ennek munkáját könnyítse.
Még vagyunk gyöződve, hogy ezt a szaktanárokat is fel fogják ismerni és egy a tanítás, mint a tanuló szempontjából maguk fogják legjobban előmozdítani az értékes munkának gyors elterjedését. Ez a munkájuk annál könnyebb lesz, mert a díszes vászonkötésű, nyomdailag is szép kiállítású, a szemébe néző kellemes betűkkel szedett szótár ára mindössze 2 korona.
A Magyar-latin rész sajtó alatt van.
Megjelent és kapható az „ATHENAEUM“ irod. és nyomdai részvénytársulatnál Budapestben, VII., Kerepesi-ut 54. sz.

Legjobb Vergé **szivarkapapír.**
Legkedveltebb Vergé **szivarkahüvely.**
Minden dohánytösdében kapható.

Van szerencsém a mélyen tisztelt vevőim tudomására hozni, hogy
Aradi Debreceni Fiumei Kassai Kolozsvári
N.-Váradi Pozsonyi Pécsi Temesvári Zágrábi stb.

Fehér ker. szálloda mellett
 Kishídő, Lévy-palota

Piac-utca
 Mihály-u. 9.

Corsó 8.
 Széchenyi-tér
 takarékpénztári palota

Fő-utca 27. sz.
 Hunyad-u. 1.

Fő-tér 14. sz.
 u. 22. sz.

férfi-, fiu- és gyermek-ruha fióküzleteimben

a tavaszi újdonságok raktára teljes.

NEUMANN M. cs. és kir. udvari szállító központi áruháza
Budapest, Muzeum-körút 1.

Zálogházból veszek cédulákat.

Eladok
 12 lóton ezüst évszámolat
 tet 12 szemelyre 140 frt, 6 sze
 melyre 65 frtől kezdve és fel
 febb. Mindegyik finom ezüst
 tárgyak barokk és francia
 stílusban. Nagy rakár arany
 férfi láncokból, masszív arany-
 gyűrűk 6 forint 40 kr. arany
 férfi-órák 12 frt, arany női órák
 9 frtől kezdve 12 darab masszív
 évszámok 6 frt 50 kr.
Képes árjegyzéket be-
mentve és ingyen.
Grünberger A. Béla
 örökösök
 Budapeston, Harisbázár
 Váci-utca 30. l., em. 23.

Bérházakra
vidéki városokban
 bol megyei ezékiely, törvény-
 szék van, előnyös
forrászések kölcsönök
 30-50 év közt időtartama
 nyújtottak.
Hátulajdonosok
 közölék melletti címeket, ház
 érdekét, bérjövendőt, betéti-
 zott terhet a címre. „Vidéki
 házak” azaz az intézmény,
 (bírói-
 detési nyugtára) Postreant
Budapest
 35. számú postahivatal.

Egy gazdátlan
 csónak
 története.

REGÉNY
 Irta: **MOLNÁR FERENC**
 KAPHATÓ A
 „BUDAPESTI NAPLÓ”
 kiadóhivatalában.
 Ára 2 korona.

Titkok betegségei ellen
 25 évi, részben katonatorvosi (a bécsi és budapesti katonakórházakban), részben magánorvos tapasztalatai után legmélyebben ajánlható
D=KAJDACSY,
 v. cs. és kir. ezredorvos és kórházi főorvos
Electrotherapiai rendelő-intézete
 IV. Kigó-utca 5. l. em. Klotild-palota
 (Átjáróság és lift-használat).
 A legolmányagobb hűgycsőfolyásokat, legsúlyosabb hűgycsőgyulladásokat, bujakóros sebeket, sypphilist, az önterítetetés utcbajait.
Elgyengült férfierőt
 az orvosi világ által legújában olyannyira felkarolt és hatásában páratlan sikerű
Electro-Massage
 vagy **Psychrophor**
 által, magömléseket, nőknél fehérfolyást befecskendezés nélkül, a legmakacsabb bóróbetegségeket, valamint ifjúkori bűnök következtében beállott ideg és ennek utókövetkezményeképp létrejött hágerincbajokat gyógyít a legújabb gyógy mód szerint alaposan és biztos, állandó sikerrel. Hengel: délelőtti 9 órától 4 óráig; este 7-8 óráig. Nőeknek ugy mint férfiaknak külön be- és kijárat. Külön váróteremek.
 Levelekre díjtalanul azonnal válaszoltatik; esetleg gyógyszerokről is gondoskodva lesz.

Legszébb Legjobb Legelőcsőbb
PAP, PAP, PAP

1 szeszáltható vasgy 8 db
 kivételül macsacsi --- 10.-
 1 rouze paplan --- 1.80
 1 prima --- 2.80
 1 esochmir paplan --- 3.40
 1 satin --- 3.80
 1 aluz esochmir --- 4.80
 1 selyem aluz paplan --- 8.50
 1 fodros selyem alt. papl. 13.50
 1 jó váston paplan lepődi 2.-
 1 ág --- 1.30
 1 finell ágylakaró pokróc 2.50
 1 gyapjú --- 5.50
 1 kőpokró --- 1.80
 1 toll pokróc --- 4.90
 1 szep fall szőnyeg --- 7.80

1 acél sodrony ágylótét 4.-
 1 tengőrtől macsacsi --- 4.50
 1 afrique --- 5.-
 1 lőszőr --- 12.-
 1 ablak köpör függöny 2.-
 1 tunis --- 1.50
 1 gyapjú --- 4.50
 2 ágyl. l. szálterítőt bouret 5.50
 2 ágyl. l. gyapjú 12.-
 1 ágyl. l. --- 0.85
 1 tapasztr ágyl. l. --- 1.50
 1 ngy szobaszőnyeg --- 40
 1 mintázott --- 75

GICHNER JÁNOS
 paplan, macsacsi és kárpitászru gyáros, szőnyeg, függöny, vas-
 borítók stb. nagy raktára.
Budapest, VII. Erzsébet-körút 20.
 Árjegyzéket kívánatra ingyen és bérmentve küldök. Vidéki meg-
 rendelések pontosan eszközölnének, nem telosz árak kieserőle-
 nek, vagy a pénz visszautalék.

Legnagyobb világhírű cipőárúház Budapesten.

Áruházm megtekintésére meghívom a t. közönséget, a hol a legdivatosabb és legtartósabb cipőt kaphat. Tisztító bórkenes minden bevásárlásnál ingyen. Tartósságáért írásilag jótállók. Leány-, fiu-, gyermekcipő az ár nagyság szerint. Színes bór egyenlő ár a feketével. 10 frtnyi bevásárlásnál franco küldöm.

Női cipők:
 Zerge bőrből cugos vagy fűzős lábbeli --- 3.-
 Zerge gombos keztyűszárral --- 3.30
 Szervó cipő, lakk vagy keztyűbőr fűzős cipő 3.60
 Zerge fekete vagy színes dupla keresztossal 2.20
 Latin, szivalaku, 16 cm. magas, selyem cuggal 2.60

Szegényeknek és munkásoknak
 Gyár szávt háromleteres házamban 80 lakóval, hol több 100 munkást foglalkoztatok. Konkurencia ki van zará. **Vidéki megrendelésnél** olyant küldök, mintha az illető kiválasztotta volna. **Árjegyzék** több 100 divatos ábrával bérmentve és ingyen. Nem tetszés esetén a cipőt kieserőlem vagy a pénzt visszaadom.

Agulár Dávid BUDAPEST, Erzsébet-körút 6/N.

Dóczi Lajos
 Munkái.

A kiváló író művei a modern magyar irodalom legbecsesebb termékei. Minden kötet önálló egész és külön is kapható

DISZKÖTÉSBE.

Csók. Regényes vigjáték --- 7 kor. --- fill.
 Goethe Faustja --- 9 > >
 Széchy Mária. Tört. színmű --- 7 > 50 >
 Carmela. Kis Murányvár. --- 7 > >
 Beszélyek és vázlatok --- 6 > >
 Vegyes párok. Színmű --- 6 > >
 Költeményel --- 6 > 40 >
 Utolsó szerelem. Vigjáték --- 6 > 40 >
 Ellinor királyleány --- 8 > >

Megrendelhető:
Lampel Róbert (Wodianer F. és Fiai)
 cs. és kir. udvari könyvkereskedésben
 Budapest, VI., Andrassy-út 21. sz.

Földhite! 4% Földhite!

Csak uradalmakra vagy nagy földbirtokra 300.000 koronán felül kölcsönösszegek 75 évi törlesztésre. Beküldendő telek-könyvi kivonat, kataszteri birtokv. másolat és adókönyvecske.

INTERNATIONALE VERKEERBANK
 KOSMOS C. G.
 Direktor ARTHUR FRANKE
 Hamburg, I., Grosse Theaterstrasse 23.
 Kézbevitők kizárva!

Férfi cipők:
 Borjubőr sima vagy betétes, munkásoknak --- 3.-
 Vix, calb, fűzős vagy betétes, előálló talppal 3.20
 Feltűnő elegáns box-calb angol bakancs --- 4.-
 Pincércipő, alacsony sarok --- 1.20
 Házi cipő, színes bőrből --- 1.-

Férfi cipők:
 Borjubőr sima vagy betétes, munkásoknak --- 3.-
 Vix, calb, fűzős vagy betétes, előálló talppal 3.20
 Feltűnő elegáns box-calb angol bakancs --- 4.-
 Pincércipő, alacsony sarok --- 1.20
 Házi cipő, színes bőrből --- 1.-

Dr. MÜLLER főtörzsorvos-féle
injekció és labdacso

a legjobb és leghatásosabb szerek új és régi hűgycsőbántalmaknál — hűgycsőgyulladások és folyásnál. Gyógyulás gyakran már néhány nap alatt, kellemetlen utóbajok nélkül. — Pontos használati utasítás minden megrendeléshez mellékeltek. Egy adag ára, friss bajoknál kor. 3.20, idült régi bajoknál kor. 5.-, postán küldve csomagolásiért 50 fillérrel több, portán nélkül.
 A valódi készítmények **főraktára:**
Török József gyógyszerháza Budapest,
 Király-utca 12. és Andrassy-út 26.
 Sziveskedjék ezen hirdetést kivágni és megőrizni.

Kataphorese

IDEG ÉS NEMI
BETEGSÉGEK.
 radikális gyógyítására legjobban ajánljuk
Dr. MITZGER
 kiváló gyógyhatásairól elismert intézet
 Budapest, VI., Teréz-körút 44. l. em
 Tapasztalt gyors és biztos eredmények folytán honorárium teljes gyógyulás után fizethető.

„The Gresham”
életbiztosító-társaság Londonban
 Magyarországi fiók:
Budapest, V., Ferenc József-tér 5-6.
 a társaság házában.
 A társaság vagyona 1900. decem-
 ber 31-én --- kor. 184,387.703.-
 Évi bevétel biztosítások és kamat-
 ból 1900. évi december 31-én --- 31,190.563.-
 Kifizetések, biztosítási és járadéki
 szorzódékek, valamint visszavá-
 snálások stb. után a társaság
 fenállása óta (1845) --- 405,300.493.-
 Az 1900. évben a társaság 5556
 kőtvényt állított ki --- 50,808.267.42
 öszeg értékben. — Prospektusokkal és díjtábla-
 zatokkal, melyek alapján a társaság kőtvényeket ki-
 állít, továbbá ajánlatokkal, díjmentesen szolgál a
 magyarországi- és kelet földjén Budapesten, vala-
 mint ennek ügynökei a fiók minden nagyobb váro-
 sában.

FERFIK ÉS NOKNEK

a legmakacsabb heveny és idült folyásoknál befecskendezés nélkül a legbiztosabb gyógyszernek a
Sanid labdacso
 bizonyított. Egy óvenc 100 labdacsa tartalmával és pontos használati utasítással és koronán Vidékre 6 korona előleges beklődése vagy utánvétel mellett díjkrétan küld a
„Magyar Király” gyógyszerháza,
 BUDAPEST, V. Marokkó-utca 2. sz.
 (Erzsébet-tér szarok.)

